

מחברים

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישרים

גליון קפ"ג | פרשת אמור | תשפ"ד

ירושלים			בני ברק			ניו יורק			לונדון		
זמני כניסת ויציאת שבת קודש:	מפאת השבת	בגמ"מ	מפאת השבת	בגמ"מ	מפאת השבת	בגמ"מ	מפאת השבת	בגמ"מ	מפאת השבת	בגמ"מ	
18:55	20:12	20:49	19:11	20:15	20:46	19:50	20:59	21:21	20:34	21:56	

חשיפה: מדוע יצא הגאון אב"ד לודז' ממרן ה'שפת אמת' בפנים נפולות,

ומה היתה הפתעתו ושמחתו בהגיעו בחזרה לעירו? | עמ' כ"ב

סגולה: סגולת וקדושת ימי ספירת העומר | עמ' ב'

אקטואליה: נער הצית בערב שבת את המדורה של הקבוצה המתחרה | עמ' י"ב

השבוע
בגליון:

פנינים חכמים
ואמרות נפלאות
על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

טעם להתלהבות במצות ספירת העומר יותר משאר מצות

וספרתם לכם ממחרת השבת וגו' (כג, טו).

שמעתי דבר נחמד מאת הגאון האדיר הראב"ד דפעיה"ק הרב ר' פנחס עפשטיין (שליט"א) זצ"ל, אנו רואים שברכת ספה"ע עם ספירת העומר אומר הצבור בהתרגשות דקדושה ובקול רם ובתנועת כל האיברים, יותר מכל ברכות המצות אחרות, ומדוע אינן זוכות מצוות וברכות אחרות ג"כ לזה.

הטעים הרב הנ"ל בטוב טעם, היות ואנו מוצאים שלהוציא מלבן של צדוקים אנו תופסים כל האמצעים, כמו שמטמאים כהן העוסק בפרה, ובקול ג"פ אומרים מגל זה כנ"ל, כן גם כאן, להוציא מלבן שאומרים ממחרת השבת הוא שבת בראשית, ואשר לפי"ז הספירה שאנו סופרים הוא אינו אותו היום שהצדוקים אומרים, לזאת בהתרגשות יוצא מן הכלל בקול רם מברכים ברבת ספה"ע, וסופרים היום כך וכך, להוציא מלבן כנ"ל.

ספר שערי פרנסה טובה (על תהלים) עמ' 726 (להגאון רבי מרדכי ראטהשטיין זצ"ל דיין בק"ק האלמזין)

עפ"י רוב זכרים חיים יותר מנקיבות

פי אם לשארו הקרב אליו ולאמו ולאביו וגו' (כא, ב).

לא היה הבן נעשה כהן גדול. שהרי בדרך כלל יורש את מקום אביו (תורת כהנים אחרי ח, ה).

אלא שרק אחר מיתת אביו, מתמנה מיד בנו בהכרח לא תהיה אחר מיתת האם. שכן אמו, או שכבר מתה או שתמות אחר אביו שנפטר זה עתה עם התמנות הבן לכהונה גדולה.

ובזה ביאר גם מה שהזכירו במשנה (מכות יא, א) שאמותיהן של כהנים גדולים היו מספקות לרוצחים מחיה וכסות. ולמה לא הוזכרו אבותיהם, כי אין להם אב שידאג להם, אלא רק אם.

עיטורי תורה - בפרשתנו

בטעם הקדמת האם לאב, ביאר רבינו ה'אבן עזרא' כי הזכר חי יותר מהנקבה, ברוב - דעפ"י רוב זכרים חיים יותר מנקיבות וא"כ אמו מתה קודם לאביו, כך שהכהן נזקק להיטמא לאמו טרם נטמא לאביו.

ומקשים העולם דמה יענה למה שכתוב לקמן (פסוק יא) בכהן גדול לאביו ולאמו לא יטמא והיה צריך ג"כ להקדים אמו.

והגאון רבי יעקב געזונדהייט זצ"ל בעל תפארת יעקב מרבני וורשא, ביאר באופן נפלא שהרי כהן גדול אינו מתמנה בחיי אביו, שאילו היה אביו קיים,

מסר מספרי אביר יעקב לפרשת השבוע עמ' כ"ג

פניני אביר יעקב עמ' ו'

עתידין מחללי שבת ליתן הדין שלא שמעו תקיעת שופר בר"ה שחל בשבת...

בְּחֻדְשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זְכוֹרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא קֹדֶשׁ כָּל מִלְאֲכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ (כג, כד-כה).

הגאון רבי חיים אלעזר ואקס רבה של קאליש ובעל הנפש חיה, אמר פעם לתלמידיו: עתידים מחללי שבת ליתן את הדין בעולם האמת, על אשר לא שמעו תקיעת שופר בראש השנה שחל להיות בשבת, ולא בירכו ברכת 'על נטילת לולב' בחג הסוכות שחל להיות בשבת. כל כך למה? תמאוו התלמידים.

הסביר להם הגאון: כידוע לכם, תקיעת שופר ונטילת לולב אינן נוהגות בשבת מפני החשש, שמא יבואו לידי טלטול מחוץ לתחום, אבל הללו שאינם מקפידים על דיני שבת, לרבות טלטול מחוץ לתחום, אין כל סיבה לפטור אותם מתקיעת שופר ונטילת לולב, ביו"ט שחל בשבת.

אמרות חכמה - בפרשתנו

איך לגלג המגדף על לחם הפנים שהיא צוננת והלא היה יוצא ממנו הבל חם

וַיֵּצֵא בֶן אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וגו' (כד, י). וברש"י מהיכן יצא... רבי ברכיה אומר מפרשה שלמעלה יצא, לגלג ואמר, ביום השבת יערכנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום שמא פת צוננת של תשעה ימים, בתמיה.

וכה היה אומר מרן האמרי אמת מגור ז"ל: על המגדף (ויקרא כד, י) אמרו חז"ל שהיה מלגלג על "לחם הפנים" ואומר: "דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום! שמא פת צוננת של תשעה ימים? בתמיה!" (תורת כהנים ורש"י שם).

וקשה, הלא ידועים דברי חז"ל (מנחות כט, א) על הכתוב (ש"א כא, ז) "ששם לחם חום ביום הלוקח" כי "נס גדול נעשה בלחם הפנים - כסידורו כך סילוקו", והיינו שגם בעת שסילקו אותו היה הלחם עדיין חם כביום סידורו, ומטעם זה איתא שם שהיו מגביהין את השולחן "ומראין בו לעולי רגלים לחם הפנים, ואומרים להם: ראו חיבתכם

לפני המקום - סילוקו כסידורו", וכפי שכתב הריטב"א בחידושו ליומא (כא, א ד"ה שסילוקו): "נראה כי בשעת שימה ולקיחה היה חם הרבה עד שהיה הבל יוצא ממנו - כלחם היוצא מן התנור, והיינו דאמרין שמגביהין את השולחן עם הלחם שעליו ומראין אותו לעולי רגלים שיראו הנס הזה, ואי אפשר להם לראות מרחוק שהיה חם - אלא על הדרך שאמרנו שהיה הבל יוצא ממנו". ואם כן כיצד לגלג המגדף ואמר שלחם הפנים היא "פת צוננת"? אתמהא!

אף הוא חזר ויישב באופן נפלא: למה נקרא שמו "לחם הפנים"? לומר שיש לו "פנים" לכאן ולכאן, הכל כפי מה שמסתכלין בו, כענין הכתוב (משלי כז, יט): "כמים הפנים לפנים... ולפיכך כאשר איש ישראל היה מביט בלחם הפנים מתוך אמונה והתלהבות - היה רואה אותו חם ולוהט, וכאשר היה מביט בו מתוך קרירות - היה רואה אותו קר... ולכן המגדף שהיה "א קאלטע מענטש" (=איש קר וצונן ביהדותו) ראה את לחם הפנים "פת צוננת"...

וסיים בקצרה: "וכן הוא בכל עניני היהדות... באותו אופן שאיש ישראל מביט בהם - כך הם נראים לעינינו..." והדברים נפלאים!

סגולת השבוע

סגולת וקדושת ימי ספירת העומר

וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמְּחַרַת הַשְּׁבֵת מִיּוֹם הַבֵּיאֲכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שָׁבָתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה (כג, טו).

זכינו לקבל מצוה מיוחדת הנקראת "ספירת העומר" שהיא, לספור מ"ט ימים מיום הבאת העומר עד ליום קבלת התורה בחג השבועות.

לכשנתבונן נראה שכל עיקרה ותכליתה של מצוה זו היא השתוקקות ורצון לקבלת התורה, וכדכתב בספר החינוך בלשונו הטהור: "לפי שכל עיקרן של ישראל אינו אלא התורה... מפני כן נצטוונו למנות ממחרת יו"ט של פסח עד יום נתינת התורה, להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד והנכסף לליבנו כעבד ישאף צל, וימנה תמיד מתי יבוא העת הנכסף אליו שיצא לחירות, כי המנין מראה לאדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא" עכ"ל.

ודברים מלהיבים כתב הר"ן (סוף פסחים), שכל מצות ספירת העומר נתקנה ע"י צימאונם של כלל ישראל לקבל התורה: "שבני ישראל מנו מ"ט יום משום ההשתוקקות להגיע לקבלת התורה, וזוהו נקבעה המצוה של "ספירת העומר" ע"י ש."

וידועים דברי הרמב"ן בפרשתנו באר מדוע נקרא חג שבועות בשם עצרת - שימים אלו בין פסח לעצרת יש בהם קדושת חול המועד וזה לשונו:

"והנה היא שמינית "עצרת היא", כי שם נעצר הכל וצוה בחג המצות שבעה ימים בקדושה לפנייהם ולאחריהם כי כולם קדושים ובתוכם ה', ומנה ממנו תשעה וארבעים יום שבעה שבועות כימי עולם, וקדש יום שמיני כשמיני של חג, והימים הספורים בינתיים כחולו של מועד בין הראשון והשמיני בחג, והוא יום מתן תורה שהראם בו את אשו הגדולה ודבריו שמעו מתוך האש ולכך יקראו רבותינו ז"ל בכל מקום חג השבועות עצרת, כי הוא כיום שמיני של חג שקראו הכתוב כן עכ"ל.

ימים אלו סגולה מיוחדת יש להם, שיכול כל אדם להיטהר ולהתקדש בהם, וכמו שכתב בשפת אמת (תרל"ג ד"ה ימי) שקדושת ימי העומר מתמשכת בכל הדורות. וכמו שדור יוצאי מצרים נהפכו באותם ימים מקצה אל קצה, מאנשים מגושמים שעובדים בחומר ולבנים (פועלי בנין), לאנשים מזוככים ורמי מעלה ששומעים את קול האלקים מדבר מתוך האש, כך בדורות הבאים - הדורות שאנו נמצאים בהם, מסוגלים בני הדור לצאת מטומאה לטהרה בימים נעלים אלו.

ונסיים בדברים נפלאים שדיבר בקדשו הרה"ק מדזיקוב בספרו אמרי נועם (לחג השבועות) שמחדש שע"י אמירת הספירה בלבד בכוחה לקדש ולטהר, וז"ל:

"ע"י ספירת העומר שסופרים בפה ובקול בלבד, ברשפי אש שלהבת הבורא, זהו ג"כ הכנה לקבלת התורה, שאז (ביום קבלת התורה) מבינים אנחנו פעולת הספירה מה שהיה מקודם, "וזהו וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים" היינו עתה (בחג השבועות) רואים ומבינים אנחנו כח מצות הספירה שהוא בקול וכלפי אש שלהבת, גודל פעולתה לטוב" עכ"ל.

שְׂרֵפֶת שֶׁל מְצוּוֹת:

השאל רכבו לחברו, שחבט ברכב אחר שהתברר כגנוב, והחזירו את הרכב לבעליה, זכו לתקן את העירוב שנקרע, למצוא את הגנב ולהחזירו בתשובה, סיפור מדהים:

לא נראה לו כל כך תקין. הוא מתקרב, ומגלה שהלחי נפול. החוט קרוע, והעירוב פסול.

"מצווה גוררת מצווה", מתלהב החבר שלי, "קודם אתה עושה איתי חסד ומרשה לי לנסוע באוטו שלך, אחרי זה אתה מקיים מצוות השבת אבדה, ועכשיו אנחנו נודיע לוועדת העירוב שצריך לתקן כאן את העירוב".

על ההמשך אני שומע כמה ימים אחר כך. כאות הכרת טובה, בעל הרכב מתקשר אליי אחרי כמה ימים, ומספר לי את השתלשלות העניינים מאז שחזרה אליו אבדתו.

"החלטתי לערב את המשטרה כדי למצוא את הגנב" - סיפר לי בעל הרכב - "ותוך כמה ימים אותר הגנב. עכשיו נותרה בידי ההחלטה אם לתבוע אותו לדין ולהביא לכליאתו בבית סוהר, או לא. החלטתי לעשות קידוש ה'. יצאתי קשר עם הגנב, ואמרתי שאני רוצה לפגוש אותו. הוא הסכים.

הגעתי למקום שקבענו, ומול עיניי מתנשא מין 'עוג מלך הבשן', גבוה, מתולתל, במכנסי ג'ינס. נראה כמו גוי גמור. אמרתי לו: 'גנבת לי את האוטו, אבל איני תובע אותך, כי בזכותך גילינו שהעירוב קרוע וצריכים לתקן אותו. בזכותך יהודים שומרים שבת'.

עוד אני מדבר, וה'גוי' מתחיל לבכות. הוא לא רק דומע, הוא בוכה ממש. ואני לא מצליח להבין מה עשיתי לו. 'מה קרה?' אני שואל, והוא עונה לי באידיש, 'אני פשוט לא מאמין. ככה אתם כולכם כאלו טובים!'

הוא מספר שהוא נולד בבית יהודי חרדי. הוא יודע אידיש מצוין. הוא יודע הכול. אבל היצר הרע סובב אותו בחבלי שווא. הוא התפתה אחרי חברים רעים, והלך מדחי אל דחי. כעת הוא נראה כמו שהוא נראה, ואין לו יום טוב אחד בחייו.

'ועכשיו אני רואה שסתם ברחתי. בשביל מה!? אם יש אנשים טובים אצלנו, למה שאני אשאר בתוך הזוועה הזאת?' הוא שואל ובוכה, ואנחנו מחליפים מספרי טלפון. אני מזכיר לו שאף פעם לא מאוחר, והוא יכול לחזור כבר היום הזה לאבא שבשמים".

ברוך ה', זכיתי לקחת חלק במסלולה של נשמה ששבה הביתה, ולראות בחוש איך הקב"ה מגלגל סיבות לבלתי ידח ממנו נידח.

(גל' השגחה פרטית)

ערב אחד השתתפתי בחתונה, כאשר ניגש אליי חבר ובפיו בקשה קצת נדירה: "תרשה לי לנסוע ברכב שלך?" - "יש לך רישיון?" אני שואל אותו. "זה בדיוק העניין. אני רוצה לעשות רישיון, וברצוני לתרגל (דבר שהוא חוקי במקומות מסוימים).

תסכים שאסע כמה מטרים עם האוטו שלך?"

אני חושב קצת ואומר, "זה קצת מפחיד אותי, לתת את ההגה למי שלא יודע לאחוז בו. אבל אם ניסע לאיזה רחוב צדדי ממש, שאין בו סכנה לעוברים ושבים, אני מסכים". יצאנו מהחתונה, נסענו לאזור מרוחק, נכנסנו לסמטה שקטה ועלומה, ושם עצרתי. החלפתי מקום עם חברי המתלמד, ונתתי לו לנהוג. הוא רצה להתאמן בחנייה בין שני רכבים חונים. מצא שני רכבים כאלו, ניסה להיכנס ביניהם, ו...הופ - העניק חבטה הגונה לאחד מהם.

אנחנו יוצאים מהרכב כדי לאמוד נזקים, בודקים את האוטו שלי ואת הרכב החונה, וברוך ה' לא רואים כל סימן. בסמוך לאוטו אנחנו מגלים על הארץ את הספר הקדוש 'נועם אלימלך', ולידו מושלכים כמה ניירות ועלונים תורניים.

נראה שמישהו שאינו מבין בערכם של כתבי קודש, זרק תכולה של שקית כאן על הכביש.

אנחנו מרימים את הכתבים, ומחליטים לקיים מצוות השבת אבדה. בין הדפים אנו מוצאים שם ומספר טלפון. אני מתקשר, והאיש שעונה לי מתרגש מאוד. "איפה מצאתם את המספר שלי? זה היה ביחד עם ה'נועם אלימלך'? תגיד לי בדיוק איפה".

אני אומר לו.

"כל הדברים האלו היו בתוך האוטו שלי. גנבו לי את המכונית, והגנב כנראה זרק החוצה את הדפים שלי. אתה יכול לתאר לי את המכונית שלידיה מצאת את הדפים?"

אני מתאר לו את הצבע והצורה, קורא את מספר הרישוי, ואכן כן. מתברר שהאוטו שבו נחבטה המכונית שלי, הוא אכן הרכב של אותו יהודי. אנחנו מאוד מתרגשים.

בזמן שאני מדבר איתו, החבר שלי, קצת נבוך על החבטה שהוא ארגן כאן, סוקר את האזור השמם שאנחנו נמצאים בו. עץ רחב מאפיל על פנס הרחוב, אבל במבט מתבונן אפשר לראות את עמודי העירוב והחוט המחבר. משהו

מה אהבתי תורתך:

הוא אסף פרוטה לפרוטה רובל לרובל עד שהצטבר סכום נאה לקנות שני פמוטות מכסף להדר במצות הדלקת נר שבת שיזכו לבנים תלמידי חכמים, ולבסוף נתן כל הסכום לצדקה, הסכיתו ושמעו:

מרגע זה בואי ונחסוך רובל-רובל, עד שנגיע לסכום מכובד בו נוכל לרכוש שני פמוטי כסף מהודרים ביותר, ובהם תדליקי עם שמן זית זך מהמעולים ביותר, וזה יהיה במקום גרות החלב התחובים בכלי חרס קטן ועלוב, לאחר מכן נמשיך לחסוך עד שנגיע לסכום בו נרכוש מנורה גדולה ומהודרת מכסף טהור, ובה אדליק אני נרות חנוכה, וחז"ל יקיימו את הבטחתם כדברי הרב בשיעור ונזכה לבנים תלמידי חכמים."

מי שראה את השמחה והאושר שאסף את ר' לייבל'ה ואשתו הצדקת, בתוכניתם לקבל את ברכת חז"ל, לא ראה שמחה ואושר מימיו. ר' לייבל'ה התקין קופה מיוחדת, וכל רובל שיכלו הכניסו פנימה לקופה, הם חסכו מקניית בגדים ומוצרים למיניהם, וחוף ממה שהיה מוכרח חסכו הכל למשימתם הנעלה אותה הציבו לעצמם. עברה שנה ולקראת סוף הקיץ הוריקו ר' לייבל'ה ואשתו את "קופת הברכה" כפי שכונתה בפיהם, ואכן סכום מכובד ביותר הצטבר בקופה, סכום השווה לקניית שני פמוטים מכסף טהור, ואף מקדמה מכובדת להזמנת מנורה מעשה ידי אמן.

למחרת לבשו שניהם בגדי שבת, ופנו אל חנותו של ר' זלמן הצורף, ע"מ לרכוש את הפמוטים אליהם נכספו כל השנה, כל עצמותיהם אמרו שירה, "זה היום עשה ה' נגילה ושמחה בו"... והנה בעיקול האחרון של השביל לפני חנותו של הצורף, הגיח למולו חברו ר' אהרן לייב, עמו היה קשור קשרי חברות עמוקים, שנרכשו במשך שנים רבות. ר' לייבל'ה הבחין כי פניו של חברו אינם כתמול שלשום, הוא תפס בידו ולקחה הצידה כשהוא שואל לשלומו ולמצבו.

במקום תשובה פרץ ר' אהרן לייב בכבי קורע, ורק לאחר שכנועים סיפר לחברו על המצוקה הקשה אליה נקלע, כך שאף אוכל להביא לילדיו אין ביכולתו. בליבו של ר' לייבל'ה התחוללה סערה נוראה, מצד אחד רצה לברך את חברו ולאחל לו ש... "ה' יעזור"... ולהמשיך בדרכו לרכוש את הפמוטים להם נכסף הוא ואשתו משך כל השנה, אך מאידך, יש ביכולתו להושיט יד לעזרה, סכום הכסף שבכיסו יביא ללא ספק לשמחה ושינוי במצבו של חברו, מה עדיף? ומה יהיה עם הבטחתו של "הזהיר בנר הווין לו בנים תלמידי חכמים?"

המלחמה שהתחוללה בקרבו ברגעים ספורים אלו הייתה עצומה. לפתע הבריקה במוחו מחשבה, הרי בורא עולם מצרף מחשבה טובה למעשה, ויודע כי בכל מאודי רציתי לרכוש פמוטים מהודרים לשבת, ושמשתוקק אני לבנים תלמידי חכמים, אבל הקב"ה הוא שזימן לי את המפגש הזה, ולכן את הכסף אתן לחברי ר' אהרן לייב ואעשה עמו חסד, ובורא עולם יצרף את רחשי ליבי ורצוני העז למעשה! על אתר

הוא שלף את ארנקו ואמר לר' אהרן לייב, קח לך את הנמצא כאן, כרגע איני זקוק לזה וכשירווח לך תשיב לי, הוא תקע את ארנקו בכף ידו של חברו, סב על עקבותיו לעבר ביתו, כשבדרך הוא מסביר לאשתו את פשר מעשיו, ואף היא הכשרה בנשים, הצטרפה לשאיפת בעלה בתפילתו, כי בורא עולם יצרף גם את חלקה בפמוטים למען יזכו לבנים תלמידי חכמים.

באותה שבת כשהדליקה את נרות החלב בכוסות החרס המפויחים, נשאה תפילה על ילדיה ואמרה "אלו הנרות יעלו לפניך כאילו הם פמוטי כסף דולקים בשמן זית זך, ואורם יחלחלו אל ליבות בני ויאר בהם את אור תורתך הקדושה", את פניה שטפו הדמעות והיא לא פסקה מלבקש ולהתחנן ברגעים מרגשים אלו. עלתה תפילתה ותפילת בעלה אל המרומים והרעישה עולמות, גדלו הילדים ונשלחו לשיבות, ליבם נפתח לאהבת ה' ולתורתו, ובמשך השנים הפכו לתלמידי חכמים מופלגים ביותר, וצעיר הילדים "השובב" מכולם, נלקח ברבות הימים לחתן אצל הגאון הצדיק המשגיח הדגול ממיר ר' ירוחם זיע"א.

(גל' פניני בית לוי)

נער צעיר ובן יחיד היה לייבל'ה כאשר התייתם מאביו, וכדי לעזור ולתמוך באמו האלמנה והשבורה, נאלץ לייבל'ה לעזוב את ספסל הלימודים ואת ה'חיידר' בו למד, ולעבוד כשוליה אצל סנדלר. לייבל'ה היה קם ומתפלל במניין בעלי מלאכה, אוכל פת שחרית ואף לעבודתו מבוקר עד ערב, ואז פונה שנית לבית הכנסת לתפילת מנחה, לשיעור ב"עין יעקב" שנאמר על ידי הרב ולתפילת מעריב, ולאחר מכן שב לביתו לשמח את אמו האלמנה, והיה אוכל את ארוחתו הדלה אותה הכינה לו אמו, וכדי לאגור כח ליום המחרת היה עולה על יצועו ונרדם מיד מרוב עייפות, וכך חלפו להם השנים.

על דבר אחד לא יכל לייבל'ה לסלוח לעצמו, על עזובו את לימוד התורה הקדושה, בליבו אהב לייבל'ה את התורה אהבה עזה, ומאוד נהנה ללמוד להגות בה. מידי בוקר כאשר חלפו על פני החנות בחורי החמד - חבריו שמייהרו אל ספסל הלימודים, נסחטה דמעה מעינו של לייבל'ה, הייתה זו "דמעת קנאה" על שלא זכה למה שזכו הם. מידי פעם בשעות הצהריים נכנס לו לייבל'ה אל בית הכנסת הגדול שבעיירה, שהיה ריק מאדם בשעות

אלו, מתיישב בקרן זווית ומרטיב את ספר התהילים בתפילה ותחינה, מדוע ולמה לא זכה גם הוא ללמוד תורה? בכל פעם שסיים את תפילתו הבטיח לבורא עולם, אמנם אני לא זכיתי, אך בעז"ה כשהיו לי ילדים אעמיד לפניהם את כל התנאים שבעולם על מנת שיגדלו הם, ויהיו תלמידי חכמים ההוגים בתורה הקדושה יומם וליל. בתקווה זו התנחם לייבל'ה, ומחשבות אלו נתנו לו כח וטעם טוב שהאירו את חיו האפורים ומלאי הקשיים.

בחלוף השנים הלך לעולמו הסנדלר אצלו עבד, ולייבל'ה ירש את מקומו. הוא התבסס והתחתן, ובורא עולם זיכהו בשלושה בנים. הבית היה שוקק חיים מפעילותם של הילדים, מרץ רב ועצום היה לכל אחד מהם, ושובבותם הייתה לשם דבר, אך נפשם כלל לא חשקה בתורה, וזה מה ששבר את אביהם יותר מהכל, "האם נחרץ גורלה של התורה לנדוד ממשפחתך?", עמד לייבל'ה ובכה לבורא עולם, כל פסגת שאיפת חיו התנפצה לו מול העיניים, כמה פילל לילדים תלמידי חכמים, ומה יעלה בגורלם?

מספר פעמים ביום היה נועל לייבל'ה את חנותו הקטנה לשעה קלה, מסתגר בחדר הפנימי ובוכה ומיילל כתינוק, "אם בני לא יגדלו תלמידי חכמים מה טעם לחי?" ובייחוד הפיל תחינתו על צעיר הילדים ששובבותו ומעשי הקונדס שעשה, העפילו על שני אחיו הגדולים, ושום טיפת רצינות או הקשבה לא מצא בשובב זה. גם זוגתו שהייתה תמימה וצדיקה לא פסקה מלהתפלל ולהשפיע על ילדיה שישקיעו מרצם בלימוד התורה, אך שום שינוי לא קרה, וככל שגדלו הילדים גדלה שובבותם עמהם.

ערב אחד, בתום יום עבודה נעל ר' לייבל'ה את חנותו, ושם פעמיו לבית הכנסת של בעלי המלאכה, התפלל מנחה, ולאחר מכן ישב להאזין לשיעורו הקבוע של הרב ב"עין יעקב", בשעה זו חש כה מרום, וכל מילה שמע נסכה בעצמותיו אור ושמחה, שעת לימוד זו היא שנתנה לו כח להתמודד מול העמל והקושי בעבודתו, ובעיקר מול צערו העמוק על מצבו לידו, שאת כל מרצם השקיעו במשחקים ובמעשי קונדס למיניהם. והנה נשמע קולו הנעים של הרב שקרא "הזהיר בנר הווין ליה בנים תלמידי חכמים...", ואמרו המפרשים שהכוונה לנר שבת וחנוכה, "כל המהדר בהדלקתם זוכה לבנים תלמידי חכמים..."

ליבו של ר' לייבל'ה ניתר ממקומו, הוא כבר לא היה מסוגל להתרכז בהמשך השיעור, המילים שמעו חלחלו בראשו ותפסו את כל הגיגיו, משהו פנימי זעק לו "לייבל'ה יש כאן הבטחה מפורשת, קום ועשה משהו..." כששב לביתו הבחינה אשתו באור מיוחד במקיף אותו, "מה יום מיומיים?", שאלה בפליאה, והוא שיתפה במה שמעו בשיעור מפי הרב, ולסיום אמר לה, "החל

מתנה תחת הלקאה:

היהודי שקיבל מלקות מהפריץ, ובדרך נס התהפך לב הפריץ העריץ לטובה ופייסו במתנות לרוב:

אך נכנס בשערי החצר החליט הפריץ ללמדו לקח. משה עמד שפוף, כולו רועד מפחד, והחל להתנצל, אולם הפריץ הסה אותו בגסות. פתאום תפסו אותו שני משרתים גברתנים, השכיבוהו על ספסל ארוך, וקשרו את ידיו ורגליו.

צחוקו הפרוע של הפריץ הדהד בחלל, ובקול גס ציווה להלקות את היהודי חמש מלקות הגונות. המשרת הממונה על ביצוע גזר הדין עשה את עבודתו ביסודיות, ובכל צליפה מנה בקול: אחת, שתיים, וכך הלאה. כשסיים את ההצלפות התיר את משה מכבליו ושחררו. משה, חבול, כואב וזב-דם, התפתל מעוצמת הכאבים. בקושי שירך את רגליו לפינת החצר. שם ישב והמתין, גונח ובוכה, עד שישבו אליו כוחותיו.

קול בכיו של היהודי עורר משהו בליבו של הפריץ. ליבו נהפך בקרבו. פתאום חש את אומללותו של האיש. מצפונו ייסר אותו על המעשה האכזרי שעשה, להתעלל באדם מסכן בגלל עיכוב בתשלום, בעוד הוא, הפריץ, חי חיי הנאות ומותרות, וכסף יש לו לרוב.

"שמע-נא, משה, ידידי", נשמע פתאום קולו של הפריץ. משה הרים את עיניו כלא-מאמין. וכי זה הפריץ בכבודו ובעצמו, המדבר אליו כעת בקול רך ורחמני? הפריץ נראה מיוסר, ובדבריו נשמע היטב כי הוא מתחרט באמת ובתמים:

"אמחוק עוד היום את כל החוב שאתה חייב לי, ומהיום נתחיל חשבון חדש. כמו-כן, כדי לפצותך על חמש המלקות שלקית, אורה לממונה להוסיף לך עוד חמישה משלוחים של עצים חינם אין-כסף, מדי שנה בשנה. ועוד אצווה למסור לרשותך את המגרש הסמוך לביתך, לכל מטרה שתחפוץ בה". הפריץ סיים את דבריו ועזר למשה לקום ולעמוד על רגליו. הוא נפרד ממנו בידדות, ומשה הודה לו בהתרגשות על מחוותיו הנאות.

ליבו של משה היה טוב עליו, ולמרות היותו חבול ופצוע, החליט לשים את פניו אל בית-מדרשו של הצדיק מרימנוב. הוא רצה להביע את תודתו לצדיק, אשר בזכות עצתו זכה למחוות כאלה. הוא שמח כי פעל על-פי עצתו. לו היה שומע לדברי הצדיק מרופשיץ היה מוסיף לחיות בפחד עוד זמן רב, ומי יודע מה היה סופו.

כאשר דרכו רגליו על מפתן חדרו של הצדיק מרימנוב, קרא הצדיק לעברו: "וכי עולה על דעתך שהרבי מרופשיץ לא ידע מה יהיה גורלך בבואך לפריץ? הוא ידע גם ידע, אלא שברחמנותו הרבה רצה למנוע ממך לקבל את המלקות. אבל אני, כאשר ראיתי את הרווח הגדול שאתה עתיד לזכות בו, החלטתי כי מוטב שתקבל את המלקות ובלבד שתיפטר מצרותיך ותצא מן המצר אל המרחב".

(גליון שיחת השבוע)

הפריץ השתולל מזעם. "בפעם הבאה שתעזו להראות את עצמך לפניי בלי הכסף, אלקה אותך מלקות קשות ותבלה את שארית חיך בבור הכלא", איים. שנים רבות חקר משה את הפונדק מאת הפריץ. הפרנסה לא הייתה בשפע, אך הוא הקפיד תמיד לשלם במועד את דמי החכירה. השנה האחרונה הייתה קשה במיוחד והכנסות הפונדק היו דלות, עד שלא היה באפשרותו לשלם אפילו קצת מדמי החכירה.

משה התייצב לפני הפריץ וביקש ממנו לדחות את מועד הפירעון, אולם הפריץ סירב לשמוע את דבריו. הוא דרש את כספו מיד והוסיף בזעם: "לא אסכים לשמוע שום תירוצים. ראה הוזהרת!".

משה היה אובד עצות. בבואו לביתו שיתף את אשתו ואת קרובי משפחתו במצוקתו. הללו יעצו לו לנסוע אל אחד מצדיקי הסביבה, שיורהו כיצד לנהוג. עלה משה על העגלה ויצא בדרכו אל הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זי"ע.

בבואו שמע הצדיק את דבריו, הרהר זמן-מה ואחר-כך אמר: "אולי מוטב שבאמת תימנע מלפגוש את אדונך. מדוע תמסור את גוון הלקאה. זאת עצתי אפוא, כי תימנע מלהיפגש עמו, וה' יהיה בעזרך".

חזר משה לביתו, אך בעיני אשתו וקרוביו לא נראתה העצה. "כשיבין הפריץ שאתה משתמט מלבוא אליו, ישלח אלינו את שליחיו. הללו יזרקו אותנו ככלבים מהפונדק", טענו.

נבון הכפרי. הוא לא רצה לעשות דבר הסותר את עצתו של הצדיק. קרוביו ציינו כי באזור מתגורר עוד צדיק, הידוע כעושה נפלאות, הרה"ק רבי מנחם-מענדל מרימנוב. "אולי בפיו תהיה עצה אחרת", אמרו לו. קיבל משה את דבריהם ונסע לרימנוב.

כאשר שמע הצדיק מרימנוב את סיפורו, הגיב: "מה הבהלה בגלל כמה הלקאות של הפריץ? הלוא מוטב לך ללכת אליו ולנסות לדבר על ליבו, ואף אם יצווה להלקותך ארבע או חמש מלקות, לא תחלה ולא תמות מכן. שוב לביתך ולך אל הפריץ, ובעזרת השם יועיל לך הדבר לצאת ממצוקתך".

חזר האיש לביתו וליבו מלא תהיות: הלוא הצדיק מרופשיץ ניסה למנוע אותו מלפגוש את הפריץ, בגלל החשש לשלומו, ומדוע המעיט הצדיק מרימנוב מערך הכאותיו של הפריץ? משה התלבט ולא ידע להחליט איזו עצה טובה יותר. בליבו נטה לקבל את עצת הצדיק מרופשיץ ולהשתמט מלהתייצב מול הפריץ.

אולם כשסיפר לקרוביו את דברי הצדיק מרימנוב, החלו הללו לדחוק בו לקיים זאת. הלחץ עשה את שלו וכעבור כמה ימים יצא משה מביתו לדרכו אל הפריץ.

בס"ד

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

פנינים על הפרשה:

ה' בדבר, דאיכא בית הכנסת בעיר ואינו בא להתפלל. ועקר קדוש שמי הוא בתפלה בעשרה: וזהו שאמר ונקדשתי בתוך בני ישראל, שהם עשרה. אני ה' מקדשכם, כשתהיו רבים, אני מוריד קדשתי עליכם. וחובה עליכם כל מה שצויתי לכם תעשו. כי קשהוצאתי אתכם מארץ מצרים, על מנת כן הוצאתי אתכם: (פיתוחי חותם פרשת אמור)

התפילה צריכה להיות ביראה ובשמחה

והנה 'תפלה' גם כן הנקוד שלה הוא נקוד 'יראה', להורות דעקר התפלה הוא שתהא במורא, שידע האדם שהוא בביתו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, והוא מצוי שם, וצריך שיהיה מוראו עליו, ועוד, צריך האדם שתהיה תפלתו בשמחה, שמחה שאין למעלה ממנה שזכה לשרת לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, וכמו שנאמר (תהלים ק ב) 'עבדו את ה' בשמחה'. וצריך שתהיה השמחה ביראה ולא בקלות ראש, דנקוד 'שמחה' הוא נקוד 'יראה', להורות שתהיה השמחה ביראה, ומשום הכי פסוק אחד אומר 'עבדו את ה' בשמחה', וכתוב אחר אומר (שם ב יא) 'עבדו את ה' ביראה', לומר לך ששניהם צריכים, משום הכי נקודתיהם שוים: (מחשוף הלכן פרשת תרומה)

חשיבות התפילה בפה נקי ושמור

והפה המוציא דברי תורה ודברי תפלה וברכות של מצות, צריך שיהיה הפה נקי מדברי שקרים ודברים בטלים, דלא שייך פה מאוס ומטנף לשרת לפני ה' ולהיות תקון לעולמות עליונים על ידו. וכמו שכתוב (ישעיה סו כ) 'כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית ה'', דבעינן מנחה טהורה בכלי טהור. ובפרט בתפלה דתלויה בלב, דעל ידה עולים העולמות, ואם היה הפה דובר שקרים ואון ומרמה, איך יעלו על פיו העולמות, על זה נאמר (בבא קמא צד): אין זה מברך אלא מנאץ. על כן צריך לזהר מי שרוצה שתקבל תפלתו, שישמר פיו ולשונו שמירה מעלה, דאז תקבל תפלתו [וכו']:
הוועד צריך שישיר מלבו וממצשיו כל דבר רע וישתדל בכל כחו לעשות הטוב, ואז יהיה ראוי שתקנו העולמות על ידו. וזהו שכתב כאן (תהלים קיט קד) מפסודיך אתבונן, דהינו מתפללותיך אני מתבונן שעל ידי מחשבה ודבור עולים העולמות, ואם כן צריכים המחשבה ודבור שיהיו ברים ונקיים הרבה, על כן גם אני שנאיתי כל ארח שקר במחשבה ודבור, אוילי תקבל תפלתתי:
(אלף בינה תהלים קיט מ)

חובת התפילה בזמנה

וכי תזבחו זבח תודה לה' לרצונכם תזבחו. ביום ההוא יאכל לא תותרו ממנו עד בקר אני ה'. ושמרתם מצותי ועשיתם אתם אני ה'. ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני ה' מקדשכם. המוציא אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים אני ה' (ויקרא כב כט-לג). אפשר לרמוז על התפלה, דצריך האדם לזהר להתפלל כל תפלה בזמנה, לפי שהתפלה במקום הקרבן, כמו שכתוב (הושע יד ג) 'ונשלמה פרים שפתינו'. וכמו שהקרבן בעיניו לרצון, כך התפלה בעיניו תהיה לרצון, בלב שלם ובנפש חפצה. וכמו שהקרבן אמרין עבר זמנו בטל קרבנו, כן התפלה. ואף על גב דתקנו חכמינו וזכרונם לברכה (ברכות כו), דמי שלא התפלל ועבר הזמן ימך אותה התפלה לתפלה הבאה אחריה, מכל מקום אינה מוציאה ידי חובת התפלה בזמנה:

וצריכה להיות בלב שלם כקרבן

וזהו שאמר וכי תזבחו זבח תודה, תודה היא התפלה שהיא הודאה, והיא במקום זבח, לפיכך אמר תזבחו זבח של הודאה שהיא התפלה שבמקום הקרבן. לרצונכם תזבחו, דהינו התפללו ברצון שלם ובנפש חפצה, שלא יפנה לכם לדבר אחר:

ובזמן הראוי לה כקרבן

והזהירו שלא תבטלו שום תפלה בזמנה ותאמרו הרי אנחנו מתפללים אותה עם הסמוכה, רק ביום ההוא יאכל, תפלה כל יום, וכל שעה בזמנה, וזהו לא תותרו ממנו עד בקר, כל תפלה הבאה נקראת בקר לאותה שעברה, לפיכך הזהירו להתפלל כל תפלה בזמנה:

ובעיסוף ציצית ותפילין

והזהירו גם כן, שתהיו מעטפים בציצית ותפילין בשעת התפלה, דתפלה בלא ציצית ותפילין, מבטלת. וזהו שאמר ושמרתם מצותי, מצותי ראשי תבות מעטפים ציצית ותפילין יחדו, ואז ועשיתם אתם, דהינו תהיה עשית התפלה בשלמות:
(פיתוחי חותם פרשת אמור)

חובת התפילה בציבור

וכי תזבחו זבח תודה לה' לרצונכם תזבחו וגו' ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני ה' מקדשכם (ויקרא כב כט-לג). הזהירו מלהתפלל יחיד, שהעקר היא תפלת הצבור. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות ח), כל מי שיש לו בית הכנסת בעירו ואינו נכנס שם להתפלל, נקרא שכן רע. וזהו שאמר ולא תחללו את שם קדשי, דהינו להתפלל יחיד, את ראשי תבות תפלת אחד, דבזה איכא חלול

עצות וסגולות:

עניני תורה (ב')

היתר לימוד שלא לשמה הוא רק בהתחלה

מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (סנהדרין קה): לעולם יעסק אדם בתורה אפלו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה. והנה זה דוקא בתחלת לימודו, אבל אם התמיד בתורה ואפלו הכי נשאר עוסק בה שלא לשמה גדול עונו מנשא (ברכות יז, זוהר ח"א כה).
(פיתוחי חותם פרשת לך לך, ד"ה ושרי)

לימוד שלא לשמה מביא הרבה רעות

וכמה רעות רחמנא יצלן נמשכות מן הלומד שלא לשמה רק כדי להתגדל, כי נמשך מזה כשמוציא דבר מפיו אף כשיאמר לו חברו דבר אמת אינו רוצה לחזור מסבירתו לשוב לאחור כדי להקרא מנצח רק עומד בדבורו ואפלו יודע שאינו אמת, ונמשך מזה מחלקת, ונמשך מזה שיאמר על החביב זכאי ועל האסור מתר ועל הטמא טהור, וכן בהפך. אבל כשתהיה כוננתו כי אם לשמה, שום נזק לא יצא מזה לעולם.
(גנוי המלך, תיקון התשובה אות מ)

זהירות מלעבור על לאוין מועיל שלא ישכח התורה

דהשומר מצות לא תעשה כהלכתו, ושומר נפשו שלא לעבר על שום אחת מהן, זו סגלה שלא יבוא לידי שכחה, אך בזאת שלא יזלזל בשום אחת מהן ויהיה שומר כל שס"ה מצות לא תעשה בשוה, אחת מהנה לא נעדרה, זו סיעתא שלא יבוא לידי שכחה.

(אלף בינה, אות ב"ת ח)

השם 'ישראל' מורה על אותיות ופירושי התורה

דישראל ראשי תבות יש ששים רבוא אותיות לתורה, ועוד, ראשי תבות יש ששים רבוא אפנים לתורה, דהתורה יש לה ששים רבוא פרושים, ועל זה היה ששים רבוא בישראל, נמצא כלם ראויים לתורה.
(פיתוחי חותם פרשת במדבר, ד"ה שאו)

יעוסק בתורה ולא ירפה ידיו ממנה

התורה, צריכה שתהיה שמורה ביד העוסק בה להגות בה יומם ולילה, ואם ירפה ידיו ממנה, בזה מעורר עליו הנפש העליון (וזהו ח"א קעד):

פיתוחי חותם פרשת שמות (ויאמר אליו ה' מה זה בידך)

אם עזב התורה, ישוב לאחוז מעט וישיג הרבה

אם אדם עזב את התורה ונבר עליו יצרו, יתחיל לאחוז אפלו במעט מן התורה, ומן המעט יבוא להמרבה.

(פיתוחי חותם פרשת שמות, ד"ה ויאמר אליו)

שכל מה שאני מתפלל ומתחנן לפניך שתקבל שאלתי ועדין לא קבלת אותה, אין העכוב מצדך חס ושלום, שאתה רחמן מלא רחמים וימינך פשוטה לקבל שבים מיד ולא לתר, אבל שאור שבעסה מעכב, ובנידך כח וגבורה להדיחם ולהטרידם מעלי. וימי קצרים, כמו שכתוב (איוב יד א) 'אדם ילוד אשה קצר ימים ושבע רגז וכו', ומתי תדחם מעלי:

יבקש להכרית המקטרגים כדי שתתקבל בקשתו להשגת התורה

וזהו שאמר כמה ימי עבדך, דהינני, הלא ימי קצרים, ומתי תעשה ברדפי משפט, הם המקטרגים עלי. ובנידך לעשות בהם משפט ולדחותם מעלי, ועל זה אני מתפלל ומתחנן לפניך שתעשה משפט בהם ותטרידם מעלי כדי שתעשה שאלתי: (אלף בינה, תהלים קיט אות כ)

בשם ה' ברכנוכם מבית ה', למי שמקיים מצוות עשה ומצוות לא תעשה:

(בגדי השרד)

תפילה לקבלת התפילה

כמה ימי עבדך מתי תעשה ברדפי משפט (תהלים קיט פד). בזה רצה לומר, דהמונעו מן הטובה שהוא מבקש הם המקטרגים הרודפים אחריו ומקטרגים עליו שלא תתמלא שאלתו. דמצד ה' יתברך הוא רחמן מלא רחמים, ודרכו להיטיב עם בריותיו, ובפרט למבקש מלפניו יראה וחקמה דפוחת לו שער ומקבל תפלתו, והעכוב בא מצד המקטרגים, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות יז.) 'מי מעכב, שאור שבעסה מעכב'. ועכשו בא לומר, דנלאה להתפלל ולצפות ועד מתי יתארך הדבר, כי אין השנים של אדם ארכים כל כך, ועוד, מי יאמין בחייו, ואם לא עכשו תקבל תפלתו, אימתי, וזה כונתו, אמר, ידעתי

קיום תרי"ג מצוות מסוגלים לקבלת התפילות

ברוך הבא בשם ה' (תהלים קיח כו). בא לרמוז דעקר עבודת ה' שתהיה תפלת האדם מקבלת ורצויה לפני המקום ברוך הוא, שיהיה זהיר לקיים רמ"ח מצוות עשה, ולשמר עצמו מלעבר על מצוות לא תעשה, וזהו העקר, כמו שאמר הרשב"י עליו השלום כמה פעמים (זוהר ח"א כד. ח"ג קי: רכב: רעג: רעה): על פסוק (שמות ג טו) 'זה שמי לעלם וזה זכרלי. שמי עם י"ה שס"ה, זכרי עם ו"ה רמ"ח, וזהו העקר. וזה שבא לרמוז כאן ברוך הבא. ברוך גימטריא רכ"ח, הבא ברבוע גימטריא עשרים, עם רכ"ח גימטריא רמ"ח, לרמוז על רמ"ח מצוות עשה. שם יהו"ה גימטריא שס"ה עם הכולל, לרמוז על שס"ה מצוות לא תעשה. והכונה, דלמי יאמר ברוך הבא

ישועות יעקב

דקה מתורתו של ה'אביר יעקב'

לשמיעת השיעורים 02-803-9999

נביאים וכתובים מאידים כנדרז

מהדורת כ"ץ

להגדיל תורה ולהאדירה

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

הגאון רבי אברהם מרדכי מלאך שליט"א: אבא שלי סיפר ששבת הבא כבר היה שלט על החנות 'מהיום והלאה החנות תהיה סגורה בשבת', ויומיים אחר כך כשאבי שוב עבר שם הוא ראה עוד שלט, 'החנות סגורה לשבעה ימים, עקב פטירת בעל הבית. זאת אומרת שאבי זכה לזכות אותו יהודי לשמור את השבת האחרונה שלו בעולם.

שמקיימים אותן יותר או פחות, אבל יש כמה מצוות שנקראות 'אות', זה פשוט שלט, ואם השלט לא נמצא מעל החנות, זה אומר שבעל הבית כבר לא גר פה. ממשיך החפץ חיים ואומר, 'שתדע לך, גויים גם יכולים לתת צדקה', כך הוא אמר לו, 'אבל כשיהודי נותן צדקה והוא לא שומר שבת אין לזה משמעות כי הוא בדיוק כמו גוי שנותן צדקה. כי אם אין לך את המצוה של שמירת שבת אז הורדת את השלט מהחנות. אם הורדת את המילים שלי, אלו המילים של החפץ חיים.'

המילים של אבא שלי היו פשוט דברים היוצאים מן הלב, שנכנסו אל הלב! זה תפס אותו מאוד, ואבא שלי סיפר ששבת הבא כבר היה שלט על החנות 'מהיום והלאה החנות תהיה סגורה בשבת', ויומיים אחר כך כשאבי שוב עבר שם הוא ראה עוד שלט, 'החנות סגורה לשבעה ימים, עקב פטירת בעל הבית. זאת אומרת שאבי זכה לזכות אותו יהודי לשמור את השבת האחרונה שלו בעולם.

(הג"ר אברהם מרדכי מלאך שליט"א - גל' אסדר לסעודתא)

ענה הזקן לאבא שלי, 'אתה דואג על העולם הבא שלי? תמתין דקה, ואבא שלי חשב שיחזור עם מקל, אבל הוא חוזר עם קופסת מוסדות, באמריקה ובאירופה, מליאה עם קבלות. קבלות על תרומות שנתן לבתי מדרשות, באמריקה ובאירופה, והוא מראה לו, 'אתה רואה? אני לא דואג על העולם הבא שלי, והוא מראה לו עוד תרומות, חמש דולר, עשר דולר, שאז היו נחשבים כסכומים מכובדים. ואבא שלי סיפר לי שנזכר במקום, בווארט הידוע שאמר החפץ חיים מיד שאל אותו אבא שלי, 'על החפץ חיים שמעת?' משיב הזקן: 'בוודאי, יתכן שיש לי אפילו את התמונה שלו', אומר לו אבא שלי, 'אז אני יגיד לך מה שהחפץ חיים אמר. הוא אמר, אם יש למישהו חנות ויום אחד החנות סגורה, למה היא סגורה? אני יודע, אולי המוכר הלך לאיזה מקום, זה עדיין לא בטוח שבעל הבית לא נמצא. אבל מה קורה אם יום אחד באים לחנות ורואים שהשלט של החנות הוסר? כולם מבינים, 'אהה, הוא כבר לא נמצא. החנות נסגרה לתמיד'. השלט למעלה מעיד על מצב החנות.

שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת שְׁבִתוֹן מִקָּרָא קֹדֶשׁ כָּל מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שְׁבַת הוּא לָהּ וְגו' (כג, ג).

אבא שלי ז"ל בשנים הראשונות אחרי המלחמה הגיע לאמריקה והחילול שבת היה אז באמריקה ממש פרוץ רח"ל בכל מקום. כל החנויות היו פתוחות, ומדובר ביהודים, נעבעך. באמריקה היה אז הוּוֹטְשֶׁקֶע רבי זי"ע ואחר כך היה גר בבני ברק ונפטר שם, והוא פתח פה חברת שומרי שבת, שעברו מחנות לחנות להסביר ליהודים שיסגרו את החנות, ולפעמים זה הלך גם עם הפגנות אבל בדרך כלל זה היה באופן של הסברה.

אבי נכנס לחנות פירות והיה יהודי זקן שהשאיר את החנות פתוחה בשבת, ואבא שלי התחיל לדבר איתו על סגירת החנות בשבת. בעל החנות אמר, 'עזוב אותי עם הדברים האלה, אין מה לעשות, זה הפרנסה שלי וכו', וככה זה, פה באמריקה אין את המצווה הזאת של שבת' (רח"ל). ואבא שלי אחרי כמה דקות של דיבורים אמר לו, 'לא נעים לי להגיד אבל אתה הרי בן אדם מבוגר, ואתה מבין מצויין שעוד מעט תצטרך לעמוד בבית דין של מעלה, מה תענה שם? מה תענה כשהקב"ה ישאל אותך, 'הבאתי לך מצוה שנקראת שבת וכתבתי עליה שמחלליה מות יומת, זה המצווה הכי חמורה שיש עליה כאלה ביטויים בתורה, הדברים הכי חמורים נאמרו עליה', מה תענה לו? 'הייתי צריך פרנסה...?' וכי ה' לא יודע שאתה צריך פרנסה?'

ענה הזקן לאבא שלי, 'אתה דואג על העולם הבא שלי? תמתין דקה, ואבא שלי חשב שיחזור עם מקל, אבל הוא חוזר עם קופסת נעליים והוא פותח אותה, והיא מליאה עם קבלות. קבלות על תרומות שנתן לבתי מדרשות, מוסדות, באמריקה ובאירופה, והוא מראה לו, 'אתה רואה? אני לא דואג על העולם הבא שלי. והוא מראה לו עוד תרומות, חמש דולר, עשר דולר, שאז היו נחשבים כסכומים מכובדים. ואבא שלי סיפר לי שנזכר במקום, בווארט הידוע שאמר החפץ חיים.

מיד שאל אותו אבא שלי, 'על החפץ חיים שמעת?' משיב הזקן: 'בוודאי, יתכן שיש לי אפילו את התמונה שלו', אומר לו אבא שלי, 'אז אני יגיד לך מה שהחפץ חיים אמר. הוא אמר, אם יש למישהו חנות ויום אחד החנות סגורה, למה היא סגורה? אני יודע, אולי המוכר הלך לאיזה מקום, זה עדיין לא בטוח שבעל הבית לא נמצא. אבל מה קורה אם יום אחד באים לחנות ורואים שהשלט של החנות הוסר? כולם מבינים, 'אהה, הוא כבר לא נמצא. החנות נסגרה לתמיד'. השלט למעלה מעיד על מצב החנות.

אמר החפץ חיים, יש הרבה מצוות בתורה

אוצרות הפרשה

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א: במשך זמן פייס החזון יחזקאל את דעתה של האמה הבונייה והבטיח לה כי הוא יתפלל על בנה, כשהוא מבקש ממנה שגם היא לא תחדל מתפילותיה, כשבטחונה בהשי"ת יהיה איתן וחזק שהנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל בגשמיות וברוחניות. באמת אמרו: תפילתם הועילה! צעיר זה, בנה יחידה של האשה, היה מיחידי הסגולה שהצליחו לשמור במסירות נפש על יהדותם גם לאחר שגויסו לצבא האדום, והמפקדים הרוסיים צררו להם.

אלא על אבינו שבשמים, ולבקש ממנו רחמים שלא יביא את בננו לידי נסיון, ואת הנשמה הטהורה שנתן בו - יחזירנו אליו תחת כסא הכבוד. הלא תדע, רבינו, המשיכה האשה ואמרה, את הסכנה הנוראה המאיימת על כל צעיר יהודי בבואו אל קסרקטיני הצבא האדום. הלא כל מטרתם ורצונם של המפקדים הרשעים להעביר את היהודים על דתם ולהפכם לכופרים באלוקי ישראל רח"ל. מטמאים הם את נשמתם של הצעירים היהודים האומללים במאכלות אסורות, בחדרי האוכל מוגשים נבילות וטריפות, מכריחים הם אותם לחלל שבת, שלא לדבר שאין יכולים הם להתפלל, להניח תפילין, ולשמור תורה ומצוות.

כיון שכן, סיימה האשה את דבריה, נמלכתי עם אישי והחלטנו שמוטב להישאר ערירים וחשוכי ילדים ובלבד שבננו היקר ללבנו לא יצא לתרבות רעה וישכח את אלוקיו. מוטב שימות זכאי, ידעה האשה לצטט את מאמר חז"ל ששמעה מבעלה, ואל ימות חייב. בקשתנו איפוא שטוחה בפני הרב שישא תפילה ובקשה שנשמתו של בננו תעזבה במהרה. כך נציל אותו מבאר שחת ויבוא לחיי העולם הבא.

החזון יחזקאל היה המום לשמע הדברים הנוראים: 'התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה', בקשה כזו לא שמע מעולם; בקשה שרק נסיבות החיים הטראגיות הביאו לידי כך. החזון יחזקאל שקע בהרהורים עצומים, ולפתע צפה מול עיניו שאלה אחרת, אולי דומה, אותה נשאל לאחרונה. היה זה שאלה אותה הוא הגדיר לימים "אחת השאלות הקשות ביותר שנשאל אי פעם", ואף היא נשאלה בסלוצק, שמלכות אדום שמשלה בה הביאה עליה את הצרה הזאת.

אם גורלו של חייל בשדה הקרב אינו ידוע אם למוות, רחמנא ליצלן, ואם לחיים, הרי שגורלו של עריק משדה הקרב ידוע היטב: עונשו היה מוות מייד! השלטונות שראו בחומרה רבה את תופעת העריקים והמשתמטים החמירו את מערכת הענישה עשרת מונים ולא הסכימו לרחם על מי שנתפס בקלקלתו. פלוגות של חיילים היו ממונים לצוד, לתור ולחפש אחרי כאלה שהיו חייבי גיוס ולא התייצבו כחובתם האזרחית. אוי לו למי שפגע בו ערוך זה של ציירי העריקים, שכן מלבד היסורים הנוראים שהיו מנת חלקו בשבתו בבית הכלא, הרי שבית הדין הצבאי שהיה נדרש לעניינו באופן אוטומטי היה קובע עליו גזר דין של הוצאה להורג ולא מתחשב באף תירוץ ומענה.

באחד הלילות, בשעה מאוחרת בלילה, נשמעו דפיקות מהוססות על דלת ביתו של החזון יחזקאל. דפיקות שהשמיעו צליל של אימה ופחד,

לשמע בקשה נוראה זו הזדעזע החזון יחזקאל עד מאוד, שכן הוא לא הצליח להבין מדוע אשה כשרה תבקש כך על בנה. מאחר וסבור היה שהבן חולה ויסוריו עולים למעלה ראש, ניסה להסביר לה את דברי חז"ל כי אפילו חרב חדה מונחת על יסוריו עולים למעלה ראש, כי אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים, נענתה האשה ואמרה בקול תקיף: בני כלל אינו חולה, אלא שזו בלבד שחוששת אני שיחלה, ולא חולי הגוף אלא חולי הנפש.

היותר טוב, והרופאים חוששים על חייהם לשקר ולהערים על השלטונות בדבר שאינו אמת. פנינו גם לעסקנים ולמלכתי פינא למיניהם שינסו למצוא לו פטור מגיוס, אם בשל היותו בן יחיד ואם בשל סיבות אחרות, וכולם העלו חרס בידם. עתה שאנו יודעים ברור שהשתדלותנו המרובה לא צלחה וכי התאריך בו על בננו היקר להתייצב בלשכת הגיוס קרב ובא, אין לנו על מי להשען

להזהיר גדולים על הקטנים

היה זה בשנים בהם ישב הגאון רבי יחזקאל אברמסקי, בעל 'חזון יחזקאל', על כסא מלכותו, כשאדרת רבנות העיר סלוצק הוטלה על כתפיו בשנים הקשות בהם הבולשביקים הרשעים ועוזריהם הייבסקים צררו ורדפו את שלומי אמוני ישראל וירדו לחיי שומרי התורה והמצוות.

אל חדרו של החזון יחזקאל נכנסה אשה יהודיה מבנות הקהילה ודמעתה על לחיה. בוכה ומייללת ללא הרף. החזון יחזקאל הצליח להבין מדבריה כי היא מתנהגת כדת משה וישראל במסירות נפש, אולם את בקשתה לא הצליח להבין כלל ועיקר. מתוך דבריה המקוטעים והבלולים בפרצי בכי בלתי נשלטים הוא שמע כי היא מבקשת שבנה ימות...

תחילה חשב החזון יחזקאל כי בנה חולה במחלה קשה ומסוכנת וכי הוא נוטה למוות, ובקשתה של האשה שהוא יתפלל עליו שיבריא ויחי, אך לאחר כמה דקות הצליח החזון יחזקאל להבין, לתדהמתו המרובה, כי הבקשה היא הפוכה בהחלט: מבקשת היא שבנה דווקא ימות ולא יחיה; מתחננת אני בפניך, רב קדוש, שתפעל ישועה עבור בני שימות במהרה...

לשמע בקשה נוראה זו הזדעזע החזון יחזקאל עד מאוד, שכן הוא לא הצליח להבין מדוע אשה כשרה תבקש כך על בנה. מאחר וסבור היה שהבן חולה ויסוריו עולים למעלה ראש, ניסה להסביר לה את דברי חז"ל כי אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים, נענתה האשה ואמרה בקול תקיף: בני כלל אינו חולה, אלא שזו בלבד שחוששת אני שיחלה, ולא חולי הגוף אלא חולי הנפש.

ביקשה האשה מהחזון יחזקאל שייתן לה להסביר את כוונתה ורצונה, וכך היא פתחה ואמרה שכלל גופה מזדעזע מבכי: רב גדול, דע לך כי בן יחיד יש לי! בן יחיד זה נולד לי לאחר שנים רבות של סבל והמתנה. כמה דמעות שפכנו, אני ובעלי, עד שזכינו לראות את בננו זה נולד. את כל חיינו השקענו עבורו, דאגנו עבורו לכל טוב שבעולם, שכרנו עבורו מלמדים טובים שילמדוהו תורה ומצוות, והוא אכן מרווה אותנו ברוב נחת יהודית אמיתית.

כל השנים ציפינו שיקים בית נאמן בישראל ונזכה לראות ממנו בנים ובני בנים זרע ברכ' ה', אלא שעתה קפצה עלינו רוגזו של גזירת הגיוס לצבא האדום. בננו הגיע לגיל הגיוס המוטל כחובה על צווארם של כל הצעירים, ואין מידם מנוס. ככל שניסינו לקרוע את גזר דינו, לא עלתה בידנו. ביקשנו לשחד את הרופאים שימצאו בו מום גלוי או נסתר, אלא שבריא הוא ב"ה על הצד

אוצרות הפרשה

במשך זמן פייס החזון יחזקאל את דעתה של האמא הבוכייה והבטיח לה כי הוא יתפלל על בנה, כשהוא מבקש ממנה שגם היא לא תחדל מתפילותיה, כשבטחונה בהשי"ת יהיה איתן וחזק שהנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל בגשמיות וברוחניות.

באמת אמרו: תפילתם הועילה! צעיר זה, בנה יחידה של האשה, היה מיחידי הסגולה שהצליחו לשמור במסירות נפש על יהדותם גם לאחר שגויסו לצבא האדום, והמפקדים הרוסיים צרו להם.

♦ ♦ ♦

בפסוק הפותח את פרשת השבוע (ויקרא כא א): 'וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאֶמְרָת אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא יִטְמָא בְּעֵמִיו, פִּירֵשׁ רש"י: אמור ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים. פירש הרה"ק הבית ישראל מגור זיע"א, שאכן בא הרמז כעין שנאמר (משלי כב ו): 'חֲנֹךְ לַנְּעָר עַל פִּי דַרְכּוֹ גַם כִּי יִזְקֶינָה לֹא יִסּוּר מִמֶּנָּה', שחובת הגדולים לעמוד על המשמר ולהזהיר על הקטנים שיתנהגו כראוי וילכו בדרך טובים. אחריות הדור הצעיר מוטלת על כתפי הדור המבוגר יותר, ההורים והמחנכים והרבנים, והם שעליהם לעמוד בגדר ולשמור על צעירי הצאן לכל יחטאו.

ובכוונה תחילה באה אזהרה זו דווקא אצל ענייני טומאה, שהרי טומאה היא דבר שאין להבינה בשכל אנושי (ראה רמב"ם מקוואות פ"א ה"ב), אלא שעניין זה הוא גזירת הכתוב ורצון השי"ת, ובא לרמוז על ענייני יהדות שיש על האדם לידע שהתורה כולה היא סודות עמוקים, ואין לו לבקש להבין זאת בשכלו האנושי. ואכן, כשאדם נזהר ומזהיר גדולים על הקטנים בכל ענייני היהדות, לשמרם כראוי, הוא יכול להשיג את סודות התורה.

(הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א - ספיר ויהלום)

לפניו וסיפר ככל אשר קרהו: הגעתי ללשכת הגיוס והתנצלתי על כך שלא באתי עד עכשיו. הם קבלו את דבריי, שנראו להם כנים ואמיתיים, וקבעו לי מועד בו אתייצב בלשכת הגיוס.

♦ ♦ ♦

אף עתה לא ידע החזון יחזקאל את נפשו: מה עליו לענות לאשה זו ולבקשתה יוצאת הדופן. הרי תחילה עליו לחשוך שמה אשה זו אינה אלא מעמידת פנים ובעל כושר משחק והיא באה בשליחות השלטונות כדי לראות ולשמוע את דעתו עליהם. אולי אין דמעותיה אלא דמעות תנין, וכל הסיפור שבפיה מומצא מתחילתו ועד סופו, כדי שאם אכן יקבל את דבריה ויסכים לבקשה זו, היא תוכל להלשין ולומר שהרב המקומי קבע שעדיף למות מאשר להתגייס.

לאחר שהרהר, ידע החזון יחזקאל לקבוע כי דבריה של האשה כנים ואמיתיים, והיה מהפך בדעתו כיצד עליו להשיב את המועקה בדברי תנחומים ופיוס. תחילה נשא החזון יחזקאל את כפיו השמימה, תוך שהוא מצטרף לבכייית האשה ואף עיניו יורדות פלגי מים על שבר בת עמי: רבונו של עולם! 'היסופר בקבר חסדך אמונתך באבדון' (תהלים פח יב)? האם לכך הגענו? האם אכן נגזר עלינו שאמא יהודייה תיחל למות בנה, עד שהיא תספר את גודל חסדי השי"ת עליה בכך שהוא הביא את בנה אלי קבר, כדי שלא יהיה באופן של 'אמונתך באבדון'?

לאחר שהיה ממורר בבכי שעה ארוכה, התעשת החזון יחזקאל ופנה אל האמא באמירה החלטית: טעות היא בידך! אסור לנו להתפלל על מותו של הנער! הנה, במקום לבקש מהשי"ת בקשה נוראה שכזאת, הבה ונתפלל כולנו שבנך יהיה לאורך ימים ושנים טובות, ואף זאת נתפלל שהשי"ת שהוא "אזור ישראל בגבורה" הוא זה שיתן לבנך את העוז ואת הכוח לעמוד בנסיגות הקשים ולהשאר יהודי כשר ונאמן לדתו.

עד שנדמה היה כי הדופק עצמו אינו בטוח שרצונו כי הן ישמעו. החזון יחזקאל ששקוע היה בתלמודו שמע היטב את הדפיקות, הבין כי מדובר בדפיקות אחד מבני הקהילה, יהודי הזקוק לעזרה, ומיהר לפתוח לו את הדלת.

האיש, מיוחד כולו, הסתכל לכל עבר כמוודא שאין איש הרואה אותו או שומעו, והחל לספר בלחישה את סיפורו: מחויב גיוס הוא מזה זמן רב. השלטונות הרוסיים שלחו לו שוב ושוב זימונים שיבוא להתגייס אל שורות הצבא האדום, כפי שהחוק מחייב אותו, אלא שסבור היה שיוכל להתחמק מצרה זו. הוא לא ענה לזימונים ולא התייצב לפני ועדות הגיוס, מבקש להיעלם כאילו לא היה.

אלא שטעות גורלית הייתה לו: אם סבור היה שהשלטונות לא יכלו את זמנם בחיפוש אחר יהודי אחד משתמט, התברר לו שטעה בכך. פלוגה מיוחדת של חיילים נשלחה לסלוצק כדי למצוא את העריקים, והוא הפיע שם בראש הרשימה. כבר כמה וכמה פעמים שהחיילים הופיעו בביתו בשעות היום ובשעות הלילה כדי לחפשו. בניסי נסים הצליח להתחבא במקום מסתור שהם לא העלו על דעתם לבדוק שם. אלא שגם הוא הבין שמשחק זה לא יכול להמשיך לנצח.

זו הסיבה, הסביר האיש לחזון יחזקאל, שהוא הגיע עתה באישון לילה כדי לבקש את עצת הרב מה עליו לעשות: האם להתייצב בלשכת הגיוס או להמשיך ולהתחבא, ובכלל, מה עליו לומר על כך שהוא השתמט עד כה, והרי עונשם של העריקים הוא מוות. או שמה ייתכן, שבשל כך שישגיר את עצמו בידים, ירחמו עליו ולא ימיתוהו תיכף.

לימים סיפר זאת החזון יחזקאל ואמר כי הוא לא ידע מה ראוי להשיב לו. לא רק בגלל השאלה הקשה, שבכל צד מצדדיה יש סכנת חיים ופיקוח נפש, אלא בשל כך שלא ידע האם מדובר במלכות מתוחכמת שמציבים בפניו השלטונות הרוסיים וראשי הצבא האדום כדי להוציא מפיו דברים נגד הגיוס. מנין לו לדעת האם מדובר בסיפור תמים של יהודי המבקש את עצתו או תכסיס של מלשין שפל שמבקש להפילו.

חוכך היה החזון יחזקאל בדעתו מה דבר יש לו להשיב לאיש זה. עד שלבסוף, בלב כבד ומלא חששות, נתן לו את עצתו, שילך תיכף ומיד להתייצב בלשכת הגיוס, שם יתנצל במילים פשוטות על כך שעד כה הוא לא הגיע, וזאת בשל מחלה קשה שתקפה אותו ועצרה אותו מלהגיע. עתה, שהבריא, מיהר הוא להגיע ביוזמתו ולהתייצב.

במשך כל אותו הלילה ייסרוהו רעיוניו של החזון יחזקאל על עצה זו שנתן והיה תוהה האמנם זו עצה טובה והגונה: מי יודע אם שלטונות הצבא לא יוציאו להורג את האיש על חטא זה של השתמטות, כפי שהם מסוגלים ואף רגילים לעשות, ונמצאתי אני שזירתו ללכת לשם כאילו גרמתי בעקיפין למותו.

לא מצא החזון יחזקאל מנוח ומרגוע לסערת נפשו עד שלאחר שעה ארוכה חזר האיש והתייצב

הגאון רבי מאיר צוויבל שליט"א: יתכן לומר שמטעם זה נקרא מקום המקדש 'בי"ת המקדש', לפי שמחמת רוב הקדושה והשראת השכינה שהיתה במקום זה, היה שורה רוח טהרה על כל הנכנס בשעריו, והיה מזכנו ומקדשו ומיישר עקמימות שבלבו עד שכל אחד היה נעשה עניו ושפל בעיני עצמו, והיה מסתכל על חברו בעין טובה, ומכבדו ומנשאו וקוראו קדוש, וממילא גם הקב"ה קורא להם 'קדוש קדוש', לכן נקרא 'בי"ת המקדש', ב' פעמים קדוש, כי בו נתקדשו שניהם בעיני המקום.

ישראל מזכירים את השם תוך ג' תיבות ומתדבקים בה' מדין לבוד

וכד עסקינן בקדושה שבתפילת ובא לציון, יש בנותן טעם לציין מאמר חז"ל בחולין (דף צא:): 'חביבין ישראל לפני הקב"ה יותר ממלאכי השרת, שישראל אומרים שירה בכל שעה וכו', וישראל מזכירין את השם אחר שתי תיבות, שנאמר (דברים ו, ד) 'שמע ישראל ה' וגו', ומלאכי השרת אין מזכירין את השם אלא לאחר ג' תיבות, כדכתיב (ישעיהו ו, ג) 'קדוש קדוש קדוש ה' צבאות' ע"כ. ועל פי ברייתא זו ביארו צדיקים את דברי הגמרא בברכות (דף לג:): 'שהאומר 'שמע שמע' משתקין אותו, כי מאחר שכופל תיבת 'שמע' נמצא שמזכיר את השם רק לאחר ג' תיבות, כמו המלאכים, ומפסיד את המעלה הגדולה שזכו בה ישראל יתר על המלאכים.

וביאר המהר"ל (חידושי אגדות חולין צא:): עומק המשמעות של חילוק זה, שהוא כעין דין לבוד בפחות משלשה טפחים, שכאשר אנו מזכירים את שם ה' מיד לאחר שתי תיבות, אנו מתקשרים ומתדבקים בו בקשר אמיץ, מה שאין כן כאשר מזכירים את השם אחר שלוש תיבות, שכבר יצא מתורת לבוד ואין כאן קשר הדביקות המיוחד הלו, ומטעם זה נתקנו כל הברכות במטבע 'ברוך אתה ה', כדי להזכיר את השם בתוך ג' תיבות ולזכות למעלה האמורה.

בקדושה מזכירים את השם אחר ג' תיבות כשיטת רשב"ג שדין לבוד עד ד' טפחים

ולכאורה קשה קצת, כי גם אנו מזכירים את השם אחר ג' תיבות, שהרי אנו אומרים ארבעה קדושות בכל יום, ואומרים 'קדוש קדוש קדוש ה' צבקות וכו', כמו שירת המלאכים.

אכן יתכן לבאר את הדבר על פי שיטת רבן שמעון בן גמליאל (עירובין טו), הסובר שעד ארבעה טפחים עדיין ישנו דין לבוד, ולפי זה אף אם אנו מזכירים את השם רק לאחר ג' תיבות, עדיין אנו זוכים להתדבק בו יתברך מדין לבוד.

ואפשר להוסיף שדבר זה מרומז במה שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים נה, טו) 'בבית אלקים נהלך ברגש', 'ברגש' נוטריקון 'רבן שמעון בן גמליאל', כלומר, שמה שאנו מזכירים בבית אלקים דהיינו בבית הכנסת, את שם השם רק לאחר ג' תיבות, זה אתיא כשיטת רבן שמעון בן גמליאל שאף בזה נחשב ללבוד, ועדיין אנו זוכים להיות דבוקים בו יתברך ולהתקדש בקדושה של מעלה.

(הגאון רבי מאיר צוויבל- גליון המאיר)

יובן היטב מה שאנו מבקשים להטהר ולהתקדש בקדושה של מעלה, שהרי שבע שבתות של הספירה הם ימי תיקון המידות, ובפרט כאשר מתבוננים שבתקופה זו מתו כ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא, שהיו וודאי חסידי עליון ויראים ושלמים, ואף על פי כן לא עמד להם זכותם, וכל כך למה, לפי שלא נהגו כבוד זה בזה, על כן מוטל עלינו בימים אלו להקפיד ביותר על כבוד הזולת, להרבות באהבת רעים, ולהתאמץ לראות רק מעלת חברינו ולא חסרונם, כדי לתקן פגם זה.

כאשר בני ישראל שרויים באחדות הם

נקראים קדושים

וְאֵתְּהָרָה וְאֵתְּהָרָה שֶׁ בְּקִדְשֵׁי הַשָּׁמַיִם לְמַעַלָּה (מתוך תפילה אחר 'ספירת העומר').

בתפילה שאחר הספירה מסיימים בבקשה, 'ואטהר ואתקדש בקדושה של מעלה'. ויש להבין פירוש הדבר. ונראה לפרש באופן מחודש, על פי פירושו הנפלא של הייטב לב (פרשת קדושים) בהא דאמרינן בתפילת שחרית (ובא לציון גואל) 'אתה קדוש יושב תהלות ישראל, וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש, ה' צבאות וכו'. ופירש כדלהלן: 'אתה קדוש יושב תהלות ישראל', הקדוש ברוך הוא שהוא יושב תהלות ישראל, הוא מקור הקדושה, והוא מתבונן בבניו אהוביו, כלל ישראל, לראות כיצד הם נוהגים זה עם זה, וממתין ומצפה על תהלות ישראל שיהללו זה את זה, שכל אחד יאהב את חברו ולכנותו בשם 'קדוש', ואם הם שרויים באחדות, וקרא זה אל זה ואמר קדוש, שכל אחד אוהב את חברו ומחשיבו יותר ממנו, וקוראים איש לרעהו 'קדוש', אזי 'קדוש קדוש ה' צבאות', שהקב"ה אומר כדברי שניהם, שזה קדוש וזה קדוש, הרי אתם כולכם בעיני כקדושים וטהורים. עכ"ה"ק.

יתכן לומר שמטעם זה נקרא מקום המקדש 'בי"ת המקדש', לפי שמחמת רוב הקדושה והשראת השכינה שהיתה במקום זה, היה שורה רוח טהרה על כל הנכנס בשעריו, והיה מזכנו ומקדשו ומיישר עקמימות שבלבו עד שכל אחד היה נעשה עניו ושפל בעיני עצמו, והיה מסתכל על חברו בעין טובה, ומכבדו ומנשאו וקוראו קדוש, וממילא גם הקב"ה קורא להם 'קדוש קדוש', לכן נקרא 'בי"ת המקדש', ב' פעמים קדוש, כי בו נתקדשו שניהם בעיני המקום.

ולפי יסוד זה יובן היטב מה שאנו מבקשים להטהר ולהתקדש בקדושה של מעלה, שהרי שבע שבתות של הספירה הם ימי תיקון המידות, ובפרט כאשר מתבוננים שבתקופה זו מתו כ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא, שהיו וודאי חסידי עליון ויראים ושלמים, ואף על פי כן לא עמד להם זכותם, וכל כך למה, לפי שלא נהגו כבוד זה בזה, על כן מוטל עלינו בימים אלו להקפיד ביותר על כבוד הזולת, להרבות באהבת רעים, ולהתאמץ לראות רק מעלת חברינו ולא חסרונם, כדי לתקן פגם זה. והוה פירוש התפילה 'ואטהר ואתקדש בקדושה של מעלה', שאנו מבקשים שאכן נזכה לתקן כראוי ענין זה של כבוד הזולת, ושנראה תדיר רק במעלת חברינו, ואז נזכה להתקדש בקדושה של מעלה, כי הקב"ה בכבודו ובעצמו יכירנו עלינו שאנו קדושים, כאשר חידש הייטב לב.

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

השבוע במדור:

נער הצית בערב שבת את המדורה של הקבוצה המתחרה | הזכרת גשמים בימות החמה - פרטי דינים בזה | טעה ולא חזר לראש התפילה | מי שכתב לחבירו מכתב, וכתב לו את יום של הספירת העומר של אותו יום - האם שוב אינו יכול לברך בברכה?

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א
רבה של שכונת רמת אלחנן בבני ברק

נער הצית בערב שבת את המדורה של הקבוצה המתחרה

שאלה: בשכונה מסוימת היתה תחרות בין הנערים של מי מדורת ל"ג בעומר תהיה גדולה יותר, ומי ימשוך קהל גדול יותר אל מדורתם, קבוצה א' עמלה קשה להכין לעצמם מדורה גדולה ומרשימה, אחד הנערים של קבוצה ב' שראה שקבוצה א' עומדת לנצח בתחרות, עשה מעשה אשר לא יעשה, ובערב שבת עמד והצית אש במדורה של קבוצה א'.
נערי קבוצה א' הצטערו מאד על כך, וחקרו מי עשה את המעשה הנפשע, וכשהגיעו לנער שעשה זאת, הזמינו אותו לדין תורה, שישלם את עלות המדורה.

טענת הנער, אמנם עשיתי מעשה אשר לא יעשה, אבל איני חייב לשלם כלום, כי כל הקרשים שהיו שם במדורה, היו קרשים שנאספו באשפה, שאין להם שוק, ואף אחד לא היה קונה את הקרשים האלו.

טענת הנערים, שאמנם אין שוק לכל קרש, אבל אם מוכרים מדורה מוכנה, למכירה כזו יהיה קופצים רבים, שישכמו לשלם על כך, ואם כן לאחר שכבר אספו את הקרשים וערכו אותו למדורה, חייב לשלם כפי עלות מדורה.

תשובה: יש לבדוק אם בשכונתם היה אפשר

מסוגיא זו הוכיח המהר"ם מינץ (סימן קיג) שראובן שקנה אתרוג מהודר בדמים יקרים, ושמעון איבדו שמשלם לו רק דמי אתרוג כשר שיוצא בו ידי חובתו, ורק מה שהאתרוג שוה יותר לאחר החג מחמת גדלו צריך לשלם לו.

והחכם צבי (סימן קכ) חולק עליו ומחלק בין קרבן לאתרוג, כי קרבן אינו בר דמים, כי אי אפשר למוכרו, אלא שהנגנב חייב לצאת ידי חובתו, לכן מאחר ויכול לפטור את עצמו בכבש אין המזיק חייב לשלם יותר, משא"כ אתרוג מהודר שאפשר למכרו בדמים מרובים, לכן נדון ככל חפץ שוה ערך שהמאבדו צריך לשלם שויו.

ובשו"ת שבות יעקב (ח"ב סימן כט) כתב שאם יש מי שהיה לוקחו בדמים אלו צריך לשלם את כל הכסף דיש לו מחיר, אבל אם הוא היה מהדר מן המהדרים והוסיף מעצמו, ואין מי שהיה לוקחו במחיר זה אין צריך לשלם לו אלא מה שהזיקו.

ובענינו לכאורה לפי שיטת המהר"ם מינץ, אין שויות אמיתית למדורה, אלא מה שהם רוצים לצורך ההדלקה, ובשביל זה יכול לומר שדי במדורה קטנה, ואין צריך מדורה גדולה כל כך.

ויש לחלק שדברי המהר"ם מינץ נאמרו במצוות שמצוות לאו ליהנות ניתנו, ולכן צריך לשלם רק את המחיר שיוצא בזה ידי מצוה, אבל מדורה מותר ליהנות מגודלה, ולכן ישלם כפי גודלה.

לסיכום: אם אפשר למכור בשכונה מדורה כזו, ויש לזה דורשים, צריך לשלם.

למכור את המדורה, ואם אכן יש קהילה שהיתה מוכנה לקנות את המדורה, שלם ישלם המבעיר את הבערה.

אך לכאורה עדיין יש לעיין בזה, כי נאמר במסכת בבא קמא (דף עח ע"ב) בעי רבא הרי עלי עולה והפריש שור, ובא אחר וגנב, מי פטר גנב נפשיה בכבש לרבנן, בעולת העוף לר' אלעזר בן עזריה, דתנן הרי עלי עולה יביא כבש, ר"א בן עזריה אומר יביא תור או בן יונה, מי אמרינן שם עולה קביל עילויה, או דלמא מצי א"ל אנא מצוה מן המובחר בעינא למיעבד? תר דאיבעיא הדר פשט גנב פטר עצמו בכבש לרבנן, בעולת העוף לר' אלעזר בן עזריה.

קו 'מחברים' ^{בס"ד}

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א
ראש בית הוראה הכללי ירושלים
גאב"ד מרכז פתח תקוה

ולכן מי שמרגיש בעצמו שכבר הורגל לשונו לומר 'ותן ברכה' אף שלא עברו ל' יום או אמר צ' פעמים (קיד, ט) ומסתפק האם הזכיר בתפילה גשמים, שאינו חוזר ומתפלל, כיון שהוא רק בתורת 'ספק' וכל עוד אין 'חזקה' שאמר שלא כדין אינו חוזר, כדין המוספק אם התפלל אם לאו, שמחמת הספק אינו מחויב לחזור ולהתפלל.

כמו כן המקפיד להתפלל מילה במילה מתוך סידור (ולא רק מביט בסידור מלמעלה על עיקר הברכה ולמעשה אומר מזיכרונו) ומסופק אם הזכיר, כיון שאינו בחזקה שאמר כטעות בשגרת לשונו, שהרי מעיין בתוך הסידור אינו חוזר (פניני תפילה פרק ט).

מסופק אם הזכיר כימות הגשמים.

ואם כן חוזר כיון שסבור שבוודאי הזכיר כהרגלו בימות הגשמים, והרי בוודאי לא מתהפך תיכף מחזקת שהזכיר לחזקת שלא הזכיר.

מכוח זה סבר רבינו שיש 'זמן ביניים' שאמנם לא הורגל לשונו בוודאות לומר כימות החמה, אך מידי ספק לא נפיק. אמנם יש לברר מהו זמן זה, שהרי חכמים לא תקנו זמן שלושים, אלא רק גילו דעתם שלאחר שלושים יום כבר הרגיל לשונו לומר אחרת.

הזכרת גשמים בימות החמה

בדין חזרה על שאלת גשמים בימות החמה, כל שלושים יום כשמסופק אם אמר 'מוריד הטל' או 'ותן ברכה' חוזר: "עד זמן זה חזקה שאמר כמו שרגיל עד עתה, אבל מכאן ואילך כבר הורגל לשונו לומר כהלכה" (אורח חיים קיד, ח; משנה ברורה שם).

ותמה רבינו הגר"ש אלישיב זצ"ל היאך ייתכן לקבוע זמן לכאן או לכאן, כגון שאם לא זוכר אם הזכיר במנחה האחרונה בסוף השלושים נידון כלא אמר וחוזר, ואמנם כשמתפלל תיכף ערבית ביום הל"א אמרינן שהוא בחזקת בוודאי אמר ואינו חוזר.

ולא משמע שלאחר השלושים יום הוא רק 'ספק' משני טעמים:

א] לשון השולחן ערוך שהורגל לומר כדין.

ב] מבואר בברכות (כא, א) שמעיקר הדין 'ספק' התפלל אינו חוזר ומתפלל" ורק מפני ש"הלוואי שיתפלל אדם כל היום" חוזר ומתפלל בנדבה. והרי בחזרתו על הזכרת גשמים בימות החמה אין זה בתורת נדבה מחמת ספק, שהרי אף בשבת שאי אפשר להתפלל בנדבה (קז, א), חוזר אם

טעה ולא חזר לראש התפילה

שאלה: מי שהזכיר 'מוריד הגשם' בימות החמה וסיים הברכה אך חזר ל"אתה גיבור" ולא לראש התפילה, האם יוצא בזה ידי חובה בדיעבד.

תשובה: כיון שצריך לחזור לראש התפילה, נידון כמי שהתחיל שמונה עשרה מ'אתה גבור' ולא יוצא בזה אף בדיעבד.

הגאון רבי אשר אנשיל שווארץ שליט"א
ראש כולל צאנז בבית שמש ומח"ס מעדני אשר

וכתב במשנה ברורה סימן תפ"ט ס"ק כ"ב דלכן אינו יכול לספור שוב בברכה, שכבר יצא בזה ידי ספירה למ"ד מצות א"צ כונה ואף דאנן קימ"ל דמצות צריכות כונה, וזה לא כוון לצאת בזה ידי מצוה, לענין ברכה צריך להחמיר ולחוש להך דעה ולא יברך על הספירה שימנה אח"כ, ויש עוד עצה, שיכוין בפירוש שלא לצאת בזה ידי ספירה. יש לחקור מי שכתב לחבירו מכתב וכתב לו את יום של הספירת העומר של אותו יום האם שוב אינו יכול לספור ספירת העומר בברכה.

תשובה: הנה בשו"ת הגרעק"א ח"א סימן כ"ט דן לענין סופר ספירת העומר בכתב אי יצא ידי חובתו, וכתב דכיון דקימ"ל דכתיבה לאו כדיבור דמי לא יצא בזה ידי חובתו. וכתב על זה החתם סופר בגליון השו"ת

מי שכתב לחבירו מכתב, וכתב לו את יום של הספירת העומר של אותו יום - האם שוב אינו יכול לברך בברכה?

שאלה: בפרשתן (כג, טו) וספרתם לקם ממחרת השבת מיום הביאתכם את עמור התנופה שבע שפנות תמימות תהיינה.

קימ"ל אורח חיים סימן תפ"ט סעיף ד' מי ששואל אותו חבירו בין השמשות כמה ימי הספירה בזה הלילה, יאמר לו אתמול היה כך וכך, שאם יאמר לו היום כך וכך, אינו יכול לחזור ולמנות בברכה.

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

ויספור בברכה ולא דמי לשאר דוכתי דאף דנימא שם דכתיבה כדבור היינו במקום שהדבור עצמו אינו אלא לגלות מחשבת הלב משא"כ בזה וכמו דלא מהני אם כותב ק"ש ותפלה ובמגילה מבואר להדיא דקריאה בפה בעינן.

ולענין הלכה: מסקנת אחרונים שחוזר וסופר ובברכה, כי כתיבה לאו כדיבור דמי, והרי זה כמההרר הספירה שאינו יוצא, שהתורה אמרה "וספרתם לכם".

לגבי שבועה ולימוד תורה לא הוי כתיבה כדיבור, אמנם לענין ספירת העומר יוצא ע"י הכתב. וכן בברכי יוסף סימן תפ"ט ס"ק י"ד האריך באריכות גדולה מאוד האם ספירה בכתיבה הויא ספירה ושוב אינו יכול לספור בברכה או דילמא בכתב לא הויא ספירה.

ובשערי תשובה סימן תפ"ט ס"ק א' כתב ולעני"ד ברור דאפילו כתב שבעה עשר יום שהם כו' לא יצא כלל אם לא שנתכוין לצאת בכתיבה זו ויש להסתפק קצת ונראה דגם בזה יחזור

הגרעק"א הובא בשו"ת כת"ס יו"ד סימן ק"ו ראייה דספירה בכתב גם הוי ספירה: דאל"כ למה ליה בזק וטלאים לשאול המלך, וכן אמאי לא מנה בכתב, וכן יואב ל"ל מנה בכתב, אלא בע"כ דלעולם עובר בלאו, ומדלא יספר משמע בכתב, א"כ עמוד וספור דספירת העומר נמי משמע בכתב, דאין לומר לענין קום ועשה דספירה לא הוי ספירה בכתב ספירה, דא"כ מאי מקשה סתירה בין והיה מספר לאשר לא יספר, נימא דוה"י מספר איירי בכתב, אלא ע"כ דאין הבדל ביניהם, ואפילו אי

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

מחוברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

- ווארט יומי • סיפור יומי • הלכה יומית
- אור החיים הק' יומי • פניני אביר יעקב
- זוהר יומי • פניני הדף היומי • זכרון לצדיק

ישירות למייל האישי

או לחץ
כאן

להצטרפות:
newsletter.mechubarim@gmail.com

מתחילים
את היום!

מסכת בבא מציעא דף פא-פז

בר' יוסי מסרו גנבים, מפני שהם נתמנו ע"ז מהמלכות, וכמבואר בב"י (חו"מ סי' שפח) בשם הרשב"א שבאופן כזה הדין שונה.

ובשו"ת שבט הלוי (ח"ד סי' קכד אות ג) נשאל בדבר גזלן מפורסם שגזל לאנשים הרבה והוא מזיק הרבים, ומתחנן להוציאו מבית הסוהר אם מותר לעשות כן ולהשתדל להוציאו.

בתשובתו כתב ע"פ השו"ע ובאר הגולה (חו"מ סי' שפח סי"א), שאין חשש כלל להניחו כך כדי שלא יזיק כיון שאינו בסכנת נפש בידיהם, וכל זמן שאין סכנת נפשות אין חיוב לעשות השתדלות לאנשים כאלה.

ועיין בשו"ת משנה הלכות (ח"ז סי' רפה) בדבר אחד שבא להתוודות לפני רב שהרג אדם רח"ל, שאסור לרב לגלות דבר לממשלה, והאריך בזה, עיי"ש. ועיין בלהורות נתן (ח"ג סי' קכב) על עדות לשלטונות כדי להציל את עצמו מעונש.

עבודה במשרד [אופיס] המכס: בשו"ת שבט הלוי (ח"ב סי' נח) נשאל בדין העובד במשרד המכס, ורואה מי שרימה את הממשלה אם צריך למסור אותו בבית משפט, והשיב שוודאי לכתחילה לא יאות לעבוד במקומות אלו, אך כיון שכבר עובד שם מחובתו לדווח על רמאות זו לשלטונות מדין דינא דמלכותא דינא, ועיי"ש שהביא דברי הגמ' בסוגיין, וכתב שאם אמנם ריב"ק ואליהו טענו עד מתי אתה מוסר עמו של אלהינו להריגה, היינו משום שנוגע לסכנת נפשות של ישראל, אבל מעיקר הדין משמע שגם בזה יש דין מלכות.

אולם בשו"ת אגרות משה (חו"מ ח"א סי' צב) כתב, הנה בדבר אם מותר לקבל משרת רואה חשבונות אצל הממשלה, שהרי לפעמים יבוא לידו חשבונות של אחד שפשע וימצא את הפשיעה, ויהיה ממילא כמסרו לממשלה והם יענשוהו ביותר מכפי שחייב בדיני התורה.

הנכון, שכיון שבעצם הרי כל מי שיהיה רואה חשבונות ימצא את הפשיעה, וברור שאף אם זה לא ירצה לקבל משרה זו מהממשלה יהיה שם רואה חשבונות אחר, ונמצא שלא יפסיד הפושע יותר כשהוא יקבל המשרה מכשהוא לא יקבל ואחר יהיה שם, ונמצא שלא הזיקו כלום ובלא הזיק לא שייך איסור.

עוד כתב שם, שמכיון שהמשרה של רואה חשבונות אינה משרה מיוחדת למצוא את הפשיעות, שהרי לא ידוע שפשעו כלל, ורוב עבודתו הוא לבדוק החשבונות של פנקסיהם שיהיו נכונים, ורק לפעמים אפשר שידמנו לידו למצוא איזה פשיעה, וגם זה לא ידע בתחילת עיונו בפנקסים שהביא הנתבע מהם, שהרי אמר הנתבע שהחשבונות נכונים שבודאי יש לתלות שנדמה לו כן, שלא היה כופר כשאפשר לברר, ולכן גם הרואה חשבונות יש לו לתלות שקרוב יותר שימצא שהן נכונים ורק שאפשר שיתגלה פשיעה, ואף אם נאמר שכשהיה עבודתו על זה עצמו לתפוס פשיעות שאז היה אסור אם אינו אנוס. מ"מ אין לאסור מלקבל המשרה שעיקר עבודתו וגם רובא דרובא מעבודתו אינו למצוא פשיעות ועוולות, בשביל שמה יזדמן לו שימצא

שלדעת ר"ע אין זה כעוסק במצוה אלא כשעיקר כוונתו לשם מצוה, ובדרך אגב ג"כ נהנה.

נידון זה שייך גם לכתיבת ס"ת בערב שבת, שנפסק בשו"ע (או"ח סי' רנא סי"א) לאסור לעשות מלאכה בער"ש משעת המנחה, ושם (ס"ב) מבואר בפירוש שאסור לכתוב ספרים לאחר בשכר. ועל סופרי סת"ם נתבאר במשנ"ב (סק"ו) לאסור כשכותב בשכר.

וע"ע במשנ"ב (סק"ג) שכתב שכל האיסור בערב שבת אינו אלא בעושה מלאכת עצמו, אבל פועל הנשכר אצל בעה"ב בסתם, זמנו הוא לעבוד עד סמוך לשקיעת החמה, אם לא במקום שיש מנהג קבוע לפסוק מקודם.

ובשו"ע הרב (או"ח סי' רנא סי"ג) כתב, מותר להעתיק ספרים ללמוד בהם בין שכותב לעצמו בין שכותב לחבירו בחנם, דכיון שהוא דבר מצוה הרי זה כלצורך שבת. ומשמע שכל שנוטל על כך שכר אין היתר של דבר מצוה.

מסירה לשלטונות

בגמ': רבי אלעזר ברבי שמעון אשכח להווא פרהגונא דקא תפיס גנבי אמר ליה היכי יכלת להו לאו כחיותא מתילי וכי' (בבא מציעא פג, ב).

הוצאת גנב מבית סוהר: בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ה סי' ט אות יא) נשאל בדבר אדם שגנב ס"ת וכלי כסף מביהכ"נ, אם מותר למסרו לערכאות המדינה ולמטרה [פאליס], שידוע שהם דנים ביסורי הגוף במאסר הרבה שנים. והשיב, שאין שייך להתיר בזה לא רק מפני שאסור לדון בדיני המדינה, אלא אף מפני שאסור להכות אדם או לייסרו בשאר יסורי הגוף לאחר שגנב, ואין רשאים להחמיר עליו יותר מדינו שחייבה תורה, וממילא אין להתיר למסור את הגנב לערכאות שידונו אותו במאסר ובשאר עונשי הגוף.

בסיום דבריו הוסיף שאין להקשות על כך מהמבואר בסוגיין שר"א ברי"ש ור' ישמעאל

סייעתא דשמיא בדין תורה

בגמ': אתא לקמיה דרבא חייביה אמרו ליה רבנן לרבא אמאי שאלה בבעלים היא אכסיף לוסף איגלאי מילתא דבלא דעתיה שקליה ובלא דעתיה אותביה. (בבא מציעא פא, ב).

בסוגיין מסופר על הוראה שהורה רבא למעשה, ושאלוהו על כך והתבייש שהורה שלא כהלכה, ולבסוף הוברר פרט מסוים במעשה שאירע, ונתגלה שלאמיתו של דבר הוראתו היתה נכונה.

בעץ יהוסף ביאר, שאין הקב"ה מביא תקלה על צדיקים ונבואה נזרקה מפיו לדון אמת, וכך מצאנו גם במקומות נוספים על סייעתא דשמיא שהיתה לרבא לפסוק אמת.

במס' נדרים (כה). מסופר על שני אנשים שבאו לדון לפני רבא, והאחד תבע את חברו מעות ואמר הנתבע פרעתיך, וכשבא הנתבע להשבע שפרע לו, מסר את הקנה שהיה נשען עליו לבעל דינו, ומעותיו של חברו היו בתוכו, וברוגזו שבר את הקנה ונשפכו המעות ויצאה האמת לאור, ומעשה זה נקרא בגמרא קניא דרבא.

בפרי צדיק (פרשת ראה אות ז) ביאר, שרבא זכה מפני ענוותנותו, שהדינים שבאו לפניו מלבד שהיו על פי דין אמת כפי כללי ההלכה, התבררו גם כאמת לאמיתו, שסייעו בידו מן השמים שהזכאי בדין אכן היה הזכאי האמיתי, ולכן נקרא קניא דרבא אע"פ שהקנה היה של הבע"ד ולא של רבא, אלא שזה גרם שתצא האמת לאורה והיה בזכות רבא. עיי"ש.

בתפארת שלמה (פרשת שמיני ד"ה הן הקריבו) כתב לבאר לשון חז"ל הדין אמת לאמתו, מהו כפל הלשון 'אמת לאמתו', שלפעמים מזמנים מן השמים ענין הטעות בלב הדיין כדי שעיי"כ יצא הדין לאמתו, וכמו שאמרו בסוגיין לוסף איגלאי מילתא, וכך ביאר גם את הפסוק (זכריה ח טז) 'אמת ומשפט ושלוש שפטו בשעריכם', עיי"ש.

כתיבת סת"ם בערב שבת

בגמ': במלוה צריך למשכון קמיפלאי מר סבר מצוה קא עביד שהלווה והוי שומר שכר ומר סבר לאו מצוה קא עביד שלהנאתו מתכוין והוי שומר חנם (בבא מציעא פב, ב).

בסוגיין מבואר שר"א ור"ע נחלקו על המלוה מעות לחבירו במשכון והוא צריך למשכון להשתמש בו, אם דינו כעוסק במצוה ופטור ממצוה אחרת, או שמא כיון שלהנאתו מתכוין להשתמש במשכון אינו עושה מצוה.

והנה בשו"ע (או"ח סי' לח סי"ח) נפסק להלכה, שכתבי תפילין ומזוזות הם ותגריהם פטורים מהנחת תפילין, והטעם משום שעוסק במצוה פטור מן המצוה. והמג"א (סק"ח) כתב, שאע"פ שהסופר מרויח, מ"מ כל שעיקר כוונתו לשם מצוה פטור מן המצוה, אבל אם עיקר כוונתו להשתכר ולהרויח אין זה עוסק במצוה.

אך בביאור הלכה (ד"ה הם) הקשה מסוגיין, שלדעת ר"ע אף אם להנאתו מתכוין דינו כעוסק במצוה, וכך נפסק להלכה. וכתב לתרץ שיתכן

אשר תשיג ידו, כדרך שהוא אוכל כפי יכולתו את לחמו ואת מימיו, והעיקר הוא כי יהיה בשמחה, וטוב ארוחת ירק בשמחת פנים משור אבוס ופנים זועפות, ועיי"ש עוד.

כיוצ"ב רבי שלמה איגר בהנהגות לבנו (אות יג מובא במבוא לשו"ת שלו) כתב, גדר גדול גדרתי בעדי שאם אזמין איזה אורח, אצוה שלא להוסיף עבורו שום מין מאכל לכבודו, והיה זה למען שלא תמנע זוגתי לריבוי הטורח או ההוצאה, להרשות אותי על כך.

בגן רוה (פרשת וירא, עה"פ מהרי שלש סאים) הביא לבאר דברי הגמ' בסוגיין ע"פ דברי הרמב"ם (דעות פ"ג ה"א), כי דרך הישר שיבור לו האדם הוא דרך הממוצע. ורמז לזה 'שאור ודבש לא תקטירו' שאור היפך מדבש. אבל איש אשר יש לו נטייה לאיזה מדה לא טובה כתב הרמב"ם (שם פ"ב ה"ב) שצריך לחנך עצמו בקצה האחרון ועיי"ז יבא לדרך הממוצע. ולכן אברהם אבינו עמוד החסד יכול היה לילך בדרך הממוצע וליתן לאורחים קמח, אבל שרה אמנו משום מה הוצרכה להוסיף על נדבת אברהם אבינו וליתן סולת, אלא מוכח מזה שהאשה בטבע עיניה צרה באורחים, וכדי לחנך את עצמה למצות הכנסת אורחים הלכה בקצה היותר טוב, ולא די לה כאברהם אבינו בדרך הממוצע ליתן רק קמח.

וע"ע בספר תולדות נ"ח (על התורה, ליקוטים) ובספר שיחת חולין של ת"ח (שם) שכתבו, שיש אדם שמונע את עצמו מלהכניס אורחים להחיות נפשות כדי שלא יבוא לקטטה עם אשתו, וכמבואר בגמרא שאשה עיניה צרות באורחים, והנה ידוע שכשיש שלום בית בין איש לאשתו השכינה שורה ביניהם, וההיפך ידוע, לכן אם הכנסת אורחים יהיה רק שוה כקבלת פני השכינה, יאמר האיש מה לי להכניס אורחים לביתי ולהתקוטט עם אשתי ולעשות נגד רצונה ולבטל השכינה מביתי כדי שהשכינה תהא מצויה בביתי ע"י האורחים, מוטב אהיה עמה בשלום והשכינה תהא שרויה בינינו ע"י השלום ללא האורחים, לכן אמרו (שבועות לה:): גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני שכינה. וע"ע בספר אהבת וסגולת ישראל (פתיחה עמוד כ) שהאריך בגודל מעלת הכנסת אורחים.

נחית דרגא ונסיב איתתא, שלא יקח אדם אשה חשובה ממנו, הוא שאחיה טובים ויראים, ועיי"ש (סי' תקיא) שכתב, מוטב שיקבל מן הצדקה ואל יתחתן עם הרעים. ועיי"ן בגן יוסף (אות תקמד).

בספר ליקוטי יהודה (פרשת עקב על הפסוק למען ירבו) כתב, שבעל החפץ חיים שאל את בעל האמרי אמת כיצד יתכן שהתורה נפסקה מהרבה יהודים, והלא אמרו שכל שהוא ת"ח ובנו ובן בנו שוב אין תורה פוסקת מזרעו, ואם כך הלא כולנו בני אברהם יצחק ויעקב. ואמר האמרי אמת שהתורה אכן דופקת על הדלתות וצועקת הניחו לי להכנס, אבל מכיון שסוגרים את הדלת בעדה ודוחפים אותה לחוץ הרי היא הולכת למקום אחר. וכיוצא בזה הובא בספר חפץ חיים על התורה (פרשת וירא מעשי למלך עמוד נט), [וברוח חיים (אבות פ"ב מ"ב) הובא שר' זלמן אחיו של הגר"ח מוואלח"ן אמר ביאור זה בהיותו בן שש שנים].

לא להרבות מאכלים יקרים לאורחים

בגמ': כתיב קמח וכתוב סלת אמר רבי יצחק מכאן שהאשה צרה עיניה באורחים יותר מן האיש (בבא מציעא פז, א).

בספר שיחת חולין של ת"ח (פ"א) כתב, שנכון שלא להרבות מאכלים יקרים בשביל האורח, אלא לתת לו מה שבני הבית אוכלים, וכך לא יהיה לו טורח להכניס אורחים בכל עת. ובוה ביאר מה שהקשו על דברי הגמ' בסוגיין שאברהם אבינו אמר לתת לאורחים קמח ושרה אמרה סולת, והגמ' למדה מכך שאשה עיניה צרה באורחים יותר מן האיש, ולכאורה אדרבא הרי סולת משובח יותר מקמח, וכיצד למדו שעניה צרה באורחים, ולפי"ז מיושב שהיות וסולת יקר מקמח, אם יתנו סולת הרי זה יגרום למיעוט הכנסת אורחים, שבמאכלים יקרים א"א לקבל אורחים בכל עת.

ובספר כף החיים (פאלאג'י, סי' ה סט"ו) כתב, להקל הדבר בעיני הבעל הבית, מצוה להודיע כי אין האדם חייב להאכיל לאורחים בשר ולהשקותם יין, אלא כל אחד אינו חייב אלא כשיעורו כפי

פשיעה שאף בזה אינו מוזק כלל, וכשיזדמן שמצא פשיעה הרי הוא כבר אנוס שמוכרח להגיד האמת.

קריאה על שם אדם כהכרת הטוב

בגמ': ואסיקו להו רבי אלעזר על שמיה (בבא מציעא פד, ב).

בסוגיין מסופר על רבי אלעזר ב"ר שמעון, שהתיר שישים מיני דם וקראו לבנים על שמו אלעזר. הגאון רבי דוד זכות כתב בספרו זכר דוד (מאמר א פרק פג דף רכט טור א), אם חסיד אחד התפלל על זיווגם, כשנולדו לו בנים של קיימא טוב להזכיר שמו לטובה לקרות הנער כשמו, כמו שעשו ישראל עם אהרן.

כיוצא בזה מסופר באבות דרבי נתן (סוף פרק טו) שאותו גר שגייר הלל הזקן כפי המובא במסכת שבת (לא), נולדו לו שני בנים, לאחד קרא הלל ולשני גמליאל. וכן בשבת (קלד.) אמר רבי נתן פעם אחת הלכתי לכרכי הים, ובאת אשה אחת לפני שמלה בנה ראשון ומת שני ומת, שלישי הביאתו לפני, ראיתו שהוא אדום אמרתי לה המתיני לו עד שיבלע בו דמו, המתינה לו עד שנבלע בו דמו ומלה אותו וחיה, והיו קורין אותו נתן הבבלי על שמי, שוב פעם אחת הלכתי למדינת קפוטקיא, ובאת אשה אחת לפני שמלה בנה ראשון ומת שני ומת, שלישי הביאתו לפני, ראיתו שהוא ירוק, הצצתי בו ולא ראיתי בו דם ברית, אמרתי לה המתיני לו עד שיפול בו דמו, והמתינה לו ומלה אותו וחיה, והיו קורין שמו נתן הבבלי על שמי.

ובמסכת ראש השנה (יח.) מסופר על משפחה אחת בירושלים שהיו מתיה מתים בני י"ח שנים, ויעץ להם רבי יוחנן בן זכאי שיעסקו בתורה, ועסקו בתורה וחיו, והיו קוראין אותם משפחת רבי יוחנן.

כיצד יתכן שאחר שלשה דורות של ת"ח הבן אינו ת"ח

בגמ': אמר רבי פרנך אמר רבי יוחנן כל שהוא תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם ובן בנו תלמיד חכם שוב אין תורה פוסקת מזרעו לעולם וכו' (בבא מציעא פה, א).

בסוגיין, אמר רבי פרנך אמר רבי יוחנן, כל שהוא תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם ובן בנו תלמיד חכם, שוב אין תורה פוסקת מזרעו לעולם, שנאמר 'ואני זאת בריתי וגו' לא ימושו מפיד ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם', מאי אמר ה', אמר הקדוש ברוך הוא אני ערב לך בדבר זה, מאי מעתה ועד עולם אמר רבי ירמיה מכאן ואילך תורה מחזרת על אכסניא שלה.

בשו"ת תשובה מאהבה (ח"א סי' ח) כתב, זכור ברית כרותה, אם שלשה דורות ת"ח זה אחר זה, לא יפסוק מהם עד סוף כל הדורות והקב"ה ערב בדבר הזה כמבואר בסוגיין, ופעמים נראה שנתק החוט המשולש הזה, הוא בעבור שהשיא בנו עם בת ע"ה שאינם יראי ה' כי אז נפסק החוט, כמבואר בארוכה בספר חסידים (סי' קנו), ועיי"ן עוד שם (סי' רמג) שכתב בשביל שאין אחי האשה צדיקים או אביה אינו ירא שמים, ומה שאמרו (יבמות סג.)

הרה"ק רבי ירחמיאל מפרשיסחא זי"ע בן היהודי הק' מפרשיסחא זי"ע ח' אייר תקצ"ד

לא רצה לקבל עליו עול הרבנות

הרב הקדוש רבינו הר' ירחמיאל מפרשיסחא זי"ע אחרי פטירת אביו מרן הגה"ק היהודי מפרשיסחא זי"ע רצו ליתן לו פדיונות ולקבלו לרבי, ומי שבא אליו אז מתלמידי אביו זצ"ל לבקשו על ככה שיקבל עליו הרבנות, חטף עליו קרדום שהיה מונח בביתו כדי לאיים עליו ואמר לו בהתראה ואזהרה ברח לך, כי אמרו חז"ל (סנהדרין עב, א) הבא להרגך השכם להורגו והרבנות (להיות אדומו"ר) הוא הריגת הנפש ר"ל (והמחטיא את חבריו יותר מן ההורגו) ולא קיבל עליו אז כידוע מרוב ענוותנותו בחכמת תורתו ועומק קדושת צדקתו.

והיה אומן נפלא בתיקון המורה שעות, ומתפרנס מיגיע כפו. רק אחרי כמה שנים (בסיבה הידועה) מאז קיבל עליו להיות מנהיג ואדומו"ר ונהרו אליו מכל אפסים, ונתגלה ונתפרסם שמו והיה פועל ישועות ונפלאות בקרב הארץ זי"ע.

(הרה"ק המנחת אלעזר ממונקאטש בספרו דברי תורה ח"ב אות יג)

והיה פועל ישועות ונפלאות בקרב הארץ ורבים הלכו לאורו. כמו כן הרבה צדיקים וקדושים באו אליו להסתופף בצל קדשו ולשתות בצמא את דבריו הקדושים. ואף מפשוטי העם נסעו אליו, ורבנו הנהיגם והדריכם על במתי התורה והיראה ושתל אמונה ובטחון בלב חסידיו, וביותר השריש בקרבם מדת 'שמח בחלקו' לבל יהא ממון חשוב בעיניהם.

הרה"ק רבי ירחמיאל מפרשיסחא זי"ע היה בנו בכורו של הרה"ק היהודי הקדוש מפרשיסחא זי"ע. במשך שנים רבות התנהג בסתר והחביא את מדרגותיו הגדולים והקדושים.

עם פטירת אביו הק' התדפקו גדולי התלמידים והחסידים על דלתות רבינו שיקבל על עצמו את עול ההנהגה ולהיות להם לרועה ומנהיג וממלא מקום אביו. אמנם רבינו לא רצה לקבל עליו את עטרת ההנהגה, והמשיך בדרכו להיות נחבא אל הכלים במשך י"ד השנים הבאים, ואפילו הקרובים אליו לא ידעו מגודל חסידותו ופרישותו. באותם שנים חי ברוב עוני ודוחק והתפרנס מיגיע כפו ממלאכת תיקון שעונים.

פעם נסע הרה"ק רבי אברהם מרדכי מפינטשוב זי"ע (חותנו של הרה"ק בעל היכל הברכה מקאמארא זי"ע) עם בנו הרה"צ רבי יוסף דוד דרך העיר פרשיסחא, ואמר שרוצה להיות אצל בן אוהבו, ה"ה רבינו בן היהודי הקדוש זי"ע. ובאותה עת סמך הרב מפינטשוב את ידיו על ראשו של רבינו, וסמך אותו להיות רבי ומנהיג עדה, ויברכהו שיתגלה כבודו בעולם.

ויהי כאשר קיבל על עצמו את עול האדמו"רות נהרו אליו מרחוק ומקרוב ונתגלה ונתפרסם שמו

לילות שישי ושבת זה אור החיים המבואר

אור החיים המשולב

תמצית עשרה ממדורי הביאור 'מאורי אור' וילקוט מאורי החיים
ביאור משולב שזור באומנות בית המילים
'אור תורה' | 'זרות חיים'
הערות, ציונים ומקורות
עימוד מרהיב עין

אור החיים המבואר

10 כרכים של מתיקות נצחית:
הביאור המקיף על כל ספר האור החיים הק'
'מאורי אור' - מאיר עיני הלומד
'מאורי החיים' - מקורות מחדל
ביאור רש"י
עימוד מרהיב עין

חיים של תורה

ארה"ב: 437-0054 (718) | אידישה 0176-8806-44-20
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע

בעל זרע קודש

י"א אייר תקפ"ז

את רבי אליהו ווינער, בעל האכסניה, ולאחר שהודה לו מקרב לב ביקש לשלם לו את כל המגיע לו, על האירוח היפה כולו.

להפתעתו שמע האמרי נועם את התשובה שקיבלו כל צאצאי בית רופשיץ: לא מגיע לי מאומה! האירוח כולו ניתן למעלתכם חנים אין כסף! ולתהייתו של האמרי נועם, המשיך רבי אליהו ווינער והסביר: קבלה טובה קיבלתי על עצמי זה מכבר שאין אני לוקח תשלום מאת צאצאי רבינו מרופשיץ. על אחת כמה וכמה שלא אטול אפילו פרוטה אחת מכבוד קדושתכם, מנהיג נאמן לקהל עדת ישרון בדזיקוב, ואחיו הגדול של מורי ורבי מראזוואדוב.

ניסה האמרי נועם להציע לרבי אליהו: אף אם אין רצונך להרוויח עלי, שמא תטול למצער את הכסף עבור ההוצאות הרבות שהוצאת עלי. אך רבי אליהו ווינער עמד על שלו בעקשנות רבה: לא אוותר על זכות זו להנות את כבודכם ואבקש מכם להניח לי בזה, כי אכן האמת היא שאין רצוני בכל תשלום.

הביט האמרי נועם ברבי אליהו ווינער ואמר: ניחא שאין רצונך לקבל כסף, אך אולי שמא זקוק אתה לדבר ישועה ורחמים? שמא יש לך לבקשני דבר מה ואוכל להאציל עליך מברכתי?

הייתה שם שתיקה ארוכה. במשך כמה דקות לא פצה רבי אליהו ווינער את פיו, אולם בסוף הוא החליט לדבר: הנה זה כמה שנים שכבר חלפו מאז נישואי, וקולו של ילד עדיין לא נשמע בביתנו. יברכני נא רבינו שנוכה לבן זכר, והיה זה שכרנו באופן הטוב ביותר עבורנו.

האמרי נועם מצידו לא מיהר להשיב. עיניו נעצמו בדביקות עילאית, ולפתע הוא נענה ואמר בפסקנות: הוואל נא להגיע אלינו, לבית מדרשנו בדזיקוב, לימי ראש השנה הבאים עלינו לטובה, ואי"ה מובטח לך כי אפעל עבורך ישועה להיוושע בן זכר.

לא הוסיף האמרי נועם לדבר עוד. עלה על הכרכרה שהמתינה לו ונסע להמשך דרכו. ואילו רבי אליהו ווינער נותר על עמדו, מביט בכרכרתו של הרבי הנעלמת עם האופק וליבו קרוע מהרהורים: מצד אחד הוא יודע כי הוא זכה עכשיו להבטחה נדירה ומיוחדת, כזו שתביא לו את הישועה אליה הוא כל כך נכסף והשתוקק. אך מצד שני, חשב רבי אליהו לעצמו, הנה זה כבר חמש עשרה שנים שהוא נוסע אל רבו הרה"ק רבי משה מראזוואדוב לימי ראש השנה, חוק ולא יעבור. היה מה שהיה ובראזוואדוב הייתי על ימי הדין ורחמים; האם יכול אני לבטל חזקה חשובה שכזאת?

לא ידע רבי אליהו ווינער את נפשו כדת מה עליו לעשות. הוא לא הצליח להגיע במחשבותיו אל עמק השווה כיצד ראוי לו לנהוג. מחד גיסא, זו הזדמנות נדירה שאין בדומה לה, ומאידך גיסא, חסיד הדבק ברבו אינו משנה את הליכותיו, ואין דבר שבעולם שיכול להצדיק שחסידי לא יהיה

רבי אליהו ווינער עוזב את האכסניה ההומיה, משאיר את ניהולה ביד אשתו הפעלתנית, ונוסע אל בית מדרשו של רבו הגדול, כדי לשאוב מלא חפניים תורה וחסידות.

בכל פעם שהיה רבי אליהו ווינער נפרד מרבו ומקבל ממנו את ברכת הדרך, היה רבי אליהו מתכופף לרבו ובסילודין היה מוזכר לרבו כי כבר חלפו כמה וכמה שנים מנישואיהם והם עדיין לא זכו לזרע של קיימא. מודים הם על העבר, על ביתם המלא בברכה ה', בפרנסה טובה ובכלכלה, ומבקשים הם על העתיד, לזכות לבנים מאירים את העולם. וכשהיה הרה"ק מראזוואדוב שומע את בקשת החסיד הנאמן היה מברכו בנפש חפצה כי אכן ימלא ה' כל משאלות לבו לטובה ויזכה לבנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות.

השנים חלפו. שערות לבנות כבר החלו להישזר בזקנו של רבי אליהו ווינער, אולם הוא לא איבד את שמחת ליבו ואת אמונתו החסידית היוקדת. את מלאכתו באכסניה שבבעלותו המשיך לעשות בשמחה ובטוב לבב, ואף לא חדל מנסיעותיו הקבועות לרבו. למרות שלא חלה כל התקדמות מברכותיו הרבים של הרבי, עדיין נותר רבי אליהו ווינער באמונתו האיתנה, והיה חוזר ומבקש שוב ושוב את ברכת רבו לזש"ק.

ביום מהימים פקד את האכסניה אורח חשוב מאוד: הרה"ק רבי מאיר מדזיקוב זיע"א, בעל 'אמרי נועם'. נוסע היה האמרי נועם לעיר רחוקה, ועל אם הדרך הוא פגש באכסניה שהתנהלה באווירה חסידית שמצאה חן בעיניו. בעל האכסניה מצידו הציע לאמרי נועם את המשובח שבחדרי האירוח, ואף טרח להכניס לחדר את סעודות היום והלילה כיד המלך. רבי אליהו ווינער עשה הכל לכבודו של האמרי נועם ולא חדל מלטרוח עבורו ולהשתדל שהרבי יהנה מהאירוח על הצד היותר טוב.

לא מיהר האמרי נועם לעזוב את האכסניה, וירא מנוחה כי טוב. במשך יומיים שהה הרבי באכסניה, וקווי ה' יחליפו כוח במנוחת הנפש ומנוחת הגוף. משעמד האמרי נועם לעזוב את האכסניה ולנסוע להמשך דרכו, הוא הזמין אליו

רבינו נולד לאביו הרה"ק רבי מנחם מענדיל רובין מלינסק זי"ע ביום פטירת הבעש"ט חג השבועות תק"ך, וחסידים קראו עליו את הפסוק וזרח השמש ובא השמש. נקרא הורוויץ על שם ר' איציקל מהאמבורג אבי אמו.

לקראת הבר מצוה לקחו אביו אל הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק להניח לו את התפילין ואמר אח"כ שקישרו אז בכל העולמות. (י"א שזה היה אצל המגיד מזלוטשוב).

מגיל ט"ו התחמם לאורו של הרבי רבי אלימלך, שנה שלימה היה בבית רבי מרדכי מנשכיז, הסתופף אצל ר"ב צדיקי דורו כמנין עשה לך רב, למד אצל המגיד מקוונץ והרה"ק רבי מנחם מענדיל מרימנוב, אך בעיקר דבק בחוזה מלובלין שחיבב אותו יותר מכל תלמידיו והחזיק אותו כתלמיד חבר.

גם הנגינה היתה יסוד מוסד בעבודתו ובנסיעותיו ללובלין היה מחבר את ניגוני ראפשיץ הנפלאים. נודע כבעל תפילה יוצא מגדר הרגיל, מלחין ומנגן, ורבים מניגוניו נשתמרו לדורות הבאים. נודע כחכם מחוכם פיקח שבדור וכך קראוהו הרב החכם.

בהמלצת רבו הרה"ק רבי מנחם מענדיל מרימנוב נתקבל לרבנות העיירה ראפשיץ ועל שמה נקרא לתהילת עולמים. כששהה בלאנצהוט בשנת תקפ"ז נסתלק ושם מנו"כ, על מצבתו נחרט 'יחיד בדורו בחכמת אלוקות, וביתר שבחים אין לנו רשות כי כך נצטוינו מפיו'.

ספריו 'אילה שלוחה', 'זרע קודש' עה"ת ומועדים, 'אמרי שפר' עה"ת.

תולדותיו הקדושים המה: הרה"ק רבי אברהם חיים מלינסק, הרה"ק רבי יעקב ממעליץ, הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב, וחתנו מ"מ הרה"ק רבי אשר ישעי' מראפשיץ זי"ע.

הבעל האכסניה שלא היה לוקח תשלום מנכדיו של הרה"ק מרופשיץ זי"ע

מנהג טוב עשה לו בעל האכסניה הידועה, החסיד רבי אליהו ווינער, שלא היה לוקח תשלום מנכדיו של הרה"ק רבי נפתלי צבי מרופשיץ זיע"א. כל נין ונכד לבית הגדול והקדוש שהזדמן אל האכסניה, אם למאכל ומשתה ואם לשינת לילה, היה שומע מבעל האכסניה כי פטור הוא מכל תשלום על האירוח, ואדרבה, מטעים היה רבי אליהו בפני האורח שלא ציפה כלל לכך, דע לך שכבוד וזכות היא עבורי שצאצאי קודש אלו, שלשלת היוחסין, באים בצל קורתך.

מבית אבותיו מקושר היה רבי אליהו לגזע בית רופשיץ, והוא עצמו חסיד נאמן לרבו הרה"ק רבי משה מראזוואדוב זיע"א, בנו של הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זיע"א, בנו השלישי של הרה"ק רבי נפתלי צבי מרופשיץ זיע"א. מעת לעת היה

אצל רבו בימים קדושים אלה.

אחרי לבטי נפש מרובים, אורו עיניו של רבי אליהו ווינער, והוא חשב לעצמו: הלא בכל שאלה המונחת לפתחי, אנכי שואל את הרבי שלי, הרה"ק מראזוואדוב, מה נשתנה שאלה זו שאין אני מפנה אותה אליו; הטוב ביותר עבורי יהיה שאציע את השאלה הזו בפני הרבי והוא זה שיכוון אותי בארחות יושר.

מכיון שהלבטים הטרידו את מנוחתו של רבי אליהו ווינער, הוא גמר בדעתו כי אין הוא ממתין עד לשבת קודש, אלא הוא נוסע לראזוואדוב באחד מימות החול על מנת לשאול את רבו ולבקש את עצתו. אף נוות ביתו הסכימה עימו שדבר זה אין כדאי להכריע בו מדעת עצמם אלא ראוי לשאול את הרבי והוא זה שיוסר את הדרך ילכון בה.

כיון שנכנס רבי אליהו אל ביתו נאוה קודש של הרה"ק מראזוואדוב וראה את פניו המאירות של רבו הגדול, פרץ בכבי תמרורים וסיפר לרבו גופא דעובדא דהכי הוה: הלא גלוי וידוע לפני כבוד קדושתו כי שנים רבות חלפו מאז נשואי ועדיין לא זכיתי לבנים. חיי אינם חיים מגודל צערי על צרה איומה זו. והנה הזדמנה לפני שעת רצון מיוחדת לזכות לישועה גדולה מהשמים, כי אחיכם הגדול, האמרי נועם, התארח אצלי באכסנייה וכיבדתי בכבוד גדול כערכו הרם, ובשעת פרידתו ממני, לאחר שראה כי מסרב אנכי לקבל תשלום מעמו, הודיעני כי מבטיח הוא לי ישועה, בתנאי קודם למעשה, שאבוא לשהות אצלו בימי ראש השנה. ועתה, התחנן רבי אליהו בפני רבו: ילמדנו רבינו, האם אכן עלי לנסוע לדזיקוב או שמא עלי להמשיך ולבוא הנה, לראזוואדוב, כהרגלי מזה שנים רבות?

השתומם הרה"ק מראזוואדוב לנוכח דברי חסידו הנאמן ואמר לו בפסקנות: אין כאן מקום לשאלה! בוודאי ובוודאי שעליך לנסוע לדזיקוב לימי ראש השנה, כי אכן אחי הקדוש הוא איש אמת, וכאשר יגזור ואמר כך יקום וכך יהיה; צדיק הוא, ועליו נאמר שהצדיק גוזר והקב"ה מקיים. בזאת השנה תסע לדזיקוב ובוודאי תזכה להפקד במהרה בזש"ק.

אין שמחה כהתרת הספיקות. שמח רבי אליהו ווינער על התשובה הברורה וההחלטית, ועוד יותר מכך הוא שמח על כך שרבו הודיעו כי בוודאי הבטחה זו תתקיים במהרה. אם כך, בוודאי שעליו לנסוע לדזיקוב, ומשם תהא ישועתו קרובה לבוא.

בשלהי חודש אלול יצא רבי אליהו ווינער לראשונה בחייו לנסיעה רבתי אל העיר דזיקוב, להסתופף בימי ראש השנה בצילא דמהימנותא של האמרי נועם. נוסע הוא כשמצד אחד מחשבותיו מוליכות אותו למרחקים, לאותו רגע עתידי נכסף בו הוא יקבל מפיו של האמרי נועם את ההבטחה הברורה לבן זכר, אבל מצד שני, היו רגשותיו מייסרים אותו: האמנם נכון הדבר שאתה עושה, והלא יש בזה חשש פגיעה ברבך

אשר מפיו אתה חי ואת מימיו אתה שותה.

וככל שניסה רבי אליהו לשכנע את עצמו כי בצדק הוא עושה בכך שהינו נוסע לדזיקוב, הרי שלנגד זה התעצמה בו המחשבה: אם אכן תיושע בדזיקוב, הרי שהיצר הרע, מלך זקן וכסיל, תיכף יבוא ויפגום לי את אמונתי ברבי מראזוואדוב ויאמר לי: ראה בעיניך שכבר שנים רבות אתה נוסע לראזוואדוב ולא נושעת ולא כלום, והנה פעם אחת נוסע אתה לרבי אחר, ותיכף ומיד אתה נושע... ברור הוא שמחשבות כאלו יעלו בראשי וינקרו במוחי, ואמונתי התמימה בצדיק מה תהא עליה?! לא זו בלבד: הרי שהדברים בוודאי יודעו ברבים, והמון העם, מהם כסילים ובעוירים בעם, לא ידעו ולא יבינו ויבואו ללגלג על רבי הקדוש מראזוואדוב רח"ל, היה לא תהיה.

ולפתע, בהחלטה איתנה, צעק רבי אליהו ווינער לעגלון שהסיעו: עצור! סובב את הסוסים כי אין אנחנו נוסעים לדזיקוב. הרץ נא את הסוסים כדי שנוכל להגיע לראזוואדוב עוד בטרם ימי ראש השנה.

העגלון, מצווה ועומד, עושה כמצוות רבי אליהו, והוא מדהיר את הסוסים אל עבר ראזוואדוב, כמנהגו מדי שנה בשנה. אלא שהשעה כבר היתה מאוחרת, ואל ראזוואדוב הם הגיעו ברגעים האחרונים של לפני כניסת החג. בקושי רב הצליח רבי אליהו להתארגן באכסנייה, לטבול במקוה ולרוץ כל עוד נפשו בו אל בית המדרש הגדול.

לאחר התפילה עברו החסידים לברך ולהתברך אצל הרבי בברכת 'לשנה טובה תכתב ותחתם'. בזה אחר זה עובר הקהל כבני מרון לפני הרבי, ולפתע, הרבי מבחין בחסידו רבי אליהו ווינער, שבהתאם להסכם עימו היה אמור כעת להיות בדזיקוב, והרבי פונה אליו בהשתאות: מה לכם פה ומי לכם פה בראזוואדוב, והלא מאיתנו יצא הדבר שתהיו בדזיקוב, כדי

שתזכו לברכתו של אחי הקדוש.

והחסיד הנאמן מתכופף אל רבו ומגלה לו סודם של דברים: אכן פני היו מועדות אל הדרך התיישבתי בדעתי כי עניין זה יכול לגרום לי ולאחרים זילותא בכבוד הצדיק, ומה יאמרו הבריות: ראו אדם זה, ששנים הרבה נסע אל הרה"ק מראזוואדוב ולא זכה להיושע אצלו, ובפעם אחת שנסע לדזיקוב זכה לישועה, ויבואו להטיל דופי ברבינו. ושמא גם בי יכנסו מחשבות רעות כאלה ודומות להם.

ולכן, סיים רבי אליהו ווינער ואמר: גמרתו אומר שלא לשנות ממנהגי שנהגתי מאז ומקדם ולנסוע לרבינו כדרכי; מעדיף אני לוותר על ההבטחה ובלבד שכבוד רבינו יישמר! וה' הטוב יהיה בעזרי.

התרגש הרה"ק מראזוואדוב עד למאוד, קם על רגליו ואמר: מבטיח אני לך שכבר בשנה זו תוושע בזרע של קיימא! וכך הוה. דברו לא שב ריקם, ולתקופת הימים נושא החסיד רבי אליהו בזרע של קיימא.

(ספיר ויהלום פר' כי תשא פ"ג - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

בסימן טוב ובמזל טוב

מהרי יהודה ומהיכלי התורה נרימה כוס לברכת ידידים
עת נשמע קול רננים, ומזלא טובא נשפע ממרומים
מתכבדים הננו בזה לשגר ברכת מזל טוב נאמנה קדם
למעלת ידידנו ומכובדנו היקר יום והנעלים
באי בית מקדש מעט "באר ישראל"

לאירוסי הבת

הגה"ח רבי אברהם הכהן לוי שליט"א - מרבני בית ההוראה
עב"ג הבה"ח צבי קורן נ"י

לשמחת הבר מצוה

הרה"ח ר' יצחק מאיר כהן שליט"א
לבנו הבה"ח ישראל נ"י

להולדת הנכד

הרה"ח ר' ישראל טיברג שליט"א
בן לבנו הרה"ח ר' דוד טיברג הי"ו

הרה"ח ר' שאול משה טייטלבוים שליט"א
בן לחתנו שמחה בונים פרל הי"ו

הרה"ח ר' ישראל שמחה לירזוביץ שליט"א
בן לחתנו הרה"ח יחזקאל אורליבסקי הי"ו

יזכו לראות נחת ושמחה לאורך ימים ושנים טובות
מתוך אושר וכבוד, בריות גופא ונהורא מעליא

הצדיק המלובן הרה"ק רבי מסעוד אבוחצירא זי"ע י"ב אייר תרס"ח

בפניו כי הוא קיים את ההסכם ולא גילה לאיש שרבינו הוא זה שקנה את התפילין. אלא שלמרבחה הפלא, באותו יום ממש בו הבבא סאלי החל להניח את התפילין של רבינו תם קרא לו אביו, רבי מסעוד, באופן פתאומי וביקש לשוחח אתו.

בשיחתו של רבי מסעוד עם בנו, הוא גילה לו סוד נסתרים: הלילה ראיתי את מור אבי רבי יעקב זיע"א בחלום הלילה, והוא שאלני: הלא בנך רבי ישראל כבר עלה ונתעלה במעלות קדושים וטהורים והוא ראוי והגון להניח תפילין דרבינו תם, מדוע הוא אינו מניח תפילין אלו? סיים האב, רבי מסעוד, ואמר לבנו הבבא סאלי: אם כך הם דברי מור אבי, הרי שמבקש אני ממך למהר ולהזמין לך תפילין של רבינו תם!

בענווה גדולה השיב הבבא סאלי לאביו: תפילין אלו כבר הם מוכנים אצלי, הזמנתים אצל הסופר דמתא והם מהודרים להפליא, ואף הנחתים היום בבוקר! שמח רבי מסעוד על החלום ופתרונו ובאותו היום ערך כעין סעודת בר מצוה לבנו על כך שהחל להניח תפילין של רבינו תם.

(ספיר ויהלום פרי' וישב פ"ג - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

שוקד על הקלף ובקולמוסו היה מפליא להעלות את אותיות הקודש בכתב פניני ויפה במיוחד, תוך שהוא מכוון כוונות רבות מספרי הקבלה והסוד.

לילה אחד הגיע הבבא סאלי אל ביתו של הסופר והמתיק עימו סוד. הנער הצעיר ביקש מהסופר להכין עבורו תפילין של רבינו תם ביתרון ההידור ובתכלית הכשרות, ואף הביא עימו את כל כספי חסכונו אשר אגר במשך כל השנים ונתן אותם לסופר תמורת עבודת הקודש. אלא שתנאי קודם למעשה היה לו לנער הצעיר: רצונו העז והמוחלט שאף בריה בעולם לא תדע מרצונו להניח תפילין של רבינו תם, ובוודאי שלא יידעו כי הוא הזמין כתיבת תפילין אלו.

מלבד רצונו העז להסתיר את מידת החסידות וסלסולי הקדושה שהיה נוהג בהם, הוא חשש גם שמא אביו הגדול, הרה"ק רבי מסעוד אביחצירא זיע"א, בנו בכורו של רבינו האביר יעקב זיע"א, יעקב בידו מלהניח תפילין אלו בטענה כי בשל גילו הצעיר הוא עדיין אינו ראוי למדרגה זו המתאימה רק לאנשי מעלה. בשל סיבות אלו התנה הבבא סאלי עם הסופר שאיש לא ידע למי הוא כותב את תפילין אלו.

לאחר זמן קצר סיים הסופר לכתוב את התפילין המהודרות ומסרם להבבא סאלי תוך כדי שהוא מצהיר

רבי מסעוד אבוחצירא, נולד לאביו המלובן רבי יעקב אבוחצירא - בעל ה"אביר יעקב".

היה שוקד משחר נעוריו בלימוד התורה בנגלה ובנסתר בהתמדה עצומה, ועל כן כונה בכינוי "ארון התורה".

לאחר פטירת מרן "אביר יעקב", נתמנה רבי מסעוד לראב"ד תאפילת וגלילות שבמרקו, ועול הנהגת הציבור הוטל על כתפיו.

רבי מסעוד קיבל עליו את עול הנהגה ביד רמה ולא חת מפני איש, ונודע בכינויו "סבא דמשפטים". עם זאת, התאמץ מאוד לטפל בצרכי עניי העיר, נטל על עצמו התחייבויות כספיות ואף לווה בריבית מהגויים כדי לחלק צדקה לעניים ולדאוג לכל מחסורם.

כאביו הקדוש, מרן "אביר יעקב", יצא שמעו של רבי מסעוד ביכולותיו לברך ולהושיע. הוא קיבל לרשותו את חלוקו של אביו, וחולים שנתעטפו בחלוק זה נרפאו מכאב ומחלה.

כשנולד בנו השני, שלימים נודע כ"בבא סאלי", רצה לקרוא לו על שם אביו הקדוש, "אביר יעקב", אך חשש שמא יש בכך איזשהו שמץ של זלזול בכבוד אביו ולכן קרא לו בשם "ישראל" ע"פ הפסוק "לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל".

ביום י"ב באייר תרס"ח נתבקש רבי מסעוד לישיבה של מעלה. אלפי יהודים מכל האזור ליוו את רבם למנוחת עולמים.

זכותו תגן עלינו, אמן.

עם בנו מרן הבבא סאלי זי"ע

בשנת תשל"ו, באחד מביקוריו של הבבא סאלי בירושלים, נכנס ובא למעונו אברך אם להניח תפילין של רבינו תם. אותו אברך לא קיבל מבית אבותיו את המנהג להוסיף להניח תפילין של רבינו תם, והוא היה מניח מדי יום ביומו רק תפילין של רש"י. משעלה בדעתו להוסיף בקודש ולהדר במצות התפילין פנה אל הבבא סאלי וביקש לשמוע ממנו את חוות דעתו. מלבד עצם השאלה, ביקש האברך גם לדעת את האופן הנכון להנחת תפילין של רבינו תם, האם עליו להניחם יחד עם של רש"י או שמא יניחם בזה אחר זה.

לאחר שהאברך הציע את השאלה בפני הבבא סאלי, אמר לו הבבא סאלי כי הוא מעולם לא היה שואל שאלות כאלו, שכן בכל פעם שעלה בדעתו לקבל על עצמו הנהגה טובה ולהדר בלימוד התורה ובקיום המצוות, הוא תיכף ומיד היה מקבל זאת על עצמו וממהר להוציא מהכח אל הפועל.

דוגמא לכך, סיפר הבבא סאלי, באמת הייתה לגבי הנחת תפילין של רבינו תם. היה זה לפני שבעים שנה, כשהוא היה בגיל שבע עשרה שנה, החלה לבעור בקרבו אש השתוקקות להניח גם תפילין דרבינו תם. איש צדיק וחסיד, ענוותן וירא אלקים היה בתאפילת, ומלאכתו מלאכת קודש בהיותו סופר סת"ם. שעות רבות היה הסופר

בסימן טוב ובמזל טוב

מהרי יהודה ומהיכלי התורה גרימה כוס לברכת ידידים
עת נשמע קול רננים, ומולא טבא בשפע ממרומים
מתכבדים הננו בזה לשגר ברכת מזל טוב באמנה קדם
למעלת ידידנו ומכובדנו היקרים והנעלים

לאירוסי הבת

הרה"ק רבי אלישיב נפחא שליט"א - רב מלון וולדורף אסטוריה
עב"ג הבה"ח אריאל פרידמן נ"ו

לשמחת חבר מצוה

הרה"ח ר' יוסף חיים כלף שליט"א
לבנו הבה"ח דוד נ"ו

יזכו לראות נחת ושמחה לאורך ימים ושנים טובות
מתוך אושר וכבוד, בריות גופא ונהורא מעליא

הרה"ק רבי יוסף מראדוויל זי"ע י"ג אייר תרל"ה

עניין הבדלה וסוכה אחד הוא

כשהיה הרה"ק ר' יוסף מראדוויל זי"ע בעיר פאטיק, אחר פטירת הרה"ק מרוז'ין והאחים הקדושים היו כולם ביחד, רצה פעם אחת לשמוע הבדלה במוצש"ק מהרה"ק רבי נחום ז"ל משטעיניעשט, ושלא אברך אחד חסיד, לידע זמן ההבדלה. והאברך בא ושמע שתיכף יבדיל הרב ולא חזר עד אחר הבדלה כי רצה גם כן לשמוע.

המתין רבי יוסף להזדמנות נוספת במוצאי שבת קודש השנית, ולא שלח עוד מקודם כפי שעשה בפעם הקודמת, רק הלך להמתין ולשמוע ברכת המבדיל.

ובבואו שמע איך שמספר: שהרה"ק מבארדיטשוב כשרצה להבדיל ועשו שהיות, ולא נתנו לו כוס וכו' התחיל ללמוד מסכת סוכה. ובשומעו זה המאמר חזר תיכף לאכסניית שלו ואמר עתה נודע לי שעניין הבדלה וסוכה אחד הוא, כי הבדלה הוא להבדיל בין קודש לחול וכו' וכן סוכה ג' דפנות והרביעי הוא פתוח, אך יכולים לכנוס הסטי"א וכו' וזהו גם כן הבדלה וד"ל. יותר אין אני זוכר.

(מכת"י הרה"ק ר' יצחק מבענדר חתן הרה"ק מראדוויל קובץ שפתי צדיקים' ה')

הרה"ק רבי יוסף מראדוויל נולד בשנת תק"פ לאביו הרה"ק רבי אליעזר [בן הרה"ק רבי ישראל מטשעהן בנו של הרה"ק רבי יוסף מיאמפליא בכור בניו של הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב]. גם מצד אמו הרבנית פיגא היה עתיר יוחסין בהיותה בת הרה"ק רבי דובער מטולטשין בנו של הרה"ק רבי שלמה מקרלין וחתן הרה"ק רבי ברוך ממעזיבוז זי"ע.

בעודו בטל ילדותו ניכר עליו כי לגדולות נועד, וינצור אותו אביו כבבת עינו ויחל להדריכו ולחנכו כדי ה' הטובה עליו, אך לא ארכו הימים ובהיותו כבן שש נפטר עליו אביו הק' באיבון. אמו הרבנית לא אמרה נואש ותשכור עבורו מלמדים מיוחדים אשר יורוהו וידריכוהו בדרכי התורה והיראה תחת פיקוחם של זקניו ודודיו הצדיקים.

בהיותו כבן ט"ו נשא לאשת את הרבנית בת הרה"ק רבי פנחס מאוסטילא (נכד הרה"ק רבי מרדכי מנעשכיז).

בשנת תקצ"ז בהיותו כבן י"ז החל להנהיג עדה בעיר לאנוביץ, בשנת תר"ז עבר לעיר ראדוויל, ובשנת תרכ"ח עבר לעיר ווישנוביץ שם ישב כמה שנים, עד שנאסר מחמת עלילה והוצרך לברוח לגאליציה וקבע משכנו בעיר גלינא עד ליום הסתלקותו י"ג אייר תרל"ה.

להגות בפרשת השבוע עם האוצר הפלום

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

מסעדה

הגאון רבי אליהו חיים מייזל זצ"ל

אב"ד לודז' י"ד אייר תרע"ב

על עדת עשירי לודז' שירימו מתנת ה' לפרוע חובותי.

והנה נדהמתי לשמוע מהרבי שאמר לי שלא כדין עשיתי בזה שלויתי, בשעה שאין בידי לפרוע, והבטחון על השי"ת לא מתיר נטילת הלואה מהזולת. ולכן פני נפולות, כי ריקם באתי וריקם אני חוזר.

כשהגיעו ללודז' ראה הרב זצ"ל שלושה עשירי לודז' הממתנינים לו בתחנת הרכבת, וכל אחד מחזיק בידו עשרת אלפים רובל. העשירים אמרו לו שקבלו טלגרמה מגור מהשפת אמת שכל אחד יתן עשרת אלפים רובל לאב"ד לודז' המגיע עתה ברכבת.

ור' אלי' חיים אמר כעת אני מבין כיצד מקיים ה'שפת אמת' אמור מעט ועשה הרבה.

(חשוקי חמד - בבא בתרא מה, א)

מקורות להשיב את ההלואה ואין לי, על כן באתי לבקש מהשפת אמת שיבקש ממכמה מחסידיו הנמנים

הגאון רבי אליהו חיים מייזל זצ"ל נולד ביום ט' סיוון שנת תקפ"א, בעיר הורדוק גליל וולוז'ין (פלך וילנה) למשפחה מיוחסת ועשירה מאוד.

מצד אביו, רבי משה, היה נין הגאון רבי אהרן שמואל קייידנובר, מחבר הספר "תפארת שמואל" על הרא"ש. אמו היתה בתו של ר' אליעזר גרייבר מחבר "משנת ר' אליעזר", דור תשיעי לר' משה איסרליש (כידוע היה הרמ"א הדור השלושה עשר לרש"י). חותנו של ר' אליעזר היה נכדו של מרן רבינו הגה"ק בעל ה"תוספות יום טוב".

רבי אליהו חיים נקרא על שם של הגאון מווילנא (הגאון ר' אליהו) ותלמידו הגאון רבי חיים מווולוז'ין. כשהיה כבן תשע כבר החל ללמוד בשיבת וולוז'ין. בגיל י"ג שנה כבר הוסמך לרבנות. ובגיל צעיר החל לכהן כרב בהורודוק.

רבינו התפרסם ברחמנותו ובטוב לבו. דמותו הפכה לאישיות נערצת בקרב המוני העם. את כל משכורתו חילק לצדקה ואף לווה כספים על מנת לסייע לנזקקים! לאחר שחובותיו גדלו נאלץ לכהן כרב בקהילה גדולה יותר שתסכים לשלם את חובותיו והחל לכהן כאב"ד בלומזה.

בשנת תרל"ד נבחר לרב העיר לודז', תפקיד אותו שימש במשך ארבעים שנה עד לפטירתו.

הגרא"ח לחם בתקיפות נגד המשכילים. השתדל להקל לעניים בשאלות הלכתיות וטרח רבות על מנת למצוא היתרים הלכתיים אולם לעיתים העניק לעניים מכספו היות ונאלץ להטריף עוף או כלי. בכדי שלא להשתתף בקבלת הפנים המפוארת שהכינו לכבודו הודיע לראשי הקהל על בואו לאחר שהגיע לעיר. ייסד בתי יתומים ותלמודי תורה, פעל לרווחת ילדי עניים ובתקופת המשבר הכלכלי בלודז' גזר על עשירי העיר להאכיל את ילדי העניים מאכלי בשר בתשעת הימים של חודש אב.

נודע באהבתו לכל יהודי, בחכמתו, בפקחותו ובמידותיו הנעלות, הכניס אורחים ובאופן אישי הציע להם מיטה והכין עבורם ארוחת ערב. בשבתות ובחגים נשאר בבית הכנסת עד שלכל העניים סודר מקום לסעודה.

נתבקש לשיבה של מעלה ביום י"ד באייר שנת תרע"ב. כשהוא בן צ"א שנה. מנוחתו כבוד בבית העלמין בלודז' שבפולין.

בביקור אצל מרן ה'שפת אמת'

מסופר על הגאון רבי אליהו חיים מייזל זצ"ל אב"ד לודז' שהגיע לביקור אצל השפת אמת. וכשיצא היו פניו נפולות.

היה שם חסיד גור, שגם הוא היה מלודז', וחזר עם הרב ר' אליהו חיים מיזל יחד ללודז'. בדרך שוחחו יחד רבות ואז העיז לשאלו למה בא לגור ומדוע היו פניו נפולות. השיב ר' אלי' חיים: באה לפני מצות פדיון שבויים ולא היה בידי משלי כלום, אי לכך נטלתי שלושים אלף רובל מכספי הפקדונות שהיו בידי ולויתי אותם לצורך הפדיון שבויים.

כעת לאחר שקיימתי את המצוה מחפש אני

קול רינה וישועה באהלי צדיקים

בשם אלפי רבני ממלכת התורה עוז והדר ורבבות לומדיה
הננו לשגר ברכת מזלא טבא וגדיא יאה
אל כבוד מעלת מורינו ורבינו
כ"ק מרן אדמו"ר מפרעמישלאן
הגאון הצדיק חו"פ
רבי יהושע לייפער שליט"א
אב"ד 'באר משה'
נשיא ממלכת התורה 'עוז והדר'

לרגל אירוסי נכדתו
בת לחתנו הרה"צ ר' אורי הלבברשטאם שליט"א
עב"ג הבה"ח יוסף ראזנער נ"ו

ולרגל אירוסי נכדתו
בת לחתנו הרה"צ ר' משה אלי' טייטלבוים שליט"א
עב"ג הבה"ח נפתלי צבי מיללער נ"ו

יה"ר שיזכה לרוות נחת דקדושה מכל יוצאי ה'ציו
לאורך ימים ושנות חיים

תפילה בציבור

הלמדניים.

מצוקה חומרית קשה זו העמידה בסכנה את כל קיום הישיבה, בהתאם לכלל הידוע שהטביעו חז"ל 'אם אין קמה אין תורה'. רבי אהרן קוטלר הרגיש שבתנאים הללו הוא אינו יכול להמשיך, ובלבו גמלה ההחלטה לצאת למסע אל ידידי הישיבה היושבים במדינות הים, שם יפגוש בהם ובשאר נדיבים אשר נדבה לבם אותם, ויבקשם לבוא לעזרת ה' בגבורים, לנסות למצוא דרך לבסס את קיום הישיבה.

רבי אהרן קוטלר יצא לאנגליה, הוא ביקר שם במספר קהילות יהודיות, אך לא הצליח להשיג את חפצו. התרומות שקיבל היו זעומות, והשאלה הבסיסית על יסוד איתן לקיום הישיבה לא נפתרה. גם מעט הכסף שהצליח לגייס לא הגיע לידיו בנקל כי אם בטיחה מרובה וביסורי גוף ונפש.

ומעשה שהיה בבואו לעיר גייטסהד, אברך תורני אחד מאנשי הקהילה ניגש אל רבי אהרן והביע נכונות לתרום סכום כסף חשוב ונכבד עבור ישיבת קלצק, אך זאת בתנאי קודם למעשה: מבקש הוא שראש הישיבה יבטיח לו נאמנה שהוא יפקד בזרע של קיימא, זאת מפני שכבר חלפו מספר שנים מיום נשואיו ועדיין היה חשוך ילדים. תמורת הבטחה זו מוכן הוא להזיל זהב מכיסו ולתרום נתינה הראויה להתכבד.

לשמע הדברים החווירו פניו של רבי אהרן קוטלר כסיד ההיכל, הוא נתקף באימה קשה, שכן מצד אחד גורל הישיבה סכנת סגירה מרחפת עליה ניצב חי מול עיניו, אך מצד שני כיצד יכול הוא להבטיח דבר כזה. רבי אהרן קוטלר שלא ידע לכלכל את צעדיו, ביקש מהאברך שיתן לו ארכה של שלושה ימים כדי להתבונן בדבר. באותם שלושה הימים היה רבי אהרן נושא ונותן עם הרב המקומי הגאון רבי נפתלי שקוביצקי זצ"ל, תלמידו של רבינו החפץ חיים, בכל צדדי צדדים של הנושא, עד שלבסוף הכריע בהסכמת הרב שקוביצקי, שלמען הצלת התורה יכניס את עצמו בעובי הקורה ויבטיח זרע של קיימא לאברך.

לא השתהה האברך אפילו רגע אחד, בידוע את גודל השעה, ותכף משמיע כי רבי אהרן קוטלר נאות להבטיחו מיהר ושלשל לידו תרומה נכבדה שהיה בה כדי לחלוץ מעט את הישיבה מחובותיה הכספיים. כמוכן, שההבטחה לא שבה ריקם, ולמועד השנה נפקד האברך בנן.

במהלך אותו ביקור בעיר גייטסהד נגרמה לו גם אי נעימות רבתי. היה זה כאשר התדפק על דלת ביתו של אחד מעשירי הקהילה כדי לבקש את עזרתו הכספית לישיבה, אלא שאותו עשיר לא הסכים לפתוח לו את הדלת. העשיר היה יהודי מיוצאי אשכנז והקפיד על סדר יומו ועל לוח הזמנים הקבועים שלו בדייקנות של שעון שוויצרי. כך מימיו לא איחר האיש לתפילה בציבור בבית הכנסת אפילו בדקה אחת. בכניסה אל מעונו של העשיר התנוסס שלט קטן שבו היה מפורש שאפשר לבוא אליו אך ורק עד השעה עשר בלילה. מכיון שרבי אהרן קוטלר הגיע לשם כמה דקות אחרי שעת סיום קבלת הקהל, סירב האיש לקבלו. העשר ידע היטב במי מדובר, וגם רבי אהרן קוטלר ידע שהעשיר בביתו אך הוא מסרב לפתוח. הייתה זו אכזבה קשה עבורו.

חלפו מאז קרוב לשלושים שנה ורבי אהרן קוטלר הגיע פעם נוספת לעיר גייטסהד והוא עשה בה את יום השבת על פי הזמנת הגאון רבי אריה לייב לופיאן זצ"ל. יהודי קהילת גייטסהד הקיפו אותו בהערצה עצומה ובכבוד מלכים. והנה במהלך השבת המרוממת, ניגש אליו העשיר הנזכר שבינתיים הספיק להזקין וביקש ממנו שימחל לו על שהשאיר אותו אז בחוץ מבלי לחוס על כבודו.

להרה"ק רבי מרדכי מלויעב - טשרנוביל זיע"א היה חסיד ירא שמים ומדקדק במצוות. הגם ששלח ידו בעסקים שונים והיה לסוחר מצליח, היה שומר על דרכי התורה והחסידות בכל מקום בו היה נמצא. במיוחד הקפיד שלא להתפלל ביחידות, ובכל מקום אליו היה מגיע למסחרו מעולם לא החסיר מלהתפלל בציבור. הייתה בכך מידה מסוימת של מסירות נפש, שכן לצורך מסעו היה נאלץ להטלטל ימים רבים עלי דרך, ואף באותם העיירות שהיו על אם הדרך היה בהם מניין אחד קבוע בשעה מדויקת ולא יותר. היה החסיד יושב ומחשב לפני כל נסיעה ונסיעה היכן יוכל להתפלל תפילת שחרית בציבור, היכן תפילת מנחה בציבור והיכן תפילת ערבת בציבור. פעמים רבות היה עליו לעקם את הדרך ולהאריכה בעוד שעות רבות של נסיעה כדי להגיע למקום בו יש תפילה בציבור, כך גם היה מתעכב במקומות שונים למרות שאצה עליו הדרך, רק כדי שיוכל להתפלל תמיד עם הציבור.

הצלחתו של החסיד בעסקיו המסועפים עוררה את קנאתו של אחד משכניו, אדם שפל ורע מעללים, שלא יכול היה לשאת כי שני שולחנות מתאחדים אצל חסיד זה, וקם ועשה מעשה אשר לא ייעשה. האיש פנה לשלטונות והעליל על הסוחר עלילה קשה ואימה באופן כזה שלא היה כל סיכוי סביר להחלץ הימנה. האיש עקב אחרי פעילות החסיד וגילה סרך של פעילות שאינה חוקית, כזו שעליה רגילים בתי המשפט להשית קנסות כספיים ולהושיב את הנאשם מאחורי סורג ובריח, בוודאי כשמדובר ביהודי. האיש הוסיף וניפח את הסיפור כהנה וכהנה, כאילו מדובר כאן במנהיג כנופיה פורעת חוק וסדר, והגיש כתב הלשנה ארוך בפני אנשי החוק.

עד מהרה קבל החסיד כתב הזמנה לדיון בעניינו, ומשראה את הסעיפים בהם הוא נאשם חשכו עיניו. מאחר והיה בדברים גרעין של אמת, הרי שלא היה בידו כיצד להגן על עצמו. הוא הבין כי אין עורך דין שיסכים לקחת את תיק ההגנה על כתפיו. בצר לו החליט החסיד לנסוע אל רבו להזכיר את עצמו בפניו ולבקשו כי יפעל עבורו ישועה למעלה מדרך הטבע. הגיע החסיד אל הרבי וסיפר לו על החרב החדה המונחת על צווארו עם כתב האישום שמלשין שפל הגיש עליו. שאל אותו רבי מרדכי: אמור נא לי האם אתה עדיין שומר על מנהגך הטוב להקפיד מאוד על תפילה בציבור גם כשאתה מטלטל בדרכים לצורך מסחרך. נענה החסיד ואמר בעוז: חסד ה' עלי שמעולם לא החסרת אף

לא פעם אחת מלהתפלל עם הציבור, וכמה טדצקי עושה אני גם בהיותי בדרכים כדי להגיע בכל תפילה ותפילה למקום שיש בו מניין.

ויהי כשמוע רבי מרדכי את הדברים הללו יוצאים מפיו, האציל לו את ברכתו והבטיח לו כי עתיד הוא לצאת זכאי במשפטו! ואכן כך היה, באופן פלאי ושמימי קבע השופט כי אין בו כל אשמה, והחסיד יצא לחירות. לימים התבטא רבי מרדכי ואמר: לא היה בדבר כל מופת, אלא שדבר פשוט הוא שעתיד היה לצאת זכאי, שהרי בבית האסורים אין כל אפשרות להתפלל בציבור, והיות ואותו חסיד מוסר נפשו על תפילה בציבור, ללא יוצא מן הכלל, הרי שידעתי בבירור שמן השמים ישמרוהו כדי שיוכל להמשיך להתפלל בציבור כמנהגו הטוב.

בחורף של שנת תרצ"ג נקלעה ישיבת קלצק שעמדה בראשותו של הגאון רבי אהרן קוטלר לקשיים תקציביים גדולים. תלמידים רבים גדשו את ספסלי הישיבה, ובאותה מידה גם התרבו ההוצאות הכספיות שנדרשו כדי לכלכל אותם, אלא שידו של רבי אהרן קוטלר קצרה מלספק את כל צרכי הבחורים שהסתופפו בצילו ושמעו את שיעוריו

סיפר הבחור בהתרגשות רבה, כי בבוקרו של יום המחרת, כשהוא פתח את הגמרא בתחילת סדר הבוקר של הישיבה הוא הרגיש לפתע כי אור גדול מאיר את עיניו, מוחו כאילו נפתח להבנה מעמיקה, ואותיות הגמרא והמפרשים כבר לא היו כזרים לו. הכל נעשה לו כמישור, ללא כל קשיים ועיכובים. מני אותו היום והלאה התעלה הבחור מאד, ולימים נישא והיה למרביץ תורה חשוב.

מסר מספרי אביר יעקב לפרשת השבוע

לתפילת ערבית באיזור הישיבה כבר לא יהיה לו. אולם מכיון שקיבל על עצמו בכל תוקף להתפלל בציבור, החליט איפוא כי יעלה על אוטובוס ויסע מהמקום שבו מצויה ישיבתו אל העיר שהכל מעלין אליה, עיר הקודש ירושלים, שם מתנוססים לתפארה השטיבלאך המפורסמים של בית הכנסת זכרון משה. היה על הבחור לנסוע כברת דרך ארוכה יחסית עד לירושלים, ומירושלים להטלטל עד שכונת זכרון משה, אך עם זאת החליט הבחור שמאחר ורבי חיים עוררו על תפילה בציבור, ועד כה הוא עמד בקבלה זו על הצד היותר טוב, הרי שההשקעה הגדולה שווה את המאמץ, והוא יצא לדרכו.

אל בית הכנסת זכרון משה הגיע הבחור בשעת לילה מאוחרת מאוד. היה זה כבר אחרי חצות לילה, השיירות כבר לא היו מצויות שם, והמניינים לתפילת ערבית, שבשעות כתיקונם מניין רודף מניין, כבר תמו ונגמרו. פה ושם היו אנשים מאחרי שבת שהגיעו לחפש מניין, אך משראו כי אין סיכוי הגיוני שיתאסף מניין, ביקשו להתפלל ביחידות. אלא שהבחור עמד לפנייהם והתחנן על נפשו שימתינו עימו עד שיתאסף מניין.

אחר זמן רב ותחנונים מרובים הצליח הבחור לקבץ שמונה אנשים לתפילת ערבית, כשיחד אתו היו תשעה אנשים, והם עמדו והמתינו לעשירי למניין 'צענטער'. הזמן חלף ועבר ואיש לא הגיע, הבחור ניסה

לבדוק ברחובות הסמוכים אולי ימצא עובר אורח, אולם הרחובות היו ריקים ושוממים. חלק מאותם אנשים כבר נמאס להם מהמתנה זו, הם ביקשו להתפלל ביחידות ולפרוש לשנת הלילה, אך הבחור התחנן לפנייהם בכל לשון של בקשה שלא יתפזרו חלילה, רגע לפני בוא העשירי. בקול בכי סיפר להם הבחור כי הוא קיבל על עצמו להתפלל בציבור, והוא מבקשם שיעשו עמו חסד ואמת וימתינו עימו עד שיבוא העשירי. כשמוע האנשים את דבריו של הבחור היוצאים מהלב, נענו לו והסכימו להמתין, אלא שמחוגי השעון התקדמו ואיש לא נראה בשערי בית הכנסת. רק אחרי השעה שלוש לפנות בוקר הגיע אדם אחד בבהלה גדולה והשלים את המניין.

סיפר הבחור בהתרגשות רבה, כי בבוקרו של יום המחרת, כשהוא פתח את הגמרא בתחילת סדר הבוקר של הישיבה הוא הרגיש לפתע כי אור גדול מאיר את עיניו, מוחו כאילו נפתח להבנה מעמיקה, ואותיות הגמרא והמפרשים כבר לא היו כורים לו. הכל נעשה לו כמישור, ללא כל קשיים ועיכובים. מני אותו היום והלאה התעלה הבחור מאד, ולימים נישא והיה למרביץ תורה חשוב.

על הפסוק (ויקרא כב לב): 'וְלֹא תַחַלְלוּ אֶת שֵׁם קִדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' מְקַדְּשֵׁכֶם', פירש רבינו האביר יעקב זיע"א שבא הכתוב להזהיר את האדם שלא יתפלל יחידי אלא ידע את החשיבות והחובה שיש בתפילה בציבור, שהוא העיקר, וכמו שאמרו חז"ל (ברכות ח.ז.) 'כל מי שיש לו בית הכנסת בעירו ואינו נכנס שם להתפלל - נקרא שכן רע'. וזהו שכתוב 'ולא תחללו את שם קדשי', שזהו תפילה ביחידות, שכן 'את' ראשי תיבות: 'תפילת אחד', שהמתפלל ביחידות יש בו חילול שם שמים, שיש בית הכנסת ואינו בא שם להתפלל. ועיקר קידוש שם שמים הוא כשהאדם מתפלל בציבור, עם עשרה מישראל, וזהו שנאמר 'ונקדשתי בתוך בני ישראל', שהם עשרה, ובזה יזכו להמשך הכתוב 'אני ה' מקדשכם', שכשיהיו בני ישראל ברבים יוריד הקב"ה וישפיע עליהם את קדושתו.

(מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

נענה רבי אהרן ואמר לו תשובה מופלאה ביותר: מחול לכם, מחול לכם, שכן נודע לי כי דייקנותו המופרזה של מר על לוח הזמנים היא זו שעזרתו כל השנים שלא יאחר אף פעם לתפילה בציבור...

באחת מנסיעות הרה"ק רבי משה אריה פריינד זיע"א, גאב"ד ירושלים, לחוץ לארץ, הוא הגיע לעיירה אחת בשעות של אחר הצהריים. ביקש רבי משה אריה תיכף להתפלל תפלת מנחה, אך בעל האכסניא הציע שמקודם יעלה על המשכב, לנוח קמעא מטורח ועמל הדרך, ואחר כך הוא יסדר מנין אנשים לתפלה. רבי משה אריה שמע בקולו, אך כשנייעור משנתו הוברר לו כי הציבור כולו התפלל כבר תפלת המנחה ואין בעיירה מנין נוסף לתפלה. רבי משה אריה החל להסתובב בחדר אנה ואנה כשכולו אומר צער ודאבון לב, ולפתע פרץ בככי תמרורים, בצורה כזאת שלא ראוהו בוכה מעולם, ובמשך זמן ארוך געה בככי על אשר הגיע מקרה כזה לידו שיצטרך להתפלל יחידי.

שוב היה מעשה באחד מיקירי ירושלים שנאלץ פעם לצאת לחוץ לארץ, ובדרכו אל שדה התעופה עצר ליד ביתו של הגאב"ד ועלה לקבל ברכת פרידה להצלחה בנסיעתו ולפעול בה כרצונו. בהכנסו לבית היה הגאב"ד סגור בחדרו, והוא כמובן לא ההין לדפוק בדלת ולהפריע, ולכן התיישב והמתין. השעה התאחרה והאיש ראה שאם לא יתפלל עתה תפלת המנחה יאלץ להתפלל תוך כדי נסיעה ובישיבה, ולכן נטל את ידיו, אמר אשרי ונעמד להתפלל תפלת שמונה עשרה. בתוך כך יצא הגאב"ד מחדרו, וכשראה את האיש עומד ומתפלל הרעים עליו בקול גערה: היתכן להתפלל ביחידות?! כשגמר הלה להתפלל, ניגש היהודי והתנצל בפניו, כי הוא בדרכו אל שדה התעופה וראה שאם לא יתפלל עתה לא יוכל עוד להתפלל כדת וכהלכה. אך רבי משה אריה לא נחה דעתו כלל והוסיף לנווץ בו נמרצות באמרו: אין על זה שום תירוץ! לא מתפללים ביחידות! ויהי הדבר לפלא כיצד מי שכל כולו היה רוך ונעימות, והיה מקבל כל אדם בחיבה יתירה וצהלת פנים, שינה עתה את טעמו והוכיח את האיש נמרצות על אשר ראהו מתפלל יחידי.

על הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל סיפר בנו הגדול הג"ר אברהם ישעיה שליט"א: ביום מהימים בא לפניו בחור צעיר ושפך לפניו מר לבבו, כי הנה הגם שנפשו חשקה בתורה עד למאוד ובכל יום ויום הוא מתפלל ומבקש בתפילה: "והאר עינינו בתורתך", "חננו מאתך חכמה בינה ודעת", עם זאת לדאבונו הגדול אין התורה הקדושה נקנית לו, היא איננה נקלטת בלבבו והוא אינו מבין את הגמרא והתוספות על בורים. ענה רבי חיים והשיבו דבר: קבל על עצמך בקבלה איתנה להיזהר ביותר להתפלל עם הציבור ובזכות זה יהא השי"ת בעזרתך. מני אותו היום והלאה היה הבחור זהיר וזריז ביותר להתפלל בציבור, ואם עד כה היה רגיל להתפלל ביחידות מפעם לפעם, הרי שמאז שקיבל על עצמו להתפלל במניין, היה הבחור כמעט ומוסר נפשו על תפילה במניין ללא יוצא מהכלל, כך בתפילת שחרית, כך בתפילת מנחה וכך בתפילת ערבית.

היה זה באחד מהימים, בשעות של בין הערביים, כשתקפתו שינה לאותו בחור שעיף היה מאוד ובקש לחטוף תנומה קלה. סבור היה שזו לא תתארך יתר על המידה ועוד יהיה די זמן לקום עוד קודם זמן תפילת ערבית בישיבה, וכך יוכל להתפלל בציבור כרצונו, אלא שאונס שינה תקפתו, מתוקה שנת ה'עובד' ושינת הארעי התאחרה לה וכמעט שהייתה לשינת קבע.

כשהקיץ הבחור משנתו גילה את השעה המאוחרת והבין היטב כי מנין

**לימים התבטא רבי מרדכי ואמר:
לא היה בדבר כל מופת, אלא
שדבר פשוט הוא שעתידי היה
לצאת זכאי, שהרי בבית האסורים
אין כל אפשרות להתפלל
בציבור, והיות ואותו חסיד מוסר
נפשו על תפילה בציבור, ללא
יוצא מן הכלל, הרי שידעתי
בבירור שמן השמים ישמרוהו כדי
שיוכל להמשיך להתפלל בציבור
כמנהגו הטוב.**

מולין יקדין ויהושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מִי־הֵיאָה חֻזְרָא

חֻזְרָא דְאִזְרֵייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

עיקר הקדושה שייכת בתחילתו של דבר

מיד בקומו ממיטתו ירים תרומה לה' ועל קימת הבוקר דרשו צדיקים 'מראשית עריסותיכם תתנו לה' תרומה' (במדבר טו כ), 'עריסותיכם' מדבר על האדם כשהוא בעריסתו, ורומז שתיכף בתחילת חייו ירים תרומה לה'. כמו כן משמעותו על כל אדם בקומו בבוקר ממיטתו שאף היא נקראת עריסתו כדכתיב 'הנה ערשו ערש ברזל' (דברים ג יא), 'תרימו חלה לה' שיקדיש תחילתו של יום לעבודתו יתברך. שהקב"ה מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, ויש לו לאדם להידבק בהתחדשות הזו שבכל יום.

המתחיל במצוה מקבל כח לגמור אותה כאשר מקדש תחילתו של יום ניתן לו כח שיוכל לעמוד כל היום בעבודתו יתברך. דכתיב (דברים ח א) 'כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות' ופירש רש"י: ומדרש אגדה אם התחלת במצוה גמור אותה, שאינה נקראת אלא על שם הגומרה, שנאמר (יהושע כד לב) 'ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם', והלא משה לבדו נתעסק בהם להעלותם, אלא לפי שלא הספיק לגומרה וגמרוה ישראל, נקראת על שמם. אם כן כשרוצה האדם לקדש יומו ואף לגמור אותו בקדושה, יש לו לקדש תחילת היום וממילא יקבל כח וסיוע לגמור את היום בקדושה.

כי יש כח מיוחד הניתן למתחיל במצוה שיוכל לגמרה, כפי שפירש המהרש"א (ח"א מכות י:). בדברי הגמרא 'בדרך שאדם רוצה לילך בה, מוליכין אותו' - שלא אמרו 'מוליך אותו' והיה נשמע שהקב"ה מוליך אותו, אלא אמרו 'מוליכין'. שבכל מחשבה ודיבור ומעשה האדם נברא מלאך לפי ענינו אם לטוב אם לרע, ועל כן אמרו בדרך שאדם רוצה לילך, שהרשות בידי האדם ממנו יתברך ברוך הוא, שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים (ברכות לג:). אבל כפי רצונו ודעתו של אדם מוליכין אותו, אותן המלאכים הנבראים מאותו רצון ומחשבה אשר בו. ע"כ דבריו. ועל פי זה פירשו בספרים 'המתחיל במצוה אומרים לו גמור', שהמלאכים הנבראים ממחשבתו דיברו ומעשיו במצוה, עוזרים ומסייעים לו לגמור את הדבר.

שחז"ל הבינו שבאם ציוותה התורה לקדש את הכהן, הדרך היא באמצעות הקדמתו לכל דבר. ומכאן נלמד לכל דבר שבקדושה, שהדרך לבוא לקדושה נמצאת בזמנים שהם התחלה, שאם מקדים את המצווה הזאת, וכן אם מקדים בראשית היום ובראשית החיים, הרי שהוא מקדש את כל ההמשך הן של כל היום והן של כל החיים.

וְקִדְשְׁתוּ כִּי אֵת לֶחֶם אֶלְקֵיךָ הוּא מְקַרֵּב וגו' (כא, ח).

עיקר הקדושה היא בתחילת כל דבר, ונראה ללמוד מכך שדרשו חז"ל (מו"ק כח:): 'וקדשתו' (ויקרא כא ח) שיש להקדים הכהן לכל דבר. ולכאורה, הקדמת הכהן היא עניין של כבוד, שמכבד אותו לברך ראשון וכו', וכיצד למדו זאת חז"ל מכך שאמרה התורה 'וקידשתו'. אלא

מִי־הֵיאָה דְפִלְיָאָה

בכח הביטול לקדושת הכהן גם עבדיו ובהמתו מותרים בתרומה

וְכֹהֵן כִּי יִקְרָה נֶפֶשׁ קִנְיָן כֶּסֶף הוּא יֹאכַל בּוֹ וְיֵלִיד בֵּיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בְלֶחֶמוֹ (כב, יא).

כתב השפת אמת (אמור תרס"א-תרס"ב ד"ה בפסוק הא') דברים מאירים לבאר דבר פלא, מדוע האיש הקדוש שבישראל אסור לאכול תרומה, ואילו עבד ובהמת כהן הפשוטים מותרים באכילת תרומה. והביאור, שקדושת הכהן מתפשטת לתוך קניניו כמו כל איש יהודי, ולכן קניניו הבטלים אליו לגמרי יש להם קדושת כהן, וילמד מזה לקח לעבודת הבורא שאם גוף האדם בטל לגמרי לנשמתו הטהורה, אזי יוכל להיות ניזון ממאכל הנשמה כמו שהיה בדור המדבר שניזונו מן המן, לחם הנשמה, לחם שמלאכי השרת אוכלים אותו.

עבודת הרה"ק משינאווא בתיקון נשמות בעת עשיית קידוש

כן הדבר בקדושת הצדיקים יסודי העולם עיני העדה, שגדולה השפעתם על כל הנבראים ובוודאי למסתופפים בצילם והולכים בדרכיהם הישרה. כך מסופר על הרה"ק הדברי יחזקאל משינאווא ע"ה, שבלייל שבת קודש היה אצלו התגלות של תיקון נשמות, וייחדו מקום מיוחד בבית המדרש לכל הנשמות שהגיעו לקבל תיקון, ובשעת עשיית הקידוש היו מכריזים הנשמות שבעולם העליון שחיו שם לתיקון שיהיו בשקט, כי הדברי יחזקאל עושה קידוש.

עד כדי כך, שפעם שבת אצלו הרה"ק רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצה זלה"ה, ובאמצע אמירת שלום עליכם ותפילת רבון כל העולמים שכידוע נאמרו בשינאווא בדביקות נפלאה והתלהבות עצומה בשירה וזמרה בקדושה וטהרה, כשאמר התיבות 'אדון כל הנשמות', הבחין הרבי מאוסטרובצה בשגב גודל עבודת הרה"ק משינאווא בתיקון נשמות, אז מרוב התרגשות הפיל עצמו על הארץ, וצעק ובכה בזה הלשון: 'רבינו הקדוש, יעלה בזכרונו גם נשמת', וכל הנוכחים יצאו מרוב התפעלות, שאם גוף נקי וקדוש וגאון כביר כמוהו בוכה ומתחנן להזכיר גם את נשמתו הטהורה, מה יאמרו הם. כי אכן זו סגולת הצדיק המתקדש בסילודין ומשפיע קדושה לכל קניניו ובכללם אותם הנשמות שיש להם שייכות אליו, שע"י זה זוכים לתיקון בזה ובבא.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

בכל עשרה מישראל שורה הקדושה אף אם הם פחותים וגרועים

הם בני ישראל, וזהו 'כי הנה המלכים נועדו' כאשר בני ישראל נועדים יחד, אזי 'עברו יחדיו' הקב"ה מעביר כל עונותיהם, 'המה ראו כן תמהו' כי עתידים כל באי עולם לתמוה על כך, איך שמעביר ה' על כל פשעיהם, ולא זו בלבד אלא שהוא מוסיף להשפיע עליהם רוב טובה.

כן יהי רצון מלפני אבינו שבשמים שנשכיל להתאחד כולנו כל איש מישראל כאיש אחד בלב אחד, וכך נזכה לישועה והצלחה בכל העניינים שבגשמיות וברוחניות, כפי שראינו זה עתה כי כמעט ואין דבר שלא ניתן להשיג באמצעות האחדות.

וכח זה אינו דבר שהיה פעם כי אם בכל דור ודור חוזר ובא כח זה בעת שישראל מתאספים כדברי השפת אמת (ואתחנן תרל"ט ד"ה בפסוק): 'אל כל קהלכם' 'כל' מיותר לכאורה, ויש לומר על כל הקהילות שמתאספין בני ישראל תמיד וכו', וכל זה בא בשעת מתן תורה כמו שכתוב 'הקהל כו' ואשמיעם את דברי', היה הכנה והארה שכל התאספות של בני ישראל לדורי דורות יכולין לעורר אותן הדברים, עכ"ל. הרי לנו שכל התקהלות בני ישראל לשם שמים הרי היא בכלל מה שנאמר 'כל קהלכם'.

בכך מובנים ההפלגות שדיברו חז"ל בגדלות התאספות עשרה מישראל, שכן אמרו (סנהדרין לט). 'כל בי עשרה שכינתא שריא', ועשרה שיושבים ועוסקים בתורה שכינה שרויה ביניהם שנאמר (תהלים פב א) 'אלהים נצב בעדת אל' (אבות פ"ג מ"ו).

כי כל דבר שהוא לשם שמים יש לו קיום נצחי, וכיון שהתקהלו בני ישראל בקבלת התורה לשם שמים, נקבע כוח ההתקהלות לדורות לעורר כח מתן תורה (שפת אמת לשבועות תרמ"ז ד"ה כתיב). שיש בכח ההתקהלות לעורר ולהשפיע מלמעלה הארת 'כל הדברים האלה', כמו שترגם אונקלוס על הפסוק (דברים ה יט) 'קול גדול ולא יסף' 'ולא פסק', שהוא קול תמידי שאין לו הפסק, וזוכים להתחדשות התורה הקבועה בנו לעולמים.

אהבה ואחוה בין החסידים

זהו אפוא הטעם שכל כך הייתה חשובה אהבת ישראל בכל הדורות, ומלפנים הייתה אהבה מרובה שרויה בין קהל החסידים, כמו שאמר הרה"ק מקאצק ע"ה שבעל הקדושת לוי ע"ה פתח את היכל האהבה בפני החסידים, והייתה אהבה נפלאה שרויה ביניהם, אבל בדור שלאחריו ראו צדיקים שהייתה האהבה יורדת לדברים שפלים ונמוכים, והיו הרשעים משתמשים באהבה לדברים שאינם ראויים, ולפיכך נעלו את שער האהבה ונתמעטה האהבה גם בין החסידים.

בזכות האחדות פועלים עת רצון לישועה וגאולה

דרש הרה"ק רבי שלום מבעלזא ע"ה במה שאומרים האשכנזים לאחר קריאת התורה בשני וחמישי 'אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה וכו' המקום ירחם עליהם' וכו', ולכאורה היה מן הראוי שיאמר בתחילתו 'יהי רצון מלפני אבינו שבשמים כמו כל אותם הבקשות שקודמים לו 'יהי רצון מלפני אבינו שבשמים לכוונן את בית חיינו' וכן על זה הדרך. אלא אומר הרה"ק רבי שלום ע"ה כי כשבני ישראל מתאחדים להתפלל על צרת אחיהם, נעשה עת רצון וממילא בזה שאומרים 'אחינו כל בית ישראל' הרי זה כאומרים 'יהי רצון' כשמתעורר עת רצון בוודאי מתגדל הכח להחיש ישועה וגאולה לכלל ישראל בכוח האחדות, כמו שאמר הרה"ק רבי ישראל מרוזין ע"ה על הכתוב (בראשית מט א) 'האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים', שבכוח התאספות והתאגדות בני ישראל כאיש אחד נזכה לגאולה העתידה באחרית הימים.

מחילת עוונות והשפעות טובות בזכות האחדות

ובשעה שכלל ישראל מאוחדים כאיש אחד עוונותיהם נמחלים, כמו שפירש הרה"ק בעל אור לשמים ע"ה (ריש ויגש) לשון הכתוב (תהלים מח ה-ו) 'כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו', 'המלכים'

ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני ה' מקדשכם (כב, לב) מצינו שלא רק בעשרה צדיקים שורה השכינה אלא אף פחותים וגרועים כעדת המרגלים ועדת קורח, שכן אמרו חז"ל (מגילה כג:): מנין לדבר שבקדושה שלא יהא בפחות מעשרה, דאמר קרא (ויקרא כב לב) 'ונקדשתי בתוך בני ישראל', כל דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה. מאי משמע, דתני רבי חייא אתיא 'תוך תוך', כתיב הכא 'ונקדשתי בתוך בני ישראל', וכתב התם (במדבר טז כא) 'הבדלו מתוך העדה', ואתיא 'עדה עדה', דכתיב התם (שם יד כז) 'עד מתי לעדה הרעה הזאת', מה להלן עשרה אף כאן עשרה. אמר על כך הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימינוב ע"ה (הובא באגרא דכלה קרח ד"ה ויקח קרח אמרו) ראו עד היכן הדברים מגיעים עד שמעדת קורח ומעדת המרגלים למדים ש'ונקדשתי בתוך בני ישראל' היא בעשרה.

ניתן להבין דברי קדשו בביאורו של החידושי הרי"מ ע"ה מדוע לומדים מפסוק זה של 'ונקדשתי' שכל דבר שבקדושה יהיה בעשרה, כי זו משמעות 'בתוך בני ישראל', שבכל יהודי ישנה נקודה פנימית של קדושה שלא נכבית לעולם, וע"י שמצטרפים ציבור של עשרה מישראל מגלים הם את הקדושה החבויה במסתרי כל יהודי. ממילא מובן שלמדוהו רבותינו ע"ה בגזרה שווה מעדת קרח ומעדת המרגלים ללמדנו שאף אם הם פחותים כקרח ועדת המרגלים בכל אופן נמצאת הקדושה בתוך תוכם.

ואף אנו נאמר, שלכל הדורות ניתן להילמד, שכאשר מתאספים עשרה מישראל אף אם הם גרועים ופחותים מתעורר כח קדושה נשגבה עליהם, וכמו שאמר בעל התניא ע"ה באגרת הקודש (פכ"ג) בשם רבותיו זלה"ה, שאפילו מלאך אינו מסוגל לעמוד במחיצת עשרה מישראל לרוב הקדושה השורה עליהם, ואף אם אינם מדברים בדברי תורה תפול עליו אימתה ופחד בלי גבול, עד שיהיה בטל מציאותו לגמרי.

מסירות נפש יסוד לכל השגות בני ישראל

כל חיות האדם לשמירת התורה מקדשת כל גופו, וכיון שנכנסה בהם חיות של קדושה היו ראויים להיגאל ממצרים. וכן ראינו בהמשך שכל קריעת ים סוף היתה בזכות מסירות נפשו של נחשון בן עמינדב שקפץ למים, ועליו אמר דוד המלך ע"ה (תהלים סט ב) 'הושיעה ה' כי באו מים עד נפש' (סוטה לז).

במתן תורה פרח נשמתן בבחינת 'ימית עצמו' במסירות נפש

משכך מצינו ראינו בבירור ומשנה תוקף בעת מתן תורה שבה נשלמה תכלית הבריאה שישאל יקיימו את התורה, ויצאה נשמתן כפי שנאמר (שיה"ש ה ו) 'נפשי יצאה בדברו', והגיעו למעלת המלאכים כדכתיב (תהלים פב ו) 'אני אמרתי אלקים אתם ובני עליון כולכם' שמדבר על עת מתן תורה (ע"ז ה), ולא זו בלבד, אלא עוד התעלו והגיעו לדרגה גבוהה יותר ממלאכי השרת.

ותמה **השפת אמת** (ואתחנן תרל"ח ד"ה מצות) לשם מה היה נצרך שבשעת מתן תורה תפרח נשמתן, היפלא מה' דבר, הקב"ה כל יכול, והיה יכול לדבר עמם ולתת להם את התורה באופן טבעי ובלא שתפרח נשמתן. אלא שרצה ה' יתברך להראות וללמד לדורות, שאי אפשר להתקרב אל התורה כי אם ע"י מסירות נפש. וכפי מה שבחרים בדרכי אבותינו וחפצים למסור נפש בעבור התורה, זוכין לעורר כח מעמד הר סיני.

יכול הקדוש ברוך הוא לעשות תולדת האדם על פי טבע, והרי בלידת האדם נס נגלה, כמו שכתבו במדרשים ז"ל וכנראה לעינים, רק שהרצון להיות התחלת בריאת האדם במקום הנפלאות, שיוכל להתדבק תמיד בשורשו העליון שלמעלה מהטבע, עכד"ק. שיחזק האדם את עצמו בידיעה זו, שיש בו הכח מעת ראשיתו לחיות מעל לטבע העולם.

יציאת מצרים בזכות מסירות נפש

כיון שזוהי הירושה שהורישו לנו והשרישו בנו אבותינו למסור נפש ורצון בעבור כבוד שמו יתברך ונחתם הדבר בברית קודש שבבשרנו, רואים אנו שגם בכללות ישראל מיד עם תחילת התהוותם לעם ה', נגאלו בזכות דם פסח ודם המילה ששניהם נעשו במסירות נפש. ומזה עצמו קיבלו חיות מחודשת יען כי חיותם בטלה באלף אלפים מול רצונו יתברך, אם כן מוכח שאין להם טעם בכל חיותם כי אם שיהיו לרצון ה' וללמד על כלל חייהם ומהותם של עם ה' שהינו בבחינת 'בלתי לה' לבדו' ולא יבוא רצון אחר בגבולם.

ועל כך אמר הנביא (יחזקאל טז ו) 'ואומר לך בדמיך חיי', ודרשו חז"ל (שמו"ר יז ג) 'דם פסח ודם מילה', שעל ידי קיום מצוות אלו זכו להגיע לחיות אמיתית, ועל ידי שמסרו נפשם וכל חיותם לקיום מצוות ה' פשטה קדושה בכל גופם, כי כשם שכל מצוה מקדשת האיבר המכוון כנגדה, כך מסירת

ונקדשתי בתוך בני ישראל (כב לב). וברש"י: מה תלמוד לומר 'ונקדשתי', מסור עצמך וקדש שמי. יכול ביחיד, תלמוד לומר 'בתוך בני ישראל'. וכשהוא מוסר עצמו, ימסור עצמו על מנת למות, שכל המוסר עצמו על מנת הנס אין עושין לו נס, שכן מצינו בחנניה מישאל ועזריה שלא מסרו עצמן על מנת הנס, ע"כ דברי רש"י ע"ה.

ואף אל זה נביט שבעצם בעיקר תולדתם נוצרו בני ישראל לתכלית זו שיעמדו מול כל טבע שבעולם וכל חשק ורצון יתבטל לעומת רצון הבורא כהמס דונג באהבה רבה, כדברי **השפת אמת** (ורא תרנ"ח ד"ה וירא): 'כי מה שהיה שרה עקרה ואחר כך ניתן לה יצחק בדרך נס, היה הכל הכנה לדורות שיוכלו הצדיקים להפוך את הטבע, וכך כתב **החידושי הרי"ם** (ספר הזכות שמות ד"ה ואלה) כי לידת כלל ישראל היה בדרך נס מהאי טעמא, ולהראות כי בני ישראל עיקר מהותם למעלה בשמים ונשתלחו נשמות בני ישראל בעולם הזה לתקן העולם'.

לידת האדם עפ"י נס שיוכל להתעלות על טבעו

כח זה שלמעלה מן הטבע נמצא גם בכל אדם בפרטות, ומטעם זה כל סדר לידת האדם הוא על פי נס, ומתחילת יצירתו נמצא בו כח על טבעי זה, כמו שכתב **השפת אמת** (תזריע תרל"ב ד"ה במדרש): ולזאת היה בריאת האדם בנס, והלא היה

ידע האדם שכל חיותו מכוח קיום התורה

כוונה זו, שיידע האדם שכל חיותו תלויה בקיום התורה, וכוונה זו מעכבת בקיום התורה, וכל בחירתו בקיום המצוות יהיה 'למען' יזכה על ידי כך לחיים האמיתיים, כי מבלעדי התורה חיינו אינם חיים.

סיוע מהשמים לבחור בטוב

ולשון הכתוב **ובחרת בחיים** משמע שיש סיוע מן השמים למי שבחר בדרך החיים, ואף שהבחירה חופשית היא ביד כל אדם לטוב ולהיפך, כמו שאמרנו חז"ל (ברכות לג:): הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, מכל מקום הקב"ה מסייע בידינו לבחור בטוב בכך שהוא מצוה עלינו לבחור בחיים, ומי שמקשה ערפו ובחר ברע הרי הוא פועל נגד גזירת ה'.

לכוון בשעת קיום המצוה את הכוונות הנ"ל.

ולפי דבריו אפשר לפרש גם את הפסוק (דברים ל, יט) **ובחרת בחיים למען תחיה**, שיבחר האדם בחיים אמיתיים של התורה כדי שעל ידי יזכה לחיות, כי לולא קיום התורה אין לאדם חיות כלל, כמו שכתוב (לעיל ד ד) 'ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום', וכתוב **למען תחיה**, שתהיה קיום התורה ומצוותיה לשם

למען ידעו דרתיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים וגו' (כג, מג).

כתב **הב"ח** (או"ח סי' ח אות ז) שבג' מצוות נאמר 'למען', ציצית תפילין וסוכה, וקיום המצוות האלו הוא כדי לקיים את הטעם האמור בהם, מצות ציצית היא 'למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי' (במדבר טו מ), מצות תפילין היא 'למען תהיה תורת ה' בפיך' (שמות יג ט), ומצות סוכה היא 'למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל' (ויקרא כג מג), וכיון שפירשה התורה שקיום מצוות אלו הוא לתכלית זו, על כן כוונה זו מעכבת במצוות אלו, ומן התורה צריך

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או להפיץ ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישראל

אֵלֶּזְנֹת

כס"ד, ז' אב תשס"א

פְּרֻשַׁת אֹרַח

לְשִׁמּוֹן שֶׁפֶת

התקדמו ואיש לא נראה בשערי בית הפנסות. רק אחרי השעה שלוש לפנות בקר הגיע אדם אחד בבגלה גדולה והשלים את המנין.

ספר הבחור בהתרגשות רבה, כי בבקרו של יום המחרת, כשהוא פתח את הגמרא בתחלת סדר הבקר של הישיבה הוא הרגיש לפתע כי אור גדול מאיר את עיניו, מחו כאלו נפתח להבנה מעמיקה, ואותיות הגמרא והמפרשים כבר לא היו כזרים לו. הכל נעשה לו כמישור, ללא כל קשיים ועפובים. מני אותו היום והלאה התעלה הבחור מאד, ולמים נשא והיה למרביץ תורה חשוב.

עקר קדוש שם שמים - כשהאדם מתפלל בצבור

על הפסוק (ויקרא כב לב): 'ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני ה' מקדשכם', פרש רבנו האביר יעקב זיע"א שבא הכתוב להזהיר את האדם שלא יתפלל יחידי אלא ידע את החשיבות והחובה שיש בתפלה בצבור, שהוא העקר, וכמו שאמרו חז"ל (ברכות ח): 'כל מי שיש לו בית הפנסות בעירו ואינו נכנס שם להתפלל - נקרא שכן רע'.

וזהו שכתוב 'ולא תחללו את שם קדשי', שזהו תפלה ביחידות, שכן 'את' ראשי תבות: 'תפלת אחד', שהמתפלל ביחידות יש בו חלול שם שמים, שיש בית הפנסות ואינו בא שם להתפלל. ועקר קדוש שם שמים הוא כשהאדם מתפלל בצבור, עם עשרה מישראל, וזהו שנאמר 'ונקדשתי בתוך בני ישראל', שהם עשרה, ובה יזכו להמשך הכתוב 'אני ה' מקדשכם', שפשיהו בני ישראל ברבים יוריד הקדוש ברוך הוא וישפיע עליהם את קדשתו.

(ספר ספיר ויהלום - להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

ויסע מהמקום שבו מצויה ישיבתו אל העיר שהכל מעליו אליה, עיר הקדש ירושלים, שם מתנוססים לתפארה השטיבלאך המפרסמים של בית הפנסות זכרון משה. היה על הבחור לנסע כברת דרך ארפה יחסית עד לירושלים, ומירושלים להטלטל עד שכונת זכרון משה, אך עם זאת החליט הבחור שמאחר ורבי חיים עזרוו על תפלה בצבור, ועד כה הוא עמד בקבלה זו על הצד היותר טוב, הרי שההשקעה הגדולה שוה את המאמץ, והוא יצא לדרך.

אל בית הפנסות זכרון משה הגיע הבחור בשעת לילה מאחרת מאד. היה זה כבר אחרי חצות לילה, השירות כבר לא היו מצויות שם, והמנינים לתפלת ערבית, שבשעות כתיקונם מנין רודף מנין, כבר תמו ונגמרו. פה ושם היו אנשים מאחרי שבת שהגיעו לחפש מנין, אך משראו כי אין סכוי הגיוני שיתאסף מנין, בקשו להתפלל ביחידות. אלא שהבחור עמד לפניו והתחנן על נפשו שימתינו עמו עד שיתאסף מנין.

אחר זמן רב ותחנונים מרבים הצליח הבחור לקבץ שמונה אנשים לתפלת ערבית, כשיחד אתו היו תשעה אנשים, והם עמדו והמתינו לעשירי למנין 'צענטער'. הזמן חלף ועבר ואיש לא הגיע, הבחור נסה לבדק ברחובות הסמוכים אולי ימצא עובר ארח, אולם הרחובות היו ריקים ושוממים. חלק מאותם אנשים כבר נמאס להם מהמתנה זו, הם בקשו להתפלל ביחידות ולפרש לשנת הלילה, אך הבחור התחנן לפנייהם בכל לשון של בקשה שלא יתפזרו חלילה, רגע לפני בוא העשירי. בקול בכי ספר להם הבחור כי הוא קבל על עצמו להתפלל בצבור, והוא מבקשם שיעשו עמו חסד ואמת ומתינו עמו עד שייבא העשירי. כשמע האנשים את דבריו של הבחור היוצאים מהלב, נענו לו והסכימו להמתינו, אלא שמחוגי השעון

סגלת תפלה בצבור

ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני ה' מקדשכם (כב, לב).

על הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל ספר בנו הגדול הג"ר אברהם ישעיה שליט"א: ביום מהימים בא לפניו בחור צעיר וספף לפניו מר לבבו, כי הנה הגם שנפשו חשקה בתורה עד למאד ובכל יום ויום הוא מתפלל ומבקש בתפלה: "והאר עינינו בתורתך", "חננו מאתך חכמה בינה ודעת", עם זאת לדאבוננו הגדול אין התורה הקדושה נקנית לו, היא איננה נקלטת בלבבו והוא אינו מבין את הגמרא והתוספות על ברי. ענה רבי חיים והשיבו דבר: קבל על עצמך בקבלה איתנה להזהר ביותר להתפלל עם הצבור ובזכות זה יאה השי"ת בעזרתך. מני אותו היום והלאה היה הבחור זהיר וריו ביותר להתפלל בצבור, ואם עד כה היה רגיל להתפלל ביחידות מפעם לפעם, הרי שמאז שקבל על עצמו להתפלל במנין, היה הבחור כמעט ומוסר נפשו על תפלה במנין ללא יוצא מהכלל, כך בתפלת שחרית, כך בתפלת מנחה וכן בתפלת ערבית.

היה זה באחד מהימים, בשעות של בין הערבים, כשתקפתו שנה לאותו בחור שעייף היה מאד ובקש לחטף תנומה קלה. סבור היה שזו לא תתארך יתר על המדה ועוד יהיה די זמן לקום עוד קדם זמן תפלת ערבית בישיבה, וכך יוכל להתפלל בצבור כרצונו, אלא שאנס שנה תקפתו, מתוקה שנת העובד' ושנת הארעי התאחרה לה וכמעט שהיתה לשנת קבע.

כשהקיץ הבחור משנתו גלה את השעה המאחרת והבין היטב כי מנין לתפלת ערבית באזור הישיבה כבר לא יהיה לו. אולם מכיון שקבל על עצמו בכל תקף להתפלל בצבור, החליט אפוא כי יעלה על אוטובוס

חידון אֵלֶּזְנֹת - נושא פרסים אלו שנים מתוך שבועת המינים שבהם השתבחה ארץ ישראל מזכרים בפרוש בפרשה זו?

פתרון החידה - פרשת תרומה:

ש. באיזה הקשר מוזכר בפרשה זו המספר 50?

ת. בכל אחת מיריעות המשכן היו 50 לולאות, שחוברו בעזרת 50 קרסים (שמות כו ה-ו); רוחבה של חצר המשכן היה 50 אמה (כו יב).

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":

פרשת תרומה:

ה' דוד לוצקין ממודיעין עילית.

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו א"ה בגליונות הבאים

הפתורים נכונם יכנסו להגרלה א"ה על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר".

את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני

למספר פקס: 077-470-26-81

או למייל: magdenot@gmail.com

נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.

בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

מכתלי בית ההוראה

אקטואליה
ברחוקה

פניני הלכה למעשה, בענייני דיומא ושאלות המתחדשות

מדוני בית המדרש להוראה היינות "באר ישראל"

בראשות מורינו הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א

מכתלי בית ההוראה

תשובה ממורינו הרב שליט"א

השמעת מוזיקה דרך לימוד לתלמידים בימי ספירת העומר

לשמחה אלא להנאה או לכבוד, לא ידענא שום מקור לאיסור. ועיין במגן אברהם, שנהגו לאסור לעשות ריקודים ומחולות של רשות בימי הספירה, ואילו משמיעת כלי זמר לא הזכיר כלל.

אולם רבים מגדולי הפוסקים הבינו שיש ללמוד מדבריו שאסור לזמר ולשמוע מכלי זמר על דרך קל וחומר, שהרי כלי זמר דרכם להרבות שמחה יותר מריקודים ומחולות, וראה בערוך השלחן (סעיף ב) שכתב: "ומותר לעשות סעודה אך לא בריקודים ומחולות, וכל שכן שאסור לזמר בכלי זמר". וכן כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"א סימן קיא) "ולדעתי הוי איסור כלי זמר בכלל מה דאיתא במגן אברהם, ואף דלא הזכיר כלי זמר, מכל מקום כלי זמר הוי כל שכן, דהוי שמחה יתירה מריקודים ומחולות". והאריך בהוכחות שכלי זמר מרבים שמחה יותר מריקודים ומחולות.

וכך פסק בספר אגרות משה (או"ח ח"א סימן קסו י"ד ח"ב סימן קלז) לאסור שמיעת זמרה, והאריך בדין האיסור לשמוע כלי זמר כל השנה מצד אבלות על החורבן וביטול הסנהדרין (סוטה דף מח.), ודעתו כי יש לבעל נפש להחמיר שלא לשמוע אפילו שירה בפה ושלא על היין כל ימות השנה, וכתב שבימי הספירה יש לאסור שירה בכלי אף למתירים. ובספר אשרי האיש (פרק סה אות כ) מביא בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שאין מקור לאיסור שמיעת ניגונים בימי הספירה, אלא שמצד הדין כל השנה אסור לשמוע, ומכל מקום המנהג להתיר, ובימי הספירה המנהג לאסור.

ויש לדעת כי יש חילוק בעניין זה בין ימי העומר לימי בין המצרים. ימי בין המצרים עיקרם ועניינם לנהוג באבלות על חורבן בית המקדש אשר הורס ואשר הודש, לא כך ימי ספירת העומר שטעם האיסור לישא אשה ולהסתפר, וכן שלא לשמוע כלי שיר, איננו מעין האבילות של ימי המצרים, אלא גדר הדבר הוא "שלא להרבות בשמחה"

המשך בעמ' ב'

שאלה: מלמד תינוקות של בית רבן העושה מלאכת הקודש נאמנה, דרכו לבאר ולהסביר לתלמידיו את תוכן הלימוד בצורות ייחודיות ומעניינות. עתה הם עומדים ללמוד פרשת 'משפטים' שיש בה הרבה הלכות קשות ומורכבות לנערים הרכים, ורצונו להעבייר את השיעור על ידי השמעת הדינים שבפרשה בתקליט מיוחד שמעביר את הנושאים בצורה חייה וברורה, אלא שבתקליט יש מוזיקה ברקע ובמעברים שבין הקטעים, האם מותר להשמיעה בימי הספירה?

תשובת מורנו הרב שליט"א:

המקור לכך שנוהגים להימנע מענייני שמחה הביא הטור (או"ח סימן תצג מתשובת הגאונים) "שלא להרבות בשמחה, שבאותו זמן מתו תלמידי רבי עקיבא", וכמו שאמרו ביבמות (דף ס"ב): שנים עשר אלף זוגות תלמידים היה לו לרבי עקיבא, וכולם מתו באסכרא מפסח עד פרוס עצרת, מפני שלא נהגו כבוד זה בזה. (וכן הוא בבראשית רבה פרשה כ"א סימן ג'). אמנם בדברי הטור והשלחן ערוך (סימן תצג) לא נזכר כי אס. א. שלא לישא אשה. ב. שלא להסתפר. ובמגן אברהם (סק"א) הוסיף על כך שנהגו לאסור ריקודים ומחולות של רשות. וכתב עוד: "ונראה לי שאף מי שעשה שידוכים אסור לעשות ריקודים ומחולות". [ובשער הציון (סק"ד) מסתפק אם איסור ריקודים ומחולות של רשות נוהג גם בימי הספירה שלא נוהג בהם איסור תספורת, להנוהגים להתיר את התספורת עד ראש חודש אייר, ומר"ח סיון עד עצרת].

ומכלל דברי המגן אברהם שאסור לעשות ריקודים ומחולות, הוציאו הפוסקים שהוא הדין והוא הטעם שאין לשמוע שירה מכלי זמר. האמנם שיש שפקפקו שאין ראה מדבריו לאסור שמיעה בלבד ללא ריקודים, ראה בשו"ת דבר יהושע (חלק ג סימן סג) שכתב: "אומרים שגם בימי הספירה אין לשמוע כלי זמר. אבל זמירות שאינם

הלכה למעשה

משולחן מורנו הרב שליט"א

לעשות שיפוצים בימי הספירה

אחד שתכנן לעשות שיפוצים בבניה של גבס קל, לפאר את סלון ביתו ונדחה העניין עד ימי הספירה, ושואל האם מותר להתחיל את השיפוץ בימי ספירת העומר כדין בגד חדש, או שראוי לדחות לאחר ימי הספירה.

תשובת מורנו הרב שליט"א:

אין איסור לשפץ את הבית בימי ספירת העומר, מטעם שבפוסקים כתבו אלו מנהגים נמנעו מהם בימי העומר כדי למעט בשמחה, ולא הזכירו לאסור בניית בית.

הוראת קבע שהמשיכה להיגבות לאחר הפטירה

אדם שחתם הוראת קבע לכולל למשך שנה, כתום תקופת השנה אמר לראש הכולל שימשיך לגבות ולא הגביל לזמן ולאחר כמה חודשים שבק חיים ונפטר, לאחר פטירתו המשיכה ההו"ק לרדת עד שהפסקה על ידי אחד היורשים. שואל ראש הכולל, האם עליו להחזיר את הכסף שירד לאחר הפטירה ליורשים או לא. [והוסיף לציין שאין לנפטר ילדים כך שמסובך לאתר את כל היורשים כי אחד או יותר מאחיו נפטרו עם ילדים].

תשובת מורנו הרב שליט"א:

אין ראש הכולל צריך להחזיר את הכסף שנגבה לאחר פטירתו. ומשום שמסתבר שכשאמר המנוח להמשיך את ההו"ק, כוונתו הייתה לעוד תקופה של שנה, ואפשר

את הנדר ממנו העיזבון. ועיין במה שכתבנו בתשובה על עניין זה 'מכתלי בית הדין' (ח"ב סימן מא), ראו שם.

3 במשנה ברורה בסימן קעא (סק יא) הביא את ההלכה שאין מאכילין מאכל אדם לבהמה והוא הדין לעופות. אמנם ראה בשו"ע סימן שכא (ס"ב) שמותר לפורר לחם לפני התרנגולים, ובסימן שכד (ס"ו) לחתוך דילועין לפני בהמה, ובמשנה ברורה שם (ס"ק) לא דן לגבי המנהג לתת לפני העופות בשבת שירה שאסור בשבת משמע לפני שבת מותר.

2 במחלוקת הבית יוסף והרמ"א אם גם בצדקה אומרים "אמירתו לגבוה כמסירתו להדיט", כתב בקצות החושן (סימן ריב סק"ד) כי רוב הפוסקים נקטו שלא אומרים, אמנם בפתחי תשובה (ריב סק"ט) הביא תשובות חתם סופר ושגם הרמ"א אינו חולק, וכאמור המנוח הסכים שההוי"ק לכולל תישאר, ומן הסתם מצידו ללא הגבלת זמן או לכל הפחות לשנה, ומאחר והממון תפוס ביד ראש הכולל יכול לטעון 'קים לי' הפוסקים שיורשים מחויבים לקיים

1 שהרי אפילו בשבוע שחל בו תשעה באב דעת השולחן ערוך (סימן תקנא ס"ב) שאסור רק בניין של שמחה, רק שהר"ן שהביא בבית יוסף חולק שכל בנין שאין צריך לו כי אם להרווחה בעלמא אסור וכ"פ במשנה ברורה (ס"ק י"ב). אמנם כבר הרחבנו בזה שימי הספירה לא נקבעו אלו לאבלות ולא כתבו הפוסקים אלא למעט שמחה, ודי במה שהזכירו, וראה שו"ת ציץ אליעזר (חלק יח סימן מא) ובשו"ת יחיה דעת (חלק ג סימן ל) שכתבו להתיר בפשיטות.

לתת שאריות של לחם ליונים

אדם שנוהג להניח את שאריות הלחם ליד חלון ביתו שיאכלו היונים, והדבר מפריע לשכניו וגורם להם סבל של לכלוך וריח, וכדברם אליו יום ויום שיפסיק ממנהגו זה, ואומרים לו שהדבר אסור, הן מצד הלכות נזיק שכנים, והן מצד ביזיון אוכלים שאסור להאכיל מאכל אדם לבעלי חיים, והוא שואל ומקש לדעת האם אכן עליו להימנע מכך כטענות שכניו.

תשובת מורנו הרב שליט"א:

עצם האכלת היונים אינה אסורה, אמנם כיוון שהדבר גורם נזק לשכנים, וודאי שהדבר אסור ועליו להימנע מכך מהיום והלאה.

4 וראה לך, מבכא בתרא (דף כג.) שהיו אומנים מקיזי דם עושים מלאכתם על יד דקלים קטנים שהיו לרוב יוסף והיו באים עורבים לאכול את הדם ופורחים לדקלים של רב יוסף ואמר "אפיקו לי קורקור מהכא". וכן פסק הרמב"ם בהלכות שכנים (יא ח) שהנזק הוא על ידי שהעורבים מלכלכים את הפירות, וכן הדין בכל נזק של ריח רע או כל נזק שאין אדם יכול לסבול, (רמ"א חו"מ סימן קנה לט).

נטל את סיר הטשולנט
במקום סיר המרק

שאלה: ליל שבת קודש. אשת חיל צופיה הליכות, הכינה לכבוד שבת כל מיני מטעמים מבעוד יום על הפלטה מוכנים, וכבואה לקחת את סיר המרק, אחזה בלבול ונטלה בטעות מהפלטה את סיר הטשולנט והניחתו על גבי השיש. כאשר פתחה וראתה את הטעות, הבינה וסברה כי לא יהיה לה למחר ליתן לבני ביתה טשולנט חם לכבוד שבת, מאחר וידעה כי אסור להחזיר לפלטה סיר שנטלו שלא על דעת החזיר. בעוד הסיר רותח ומהביל בטרם יתקרר, היא מיהרה לצאת מביתה לשאול את הרב כדת מה לעשות ומה ההלכה במצב כזה.

תשובה: למעשה יש מקום להקל להחזיר את הסיר טשולנט בעודו חם, וזאת מפני כמה צירופי סברות וכמו שנבאר.

ידועה ההלכה, כי סיר שהורד מהאש בשבות אסור להחזירו אלא בהתקיים חמשה תנאים: 1. שיהיה המאכל מבושל כל צורכו והוא חם. 2. שתהיה דעתו להחזיר לאחר מכן. 3. שיאחז את המאכל בידו. 4. שתהיה האש גרופה וקטומה. 5. דווקא על גבי האש ולא בתוכו. [ונחלקו השולחן ערוך והרמ"א בסימן רנג סעיף ב, לדעת השו"ע צריך שלא יניח על גבי קרקע, ולדעת הרמ"א שיחזיק בידו ושתהיה דעתו להחזיר.]

ושני נידונים יש לברר במי שמוריד סיר בטעות: א. האם נחשב דעתו להחזיר, שהרי דעתו ורצונו שהסיר יעמוד על האש ורק בטעות הוריד אותו, מצד שני יש לומר להיפך, שבפועל כאשר נטל את הסיר לא הייתה להחזירו שהרי סבר שזהו סיר המרק. ב. האם להניח על גבי השיש נחשב כהניח על גבי קרקע, ואם דינו כהניח על גבי קרקע לא מועיל שתהיה דעתו להחזיר, או שנחשב כהניח על גבי ספסל שמקילים בשעת הצורך כשהיה דעתו להחזיר (משנה ברורה רנג סקנ"ו).

ולמעשה, לגבי הנידון הראשון האם נטילה בטעות נחשבת כדעתו להחזיר דעת הגרש"ז איירבאך להחשיבו כדעתו להחזיר, והטעם כנזכר לעיל, שסוף דעתו של זה שהסיר יעמוד על האש ורק בטעות הסירו. (מאור השבת ח"א עמוד תקד. ובתיקונים ומילואים בשמירת שבת כהלכתה פ"א ס"כ)

נשוב לנידון השני, אם להניח על גבי השיש נחשב כהניח על גבי קרקע, הרי שלא תועיל דעתו להחזיר, והדבר לא מוכרע איך נחשיבו, אמנם מהביאור הלכה (ס"ב ד"ה ודעתו להחזיר) יש מקום להקל בדעתו אפילו בהניח על גבי קרקע, אבל בנידון דידן שאין דעתו מפורשת יש מקום להחמיר, ואכן הגר"ש וואזנר אסר (מבית לוי ח"ח ס"כ), אכן יש מקום להקל בפלטה שיש אומרים שאין בה חשש מחזי כמבשל ולסמוך על הצירופים הקודמים. ובאופן שאי אפשר בעניין אחר יש מקום להקל גם אם עומד על בלך שעל הגז, בצירוף דעת הר"ן שאין חזרה בשבת עצמה, ויש סוברים שיש דינו כספסל ויש סוברים שהוא בגדר דעתו להחזיר.

כבר הזהירו והתריאו רבות, שלא לקחת חבילות ממדינה למדינה ללא בדיקה, וכל זאת לאחר מקרים שאנשים רבים וטובים נפלו קרבן על ידי אנשי דלא מעלי, ששלחו איתם דברים אסורים וכדומה והסתבכו לאחר שנתפסו.

אולם, כאשר ביקש ראובן מידידו לוי בבית הכנסת הקהילתי אשר באחת ממדינות אירופה, שייקח עמו את השטריימל שלו לניקיון ושיפוץ בנסיעתו לארץ ישראל, לא העלה לוי בדעתו לחשוך במהומה והסכים בשמחה. כאשר עבר לוי בטרמינל במסלול הירוק, לאחר הצהירו ב'טופס מכס' שאין עמו חפצים שחייבים במיסים, התמזל מזלו ואחד מפקידי המכס החליט לעוצרו ולערוך חיפוש במזוודותיו. ויהי כאשר פתח את קופסת השטריימל התגלה כי בתחתיתה מוסלקים כמות גדולה של תכשיטי יוקרה. פקיד המכס הודיע ללוי כי החוק קובע כי במקרה של הצהרה כוזבת, רשות המסים רשאית להחרים את החבילה או להטיל קנס על בעל החבילה כתנאי לקבלת החבילה, והברירה עומדת כעת בפניו. משראה שכן נאלץ לוי לשלם מכיסו את הקנס והמיסים, עד שהצליח לשחרר את התכשיטים ולהמשיך לדרך.

מעבר לחוסר הוגנות - בלשון המעטה - שהיה מצד ראובן, יש לדון במקרה זה גם מהפן ההלכתי: א. האם לוי היה חייב להציל ולמנוע את ההחרמה של התכשיטים. ב. האם ראובן חייב לשלם ללוי את הקנס שנאלץ לוי לשלם בגללו.

ונתחיל בזה, שוודאי מצד דיני וחיובי שומרים לא היה על לוי לשלם את הקנס, ואילו היו מחרימים את התכשיטים לא היה חייב לשלם, מכיוון שלא קיבל שמירה על התכשיטים כלל וכלל. ראה בשולחן ערוך חושן משפט סימן רצ"א סעיף ד, וברמ"א: "שמעון קבל ספרים מראובן להוליכן למקום אחר ונלקחו במכס, ואומר שראובן פשע שאמר שאין נותנין מכס מספרים, ובלא כן לא היה מקבל עליו השמירה כי אין רצונו לטרוח בדבר המכס, הדין עם שמעון", וכאן אף לא ידע מקיומם של התכשיטים, פשוט וברור כביעתא בכתחא.

נעבור לדון האם מצד מצוות השבת אבדה היה עליו חייב להציל את "ידידו" מהפסד הממון. האמת היא שאם נאמר "קוב הדין את ההר", הרי שראובן הפסיד לעצמו בכך שלקח סיכון והכניס את חברו לסיפור, ואין לנו לדאוג לכאלו ושכמותם, אלא שבכל זאת ומצד לפנים משורת הדין, יש לברר האם יש מצוות

השבת אבדה בכגון זה. מעיקר הדין אין חייב להשיב אבדה רק בחינם ללא הוצאת ממון וללא הפסד ממון, כמבואר בשולחן ערוך (סימן רסד ס"א), אמנם כתב בשולחן ערוך: ואף על פי כן יש לו לאדם ליכנס לפנים משורת הדין ולא לדקדק ולומר: שלי קודם, אם לא בהפסד מוכח. ואם תמיד מדקדק, פורק ממנו עול גמילות חסדים וסוף שיצטרך לבריות. (אלא אם הוא בטוח שחברו ישלם לו הפסדו חייב להשיב, שולחן ערוך הרב הלכות אבידה סעיף ג).

ואשר הורם עד כאן לעניינו: א. אין על לוי חייב מדינא להציל את התכשיטים כיוון שעליו להוציא ממון מארנקו שלו, ב. אמנם לאחר ששילם וודאי שחייב ראובן להחזיר לו הוצאות אלו, ולא מצד שראובן גרם נזק ללוי - ומצד הלכות מזיק ודינא דגרמי, אלא שפעולתו של לוי נחשבת למהנה חברו ומשביח נכסיו, מכיוון שהנזק וודאי, והוא במעשיו הצילו מאבדון. (בבא קמא דף נח. בתוספות ד"ה מבריה, שבברי הזיקא אין נחשב למבריה ארי מנכסי חברו, ואין כאן מקומו להאריך בעומק הנושא, ועיין בשו"ת בני אהרן סימן מג).

ונראה עוד לבוא ולומר, כי מעבר לתשלום ההוצאות שהיו על לוי שעל לראובן לשלם, עליו לשלם גם שכר טרחה טבין ותקילין כפי ששווה פעולה שכזו, שהרי כרוך בכך זמן רב ודאגה לסדר את כל הברוקרטיה של רשות המיסים. [ואף שאין ליטול שכר על השבת אבדה אם לא התבטל ממלאכתו, בזה שאינו חייב מן הדין, יכול ליטול שכר, וראה פתחי חושן אבידה ומציאה פרק ח הערה ד שגם בתפוס באבדה אינו מחוייב אם אינו בטוח שהבעלים ישלמו לו אחר כך.] סימוכין לכך, על פי דברי המהר"ק שהביא בהשמטות רבי עקיבא אייגר בסימן רצ"א (דפוס צורת הדף), לעניין שומר חנם שפטר מלהציל את העדר בשכר, שאם הוציא כדי להציל נוטל מה שהוציא, ובמהר"ק כתב בשם מהריב"ל, שאם הציל בעצמו נוטל שכר עצמו. אמנם שיש לדון בזה, כיוון שלא ירד על דעת ליטול שכר טרחה, אלא שבוודאי אם יטען לוי שהתכוון שישלם לו על הזמן והטירחה, הרי שהוא מוחזק בתכשיטים, ולא יחזיר לו עד שישלם לו עד השקל האחרון.

המשך מכתלי בית ההוראה מעמ' א'

כלשון הפוסקים. ולצד זה, מצינו כמה חילוקים ביניהם, כמו שבימי הספירה לא אסרו לקנות דברים חדשים, וכן עוד שבימי הספירה פסק במשנה ברורה (סק"ב) שאם נזדמן לו איזה ענין שצריך לברך עליו שהחינו יברך, ואינו כן בימי בין המצרים שאסרו לקנות דברים חדשים ושלא לברך שהחינו.

ואשר הונף ואשר הורם מכל האמור, דאמת שנהגו איסור בימי ספירת העומר שלא לשמוע שירה וזמרה כלל, וראה נוה שכתב באיסור דאורייתא דהוי כמו נדר, כמו שכתב החתם סופר (יו"ד סי' ק"ז) דהביא מהר"ן נדרים (דף ד.) זכל שמקבל עליו לעשות מצוה, הוי מן התורה, כדכתיב מפיו זו צדקה, וגם קבלת האבות מחייב את הבנים, ואין להקל ראש בדבר. וכבר האריכו הפוסקים האחרונים למעניתם, שאין לחלק בין שמיעה מכלי שיר עצמם לשמיעת הקלטה של כלי שיר, כי בכלל האיסור הוא גם שלא לשמוע על ידי טייפ ובכל צורת השמעה שהיא.

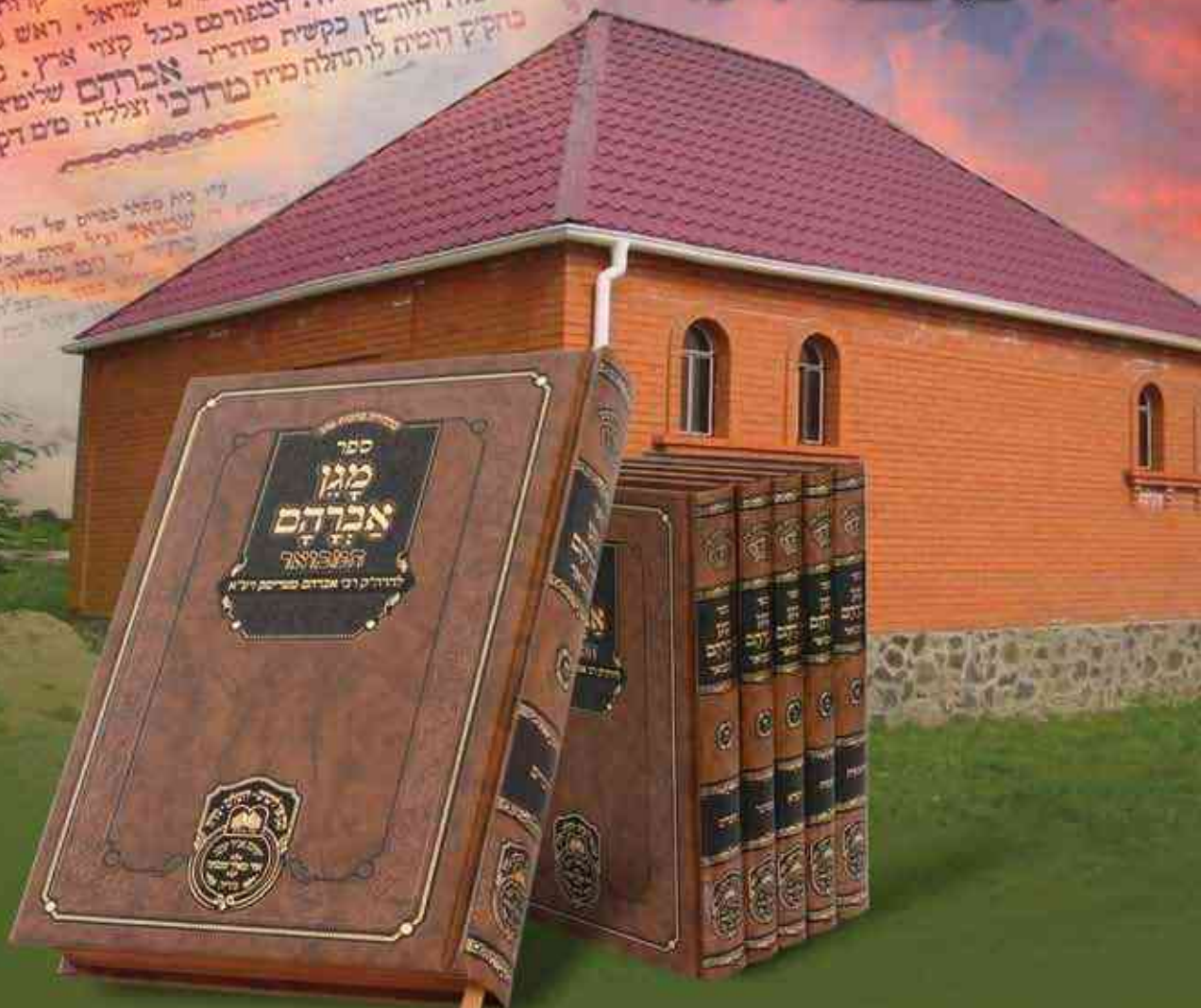
אמנם כל זה כאמור הוא כאשר הדבר נעשה לשם תענוג והנאה, ואילו בנידון זה שאין כאן שמיעת מוזיקה לעורר שמחה, והמוזיקה לכשעצמה איננה מעוררת ריקודים ומחולות, אלא הן מנגינות שקטות כדי לסדר את הדברים הנלמדים בשופי ולהפריד בין הדברים שהלימוד יהיה נעשה ברגיעות ובאופן שירתק את לב התלמידים, נראה להתיר. ומיהו כל שיכול לצנוז ולמחוק מתוך הטייפ את השירים שמושמעים בין הפרשיות, בוודאי יעשה כן, ולא קאמינא אלא במה שהוא חלק מן הלימוד ואי אפשר להסירו. גם זאת ראוי למלמד לומר לתלמידים ולחנכם בדבר, שאין כאן שמיעת מוזיקה לשם הנאה ושמחה, ולא הותר הדבר אלא מפני צורך הלימוד לתועלת ולא לשם שירה וזמרה. כל זה בימי העומר, אמנם בימי המצרים שהטעם הוא משום אבילות יש להחמיר יותר.

ספר
מגן אברהם
 זה השני לה עיקים יבוא בו.
 הספר הנותן אמרי שפר.
 מגן הוא לכל החוסים בו.
 אברהם עזרו עומד לפני ה'.
 זה הנה אמרות מהירות. כפז ומפנינים יקרות. יחזקו כספר לזכורו
 לעודת ישרון למשמרה. מרבינו נר ישראל. ראש גולת ארצאל. שר התורה
 אספקלריא המאירה. המפורסם בכל קצוי ארץ. נדרד נדר ועומד בפרץ
 שלשלה הורשן בקשיה מורדו **אברהם** שליטא מים דקק מדיסק
 בחקיק דומיה לו תהלה מיה מרדכו וצלהה מים דקק משערטאביל וייע:

"ועכשיו שהגעתי לגיל הנבחרות לא אוכל
 להיות קודל לבוא לפניכם בדברי תורה. לכן
 אמרתי אולי דבר בזה למוען יפרעו מעינותי
 החוצה" (הקדמת המגן אברהם מטריסק)

מגן אברהם המביאר

מוטיבואה

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

עגילת רוח

מגילת יקריה אבני חושן, פננים ופלאים וסיפורי צדיקים
המביא תגות והעיון מאוצרות תורת החסידות
משופעות זהב ומסודרות על מגילת רוח
משיעוריו ושיחותיו של
רבי מנחם מנדל פומרניץ שליט"א

ספיר ויהלום

מוטיבחה

לשמיעת השיעורים
קו "מחזברים"
02-803-9999

תמונות כלי הכסף באדיבות הצורפים

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66